«Conflictul dintre individ şi sistemul social, etic şi moral, constituie într-o formă sau alta tema principală a cărţii.»

WAYNE MORGAN

Lei 6,50

CLU

Editura Univers

Ethan Frome

EDITH WHARTON

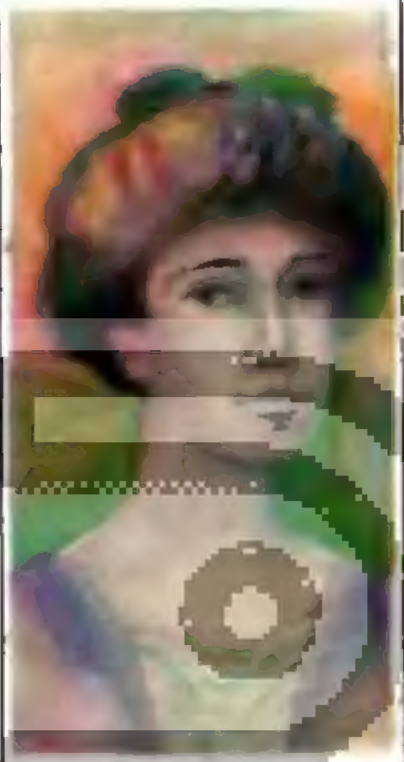

Editura Univers

CLU

Clasicii

Literaturii Universale

Coperta colecției : *Vasile Socoliuc*

EDITH WHARTON
ETHAN FROME
Charles Scribner's Sons
New York

Toate drepturile asupra acestei versiuni sînt rezervate
Editurii Univers

www.ecarti.org

Edith Wharton

ETHAN FROME

În românește de ANCA GABRIELA SÎRBU

București, 1982

Editura Univers

Am încropit povestea din frînturi culese de la mai mulţi localnici şi, aşa cum se întîmplă adesea în astfel de cazuri, fiecare mi-a oferit propria sa variantă.

Cine cunoaşte orăşelul Starkfield din Massachusetts cunoaşte desigur şi clădirea poştei, iar cine cunoaşte poşta nu se poate să nu-l fi văzut pe Ethan Frome oprind trăsurica în faţă, lăsînd hăţurile pe spinarea costelivă a murgului său şi înaintînd cu greu spre colonadele albe, de-a curmezişul trotuarului de cărămidă ; iar dacă l-aţi văzut, cu siguranţă aţi întrebat cine este.

Tot acolo l-am întîlnit şi eu pentru prima oară acum cîţiva ani şi chipul său m-a oprit în loc. Era, încă de pe atunci, cea mai izbitoare figură din Starkfield, deşi nu era decît o epavă de om. Nu atît înălţimea lui îţi atrăgea atenţia, căci mai toţi „localnicii" erau uşor de deosebit dintre străinii de o speţă mai comună, tocmai prin înfăţişarea lor uscăţivă şi deşirată ; dar întreaga lui ţinută respira putere şi degajare, în ciuda faptului că mersul îi era marcat de un şchiopătat care-i scurta fiecare pas ca strînsoarea unui lanţ. Pe chip îi plutea un aer sumbru şi de nepătruns, iar trăsăturile aspre şi părul încărunţit m-au făcut să-l iau drept un om bătrîn şi am fost surprins să aflu că are numai cincizeci şi doi de ani. Această precizare am primit-o de la Harmon Gow, care condusese diligenţa între Bettsbridge şi Starkfield în zilele de dinaintea apariţiei tramvaielor şi cunoştea istoria tuturor familiilor din ţinut.

— Așa arată de cînd cu lovitura, și de atunci sînt douăzeci și patru de ani în februarie viitor, remarcă Harmon între două tăceri pline de amintiri.

Tot el mi-a spus că, de pe urma aceleiași „lovituri", rămăsese și cicatricea roșie care brăzda fruntea lui Ethan Frome, și schilodirea părții drepte a trupului său în așa măsură, încît numai făcînd un mare efort reușea să străbată cei cîțiva pași de la trăsurică pînă la ghișeul poștei. Venea zilnic de la ferma lui cam pe la vremea prînzului și, cum asta era ora la care-mi ridicam corespondența, nu o dată am trecut pe lîngă el pe sub coloane sau am stat alături, urmărind mișcările celui care împărțea scrisori din spatele ghișeului.

Astfel am observat că, deși sosea cu atîta regularitate, rareori primea altceva decît un exemplar din „Bettsbridge Eagle" pe care-l punea în buzunarul lăbărțat, fără să-și arunce măcar o privire asupra lui. Totuși, din cînd în cînd, poștașul îi înmîna cîte un plic adresat doamnei Zenobia — sau Zeena — Frome, purtînd ostentativ în colțul din stînga sus adresa vreunui fabricant de medicamente și numele produsului său. Și pe acestea vecinul meu le punea în buzunar cu aceeași indiferență, ca și cum nici numărul și nici varietatea lor nu-l mai puteau impresiona. Apoi se întorcea în loc adresînd poștașului un salut tăcut.

Cei din Starkfield îl cunoșteau și-l întîmpinau cu un aer grav, pe potriva sobrietății lui ; toți îi respectau tăcerea și numai rareori cîte un bătrîn din partea locului îl oprea să schimbe cu el cîteva cuvinte. În astfel de împrejurări asculta tăcut, cu privirea ațintită pe chipul interlocutorului său, și răspundea cu o voce atît de scăzută, încît vorbele lui nu ajungeau niciodată pînă la mine; apoi se urca în trăsurică, prindea cu greu hățurile în mîna stîngă și pornea agale spre fermă.

— A fost o lovitură destul de puternică, nu-i așa? l-am întrebat pe Harmon Gow, urmărind cu privirea silueta lui Frome care se îndepărta.

— Dintre cele mai puternice, răspunse tovarășul meu. Altul în locul lui ar fi fost doborît, dar cei din neamul Frome sînt tari. Cu siguranță că Ethan va trăi o sută de ani.

— Dumnezeule mare ! am exclamat.

Chiar atunci Ethan Frome, care își luase locul în trăsurică, se întoarse : așezase în spate o cutie de lemn, purtînd pe capac invariabila etichetă a unui farmacist, și se aplecă vrînd să se convingă că este bine așezată. În clipa aceea i-am văzut chipul așa cum trebuie să fi arătat cînd se credea singur.

— Omul *ăsta* să trăiască o sută de ani ! Dar arată de parcă a și cunoscut moartea și infernul !

Harmon scoase din buzunar niște tutun de mestecat, tăie o bucată și o îndesă în pungile obrajilor săi.

— Probabil că și-a petrecut prea multe ierni în Starkfield. Cei mai isteți o cam iau din loc.

— Și el ?

— Cineva trebuia să aibă grijă de ai lui, și în afară de Ethan nu mai era nimeni. Mai întîi taică-său, apoi maică-sa, apoi nevastă-sa.

— Și apoi lovitura ?

Harmon chicoti răutăcios.

— Chiar așa. Atunci a trebuit să stea.

— Înțeleg. Și de atunci au avut ceilalți grijă de el ?

Harmon își mută gînditor tutunul în partea cealaltă.

— Cît despre asta, totdeauna Ethan a fost cel cu grija.

Deși Harmon îmi prezenta povestea pe măsura posibilităților sale morale și intelectuale, mi-am dat seama că existau goluri considerabile între fapte și aveam sentimentul că adevăratul sens al întîmplărilor se găsea tocmai în aceste goluri. Totuși, ceva din ceea ce-mi spusese mi-a rămas întipărit în minte și cuvintele lui au constituit sîmburele în jurul căruia am adunat toate concluziile mele ulterioare : „Probabil că și-a petrecut prea multe ierni în Starkfield."

Am reușit să pătrund înțelesul vorbelor lui mai înainte ca șederea mea acolo să se încheie, deși în perioada de decadență cînd am ajuns eu în Starkfield existau deja tramvaie, biciclete și serviciul de livrare la domiciliu, iar comunicarea între satele risipite în munți nu mai prezenta o problemă. Orașele mai mari din vale, ca Bettsbridge și Shadd's Falls, aveau biblioteci, teatre și saloane

unde tinerii de pe dealurile învecinate veneau să se distreze. Dar cînd iarna a coborît peste Starkfield și satul a dispărut sub un strat de zăpadă mereu reînnoit de cerul livid, am început să înțeleg cum trebuie să fi fost viața — sau, mai bine zis, opusul ei — în vremea tinereții lui Ethan Frome.

Fusesem trimis de patronii mei într-o problemă legată de marea centrală de la Corbury Junction, dar din cauza unei greve prelungite a dulgherilor m-am trezit împotmolit pe aproape întreaga durată a iernii în Starkfield, singurul punct mai apropiat unde puteam găsi găzduire. La început am fost furios, dar cu timpul, sub efectul hipnotizant al obișnuinței, am început să descopăr chiar o frumusețe sumbră în viața acelui ținut. În prima parte a șederii am fost uimit de contrastul dintre vitalitatea climatului și amorțeala locuitorilor. Zilele treceau una după alta, iar cînd ninsorile lui decembrie au încetat, cerul de un albastru orbitor a revărsat asupra peisajului alb valuri de aer și lumină, pentru ca acesta să le înapoieze cu o strălucire sporită. Te-ai fi așteptat ca această atmosferă să învioreze sîngele și sufletul oamenilor, dar ea părea să nu aibă nici un efect asupra lor, decît poate acela de a încetini și mai mult ritmul și așa destul de lent al vieții în Starkfield. Mai tîrziu, după ce această etapă de senin cristalin a trecut și au venit zilele lungi de ger fără soare, după ce furtunile lui februarie au clădit mormane albe în jurul satului prosternat, după ce herghelia sălbatică a vînturilor de martie le-a spulberat din temelii, am început să înțeleg de ce Starkfield arăta la sfîrșitul celor șase luni de asediu ca o fortăreață înfometată care capitulează fără condiții. Cu douăzeci de ani în urmă mijloacele de luptă trebuie să fi fost mult mai sărace, așa încît dușmanul domnea nestingherit peste toate căile de acces dintre satele asediate. Numai după ce am văzut aceste lucruri am priceput cu adevărat implicațiile profetice ale cuvintelor lui Harmon : „Cei mai isteți o cam iau din loc." Or, dacă așa stăteau lucrurile, ce conspirație teribilă de obstacole l-a putut împiedica pe un om ca Ethan Frome să evadeze ?

În timpul șederii mele la Starkfield am locuit la o văduvă nu prea în vîrstă, cunoscută îndeobște sub numele de doamna Ned Hale. Tatăl doamnei Hale fusese

pentru generaţia anterioară judele satului, iar „casa judelui Varnum", unde gazda mea mai locuia împreună cu mama ei, era cea mai arătoasă locuinţă din sat. Era aşezată la capătul străzii principale, iar faţada împodobită cu un portic clasic şi ferestre cu ochiuri mici dădea spre o potecă pavată, mărginită de molizi norvegieni, îndreptată către cupola albă şi zveltă a bisericii congregaţiei. Era evident că bunăstarea familiei Varnum cunoştea acum declinul, dar cele două femei făceau tot posibilul să menţină o aparenţă de demnitate decentă ; doamna Hale, în special, avea un aer de rafinament uşor ofilit, care se armoniza cu aspectul demodat şi veştejit al casei sale.

În salonul „de zile mari", cu mobilă de mahon şi tapiţerie neagră din păr de cal, luminată slab de susurul unei lămpi Carcel, ascultam în fiecare seară cîte o variantă discret voalată din cronica vieţii locuitorilor din Starkfield. Nu se poate spune că doamna Ned Hale avea sentimentul unei superiorităţi sociale faţă de cei din jurul ei, sau că îşi asuma o asemenea superioritate ; întîmplător însă, prin firea ei de o sensibilitate mai delicată şi printr-un plus de educaţie, reuşise să se detaşeze de vecinii ei îndeajuns ca să-i poată judeca fără părtinire. Era oricînd dispusă să facă uz de această însuşire şi speram din tot sufletul să aflu de la ea elementele care-mi lipseau din povestea lui Ethan Frome sau, poate, acel secret al firii lui care să dea unitate faptelor pe care le cunoşteam. Memoria ei era un adevărat rezervor de întîmplări inofensive şi la orice întrebare legată de vreuna din cunoştinţele sale îmi răspundea cu lux de amănunte ; dar în ceea ce-l privea pe Ethan Frome, am constatat că era neaşteptat de reţinută. Rezerva ei nu ascundea nici urmă de duşmănie ; pur şi simplu am simţit în această tăcere un refuz hotărît de a vorbi despre el şi problemele lui. Cea mai mare concesie pe care tristeţea ei a făcut-o curiozităţii mele au fost cuvintele :

— Da, i-am cunoscut pe amîndoi... a fost îngrozitor...

Atît de mare a fost schimbarea în atitudinea ei şi atît de adîncă durerea pe care mi-o sugera încît, cu un tact destul de îndoielnic, am înfăţişat din nou problema în faţa

lui Harmon Gow, oracolul meu din sat. La toată frămîntarea mea, am primit drept răspuns doar un mormăit fără noimă :

— Ruth Varnum a fost totdeauna sperioasă ca un şoarece ; şi, dacă stai să te gîndeşti, ea a fost prima care i-a văzut cînd au fost aduşi. Toată povestea s-a întîmplat chiar lîngă casa judelui Varnum, la cotitura drumului spre Corbury, cam pe vremea cînd Ruth se logodise cu Ned Hale. Tinerii erau prieteni şi-mi închipui că nu-i vine uşor să vorbească despre asta. A avut şi ea destule necazuri.

Aşa cum se întîmplă cam în toate aşezările ceva mai răsărite, majoritatea locuitorilor din Starkfield avuseseră destule necazuri ale lor, ca să devină într-o oarecare măsură indiferenţi faţă de necazurile altora. Deşi erau cu toţii de acord că nenorocirea lui Ethan Frome întrecea limitele obişnuite, nici unul nu mi-a dat vreo explicaţie pentru acea expresie a chipului său care, eram convins, nu trăda nici sărăcie, nici suferinţă fizică. Pînă la urmă m-aş fi mulţumit cu versiunea pe care mi-o alcătuisem din fragmente, dacă n-ar fi fost tăcerea provocatoare a doamnei Hale şi — ceva mai tîrziu — contactul direct şi întîmplător cu omul însuşi.

Cînd sosisem la Starkfield, făcusem o înţelegere cu Denis Eady, bogatul băcan de origine irlandeză care deţinea şi un grajd cu cai de închiriat, să-mi asigure deplasarea zilnică pînă la Corbury Flats, de unde urma să iau trenul pînă la Junction. Dar pe la mijlocul iernii, caii lui Eady au fost atinşi de o epidemie locală care a cuprins apoi şi celelalte grajduri, aşa că vreo două zile mi-a fost imposibil să găsesc un mijloc de transport. Atunci Harmon Gow mi-a sugerat că Ethan Frome ar fi bucuros să mă ducă, întrucît murgul său era încă pe picioare.

— Ethan Frome ? Dar n-am vorbit în viaţa mea cu omul ăsta şi nu văd pentru ce naiba s-ar deranja pentru mine ? !

Răspunsul lui Harmon m-a uimit şi mai tare :

— Nu sînt sigur că o să vrea, dar ştiu bine că nu i-ar strica să mai scoată un ban.

Auzisem deja că Frome e sărac : ceea ce cîştiga cu joagărul şi din cei cîţiva acri de pămînt arid din jurul casei

de abia-i ajungea s-o scoată la capăt peste iarnă, dar nu bănuiam că lipsurile îi erau atît de mari cum m-a lăsat să înţeleg Harmon prin cuvintele sale. Cînd mi-am exprimat această nedumerire, a răspuns :

— Ei, nu i-a mers prea grozav. Cînd îţi iroseşti douăzeci şi mai bine de ani din viaţă trăind ca un neputincios şi văzînd în jurul tău tot treburi care zac nefăcute, te macină nemulţumirea şi pînă la urmă îţi pierzi tăria. Ferma Frome a fost totdeauna cam golaşă, ca o farfurie cu lapte pe lîngă care a trecut o pisică. Ştii şi dumneata cam cîte parale face astăzi un joagăr de modă veche. Cînd Ethan era în putere şi asuda muncind din zori şi pînă-n seară, izbutea să cîştige destul ca să-şi ducă zilele, numai că ai lui prăpădeau totul pînă la ultimul ban chiar şi atunci, iar acum mă şi mir cum de reuşeşte s-o scoată la capăt. Mai întîi, taică-său a fost lovit într-o zi la cositul fînului şi i s-a tulburat mintea în aşa hal că, înainte de a muri, azvîrlea banii ca vorbele din Biblie. Apoi s-a îmbolnăvit maică-sa şi a dus-o ani de zile ca un copil neajutorat. Cît despre nevastă-sa Zeena, cînd o cauţi e pe la uşile doctorilor. Boala şi necazurile au fost hrana zilnică a lui Ethan de cînd se ştie.

A doua zi, cînd am privit pe fereastră, am zărit murgul cel costeliv printre molizii lui Varnum. Ethan Frome mi-a făcut loc să mă aşez în sanie lîngă el, pe vechea blană de urs. După aceea, timp de o săptămînă, m-a dus zilnic pînă la Corbury Flats, iar după-amiaza la întoarcere, îl găseam aşteptîndu-mă şi porneam înapoi prin seara friguroasă, pînă la Starkfield. Nu erau mai mult de trei mile, dar, cum calul bătrîn înainta agale chiar şi cînd zăpada era bătătorită, drumul dura cel puţin o oră. Ethan Frome mîna în tăcere ţinînd hăţurile uşor în mîna stîngă, iar obrazul său brăzdat şi măsliniu, ascuns sub cuşma ascuţită ca un coif, profilat pe dealurile acoperite de zăpadă, îmi sugera chipul turnat în bronz al unui erou. Niciodată nu-şi întorcea faţa spre mine şi răspundea doar în monosilabe la încercările mele de a lega o conversaţie. Părea contopit cu tristeţea tăcută a naturii, personificarea însăşi a durerii ei, sub a cărei pojghiţă îngheţată se puteau bănui rezerve ascunse de căldură şi sensibilitate ; şi totuşi, tăcerea lui nu

era dușmănoasă. Mi-am dat seama că izolarea morală în care se cufundase era atît de adîncă, încît nu putea fi străpunsă de o simplă cunoștință întîmplătoare. În același timp, am simțit că singurătatea în care trăia nu era doar efectul nenorocirii sale, oricît de mare ar fi fost aceasta — după cum îmi sugerase Harmon Gow — ci ascundea în sine tot înghețul unui șir întreg de ierni în Starkfield.

O dată sau de două ori, distanța dintre noi s-a micșorat pentru o clipă, iar ceea ce am întrezărit în acele momente mi-a stimulat dorința de a afla mai mult. I-am vorbit o dată, întîmplător, despre o slujbă pe care o avusesem în Florida cu un an în urmă, despre contrastul dintre peisajul de iarnă care ne înconjura și cel pe care îl cunoscusem acolo anul trecut. Spre surprinderea mea, Frome a spus pe neașteptate :

— Cîndva am fost și eu pe-acolo, și mulți ani după aceea îmi puteam reaminti cum arătau acele locuri chiar și iarna. Acum însă totul a pierit sub zăpadă.

N-a mai rostit nici un cuvînt, și mi-am imaginat singur restul judecînd după inflexiunile glasului său și după tăcerea adîncă ce s-a așternut iarăși între noi.

Altă dată, după ce m-am urcat în trenul spre Corbury Junction, mi-am dat seama că pierdusem o lucrare de știință popularizată (ceva referitor la niște descoperiri recente în biochimie, dacă nu mă înșel) pe care o luasem anume ca să am ce citi pe drum. Am uitat complet de ea pînă seara cînd, luîndu-mi locul în sanie, am văzut-o în mîinile lui Frome.

— Am găsit-o după ce-ai plecat, mi-a spus.

Am pus cartea în buzunar și ne-am urmat drumul în obișnuita noastră tăcere ; dar, cînd am început urcușul de la Corbury Flats spre Starkfield, am observat în lumina amurgului că Frome se întorsese spre mine :

— Am găsit acolo, în carte, niște lucruri despre care nici măcar habar n-aveam, a spus el.

Am fost uimit nu atît de cuvintele lui, ci mai ales de nota de nemulțumire pe care i-am simțit-o în glas. Era clar că propria-i ignoranță îl surprindea și îl deranja.

— Te interesează astfel de cărți ? l-am întrebat.

— Mă interesau cîndva.

— Sînt cîteva lucruri destul de noi în carte. În ultimul timp s-au făcut paşi mari în acest domeniu de cercetare.

M-am oprit puţin, în aşteptarea unui răspuns care n-a venit, şi am continuat :

— Dacă vrei să mai răsfoieşti cartea, ţi-o las cu plăcere.

A şovăit cîteva clipe, lăsîndu-mi impresia că luptă împotriva unui val ademenitor de inerţie ; în cele din urmă a răspuns scurt :

— Mulţumesc, am s-o iau.

Speram că acest incident va însemna începutul unei comunicări mai profunde între noi. Frome era o fire mult prea simplă şi directă, ca să pun la îndoială sinceritatea interesului său faţă de carte.

Descoperind la un om ca el asemenea gusturi şi preocupări, am avut revelaţia contrastului izbitor dintre situaţia lui materială şi nevoile spirituale, şi speram că tocmai acestea din urmă îl vor îndemna să iasă din muţenia-i obişnuită. Dar ceva din trecut, sau poate chiar viaţa sa prezentă, îl făcuse să se cufunde atît de adînc în sine, încît era imposibil ca un impuls de moment să-l aducă înapoi printre cei de seama lui. Cînd ne-am întîlnit din nou, nici măcar n-a amintit de carte, iar legătura noastră părea sortită să rămînă la fel de reţinută şi de unilaterală, ca şi cînd n-ar fi intervenit nici o spărtură în tăcerea ce ne despărţea.

Trecuse aproape o săptămînă de cînd Frome mă ducea zilnic pînă la Flats cînd, într-o dimineaţă, privind pe fereastră, am văzut că se pornise o ninsoare deosebit de abundentă. Troienele adunate pe lîngă gardul grădinii şi de-a lungul zidului bisericii m-au convins că ninsoarea începuse chiar în cursul nopţii şi mi-am închipuit că pe cîmpie zăpada trebuie să fie mare. Eram sigur că trenul va întîrzia, dar trebuia să fiu la centrală pentru vreo două ceasuri în după-amiaza aceea, aşa că m-am hotărît să încerc să ajung pînă la Flats, dacă vine Frome, şi să aştept acolo sosirea trenului. Nu ştiu de ce m-am exprimat astfel pentru că, de fapt, nu m-am îndoit nici o clipă că va veni. Nu era genul de om pe care capriciile vremii să-l ţină în loc, aşa încît la ora obişnuită sania lui şi-a făcut

apariția, lunecînd pe zăpadă ca o nălucă, prin ninsoarea care se înteța necontenit.

Ajunsesem să-l cunosc prea bine ca să-mi manifest fie mirarea fie recunoștința față de faptul că venise să mă ia, dar n-am putut să nu mă arăt surprins cînd am văzut că o pornește cu sania în direcție opusă drumului spre Corbury.

— Calea ferată e blocată de un tren de marfă care s-a împotmolit în zăpadă mai încolo de Flats, mi-a explicat el cînd sania s-a urnit brusc din loc cu o smucitură în ninsoarea orbitoare.

— Și atunci unde mă duci ?

— Direct la Junction pe drumul cel mai scurt, mi-a răspuns arătînd cu biciușca spre Dealul Școlii.

— Pînă la Junction, pe ninsoarea asta ? Dar trebuie să fie cel puțin zece mile.

— Ne duce murgul dacă nu-l grăbim. Ai spus că ai treabă acolo azi după-amiază. Am eu grijă să ajungi unde trebuie.

A rostit aceste cuvinte atît de liniștit, încît n-am putut să spun decît :

— Imi faci într-adevăr un mare serviciu.

— E-n regulă, mi-a răspuns.

În dreptul școlii, acolo unde drumul se bifurca, am apucat-o spre stînga, coborînd în vale pe sub o boltă de ramuri de brad îndoite de greutatea zăpezii. Mă plimbasem adesea pe drumul acesta duminica și știam că acoperișul singuratic, care se zărea la poalele dealului printre ramurile golașe, adăpostea joagărul lui Frome. Roata ce se profila încremenită deasupra torentului întunecat, încununat cu spumă gălbuie, șoproanele din jur gemînd sub greutatea zăpezii dădeau locului un aer trist și părăsit. Cînd am trecut prin dreptul lui, Frome nici n-a întors capul, și am mers mai departe în tăcere, urcînd panta următoare. Cam la distanță de o milă, pe un drum pe care nu mai fusesem niciodată, am dat de o livadă de meri ale căror trunchiuri istovite se înălțau pe coasta dealului, făcîndu-și loc printre straturile de ardezie ivite ici și colo de sub zăpadă, ca niște animale chinuite ce-și înalță capetele după aer. Dincolo de livadă se întindeau vreo două-trei parcele de pămînt, ale căror hotare dispăruseră sub nămeți ; iar mai departe, pier-

dută în imensitatea cerului și a pămîntului, se zărea o fermă construită în stilul obișnuit în Noua Anglie ; prezența ei singuratică adîncea și mai mult atmosfera dezolantă a peisajului.

— Asta-i casa mea, spuse Frome arătînd într-acolo cu o mișcare a cotului său betegit.

Copleșit de aerul trist și apăsător al împrejurimilor, n-am știut ce să răspund. Ninsoarea încetase și o rază palidă de soare lumina casa așezată pe deal, scoțînd la iveală jalnica ei urîțenie. Fantoma neagră a unei plante agățătoare flutura trist în jurul verandei, iar pereții subțiri de lemn, sub tencuiala coșcovită, păreau că tremură în vîntul care se stîrnise odată cu încetarea ninsorii.

— Cînd trăia tata, casa era mai mare, dar a trebuit să dărîm L-ul nu de mult, continuă Frome, trăgînd de hățuri pentru a abate din drum calul care încerca să se îndrepte spre poarta părăginită.

Atunci am constatat că aspectul părăsit și neobișnuit de pipernicit al casei se datora în mare măsură absenței a ceea ce, în arhitectura din Noua Anglie, se cheamă L-ul, acea prelungire joasă, construită în unghi drept față de clădirea principală, adăpostind cămări și magazii de unelte, care leagă casa de șopronul de lemne și de grajdul de vite. În Noua Anglie acest L, mai degrabă decît casa însăși, pare a fi sufletul și vatra unei ferme. N-aș putea spune cu certitudine dacă această impresie se datorește unei valori simbolice, născută din imaginea vieții legate de pămînt, sau din destinația însăși a clădirii, aceea de a ține laolaltă principalele surse de căldură și de hrană ale familiei. Poate că semnificația acestei clădiri este generată doar de iluzia liniștitoare că ea permite locuitorilor casei să se apuce de munca zilnică fără a înfrunta asprimea dimineților de iarnă. Nu o dată, în timpul peregrinărilor mele prin împrejurimile Starkfield-ului, mi-a venit în minte această asociație de idei și cred că tocmai de aceea mi s-a părut că descopăr în cuvintele lui Frome o undă de tristețe, iar imaginea casei sale ciuntite s-a contopit în mintea mea cu aceea a trupului tău schilod.

— Acum am rămas cam departe de drum, continuă el, dar cînd calea ferată nu ajunsese încă pînă la Flats, era ceva mai multă mișcare pe-aici.

A îndemnat calul trăgînd de hăţuri ; apoi, parcă înţelegînd că însăşi imaginea casei sale mi-a dezvăluit destule secrete şi că orice încercare de a rămîne în izolarea sa de pînă atunci ar fi falsă şi inutilă, a continuat încet :

— Cred că de-aici s-a tras şi moartea mamei. Cînd reumatismul a înţepenit-o rău de tot, de nu se mai putea mişca, luase obiceiul să şadă acolo sus şi să privească ceasuri în şir drumul. Într-un an, cînd reparaţia trecerii pe la Bettsbridge în urma unor inundaţii a durat şase luni, Harmon Gow a trebuit să abată drumul diligenţei sale pe aici, iar mama se înzdrăvenise într-atît încît venea zilnic pînă la poartă să-l vadă. Cînd au început să meargă trenurile, aproape că nu mai trecea nimeni pe drum, dar mama n-a putut niciodată să priceapă ce s-a întîmplat şi asta a măcinat-o pînă a-nchis ochii.

Cînd am cotit spre Corbury, ninsoarea s-a pornit din nou, ştergînd şi ultima imagine a casei. Odată cu ninsoarea, Frome n-a mai scos un cuvînt, ridicînd iarăşi între noi vechiul zid al înstrăinării. De data aceasta vîntul n-a încetat cînd a început să ningă ; o adevărată furtună a prins a răvăşi peisajul haotic peste care, din cînd în cînd, soarele arunca priviri palide şi fugare din cerul zdrenţuit. Dar, aşa cum promisese Frome, murgul s-a ţinut tare şi am izbutit să ajungem la Junction, străbătînd un ţinut sălbatic, acoperit de nămeţi.

După amiază, furtuna a continuat, dar geana de lumină care se zărea spre apus a fost, pentru ochii mei de necunoscător, garanţia unei seri liniştite. Mi-am terminat treaba cît am putut de repede şi am pornit spre Starkfield, însufleţit de speranţa de a ajunge acolo la vremea cinei. Numai că mai tîrziu s-au adunat iarăşi norii, seara a coborît devreme, iar zăpada a început să cadă drept şi constant din cerul netulburat de vînt peste un peisaj pufos şi monoton, mai ameţitor decît rafalele şi vîrtejurile dimineţii. Ninsoarea s-a contopit cu întunericul din ce în ce mai apăsător, devenind ea însăşi o noapte de iarnă, care se aşternea asupra noastră val după val.

Felinarul lui Frome nu izbutea să arunce decît o slabă rază de lumină, înghiţită cu totul de beznă opacă, în care

atît spiritul de orientare al omului cît şi instinctul de întoarcere acasă al animalului se anulaseră cu desăvîrşire. Ici şi colo, o piatră de hotar ne ieşea în cale ca o fantomă, dojenindu-ne că am luat-o razna, pentru ca apoi să dispară înghiţită în noapte. Cînd, în cele din urmă, ne-am regăsit drumul, bătrînul murg dădea semne evidente de oboseală. Mă simţeam vinovat de faptul că acceptasem oferta lui Frome şi, după o scurtă discuţie, l-am convins să mă lase să cobor din sanie şi să merg jos, pe lîngă cal. Astfel am mai străbătut încă vreo două mile şi am ajuns, la un moment dat, într-un punct unde Frome, scrutînd noaptea care mie mi se părea fără hotar, a exclamat :

— Colo-n vale-i casa mea !

Ultima parte de drum a fost cea mai grea. Frigul pătrunzător şi mersul anevoios prin zăpadă aproape că îmi tăiaseră respiraţia şi simţeam în palmă inima calului bătînd ca un ceasornic.

— Ascultă, Frome, am început, n-are nici un rost să mergi mai departe...

— Nici dumneata, m-a întrerupt el. A fost prea destul pentru amîndoi.

Am înţeles că-mi oferă găzduire pentru noaptea aceea la fermă şi, fără să răspund, am intrat pe poarta lîngă care ne aflam, l-am urmat la grajd şi l-am ajutat să deshame calul obosit şi să-l pregătească pentru noapte. Cînd am terminat treaba a desprins felinarul de pe sanie, a ieşit din nou afară în noapte şi mi-a spus peste umăr :

— Pe aici.

Departe, undeva deasupra noastră, un petic de lumină tremura în avalanşa de zăpadă. Păşind cu greu pe urmele lui Frome, am înotat prin zăpadă spre el şi aproape m-am prăbuşit în întuneric, într-un troian înalt adunat lîngă zidul casei. Frome s-a căţărat pe treptele lunecoase de la intrare, încercînd să croiască drum cu cizmele sale grele. Apoi a ridicat felinarul, a căutat clanţa şi a intrat înaintea mea în casă. L-am urmat într-un coridor scund şi întunecos, la capătul căruia o scară abruptă urca în necunoscut. Spre dreapta, o dîră luminoasă marca uşa camerei care ne tri-

misese razele în întunericul nopţii ; dincolo de uşă, o voce de femeie bombănea pe un ton tărăgănat şi certăreţ.

Frome îşi scutură zăpada de pe cizme, bătînd din picioare pe preşul din faţa uşii, şi puse felinarul pe un scaun de bucătărie — singura mobilă aflată în coridor. Apoi deschise uşa.

— Intră, îmi spuse, şi imediat murmurul certăreţ încetă.

În noaptea aceea am aflat secretul lui Ethan Frome şi am început să încheg această poveste a vieţii lui . . .

. . . . . .

CAPITOLUL I

Satul era cufundat sub un strat de zăpadă gros de două picioare, iar în cotloanele mai bătute de vînt se adunaseră troiene înalte. Pe cerul încremenit stelele Carului Mare atîrnau ca niște turțuri, iar constelația Orion strălucea cu o lumină rece. Luna apusese, dar în transparența uimitoare a nopții fațadele palide ale caselor dintre ulmi păreau cenușii în comparație cu albul imaculat al zăpezii, pătat doar ici și colo de cîteva tufișuri întunecate. Prin ferestrele de la subsolul bisericii, fîșii lungi de lumină gălbuie își trimiteau strălucirea pînă departe pe întinsul nesfîrșit.

Tînărul Ethan Frome înainta cu pași grăbiți pe strada pustie, lăsînd în urmă clădirea băncii, noul magazin de cărămidă al lui Michael Eady și locuința judelui Varnum, străjuită la poartă de cei doi molizi norvegieni. Peste drum de casa lui Varnum, acolo unde drumul cobora spre Corbury, se înălța turla albă, zveltă și peristilul îngust al bisericii către care se îndrepta tînărul. Sus, ferestrele formau o boltă întunecată, în timp ce prin ochiurile de jos, pe partea unde terenul era înclinat în pantă abruptă, lumina străbătea în raze paralele, scoțînd la iveală urme proaspete pe zăpadă ; ele duceau spre ușa subsolului și spre șopronul din apropiere, unde fusese adăpostit un șir de sănii și de cai acoperiți cu pături groase.

In liniștea nopții aerul era atît de uscat și de limpede, încît aproape că nu simțeai frigul. Frome avea sentimentul că atmosfera dispăruse cu totul, de parcă între pămîn-

tul alb de sub picioarele lui și cupola metalică de deasupra nu se înterpunea nimic mai substanțial decît eterul. „Parcă aș fi într-un rezervor vid", își spuse. Cu patru sau cinci ani în urmă urmase timp de un an cursurile Colegiului Tehnic din Worcester și își făcuse de lucru prin laborator, alături de un profesor de fizică mai prietenos. De atunci, impresiile lăsate de această experiență îi reveneau adesea în minte în cele mai neașteptate momente, stîrnite de înlănțuirea unor împrejurări cu totul diferite, care reprezentau viața lui prezentă. Moartea tatălui său, necazurile care i-au urmat puseseră capăt prea de timpuriu studiilor lui Ethan ; și, deși nu reușise să învețe îndeajuns ca să capete cunoștințe practice folositoare, ele îi hrăniseră imaginația, făcîndu-l să înțeleagă că, dincolo de aspectul obișnuit al lucrurilor, se ascund uriașe sensuri nedescifrate.

Pe cînd înainta prin zăpadă, presimțirea acestor sensuri îi lumina mintea și se contopea cu valul de căldură fizică datorat mersului său grăbit. La capătul satului se opri în fața intrării întunecate a bisericii. Stătu în loc o clipă respirînd iute, privi în sus și în jos de-a lungul străzii pe care nu se mai zărea nici o altă siluetă. Mai la vale de molizii lui Varnum, la cotul drumului spre Corbury, se afla locul preferat de săniuș al tinerilor din Starkfield. În serile cu lună portalul bisericii răsuna pînă tîrziu de strigătele lor, dar astă-seară nici o sanie nu păta albul prelung al coborîșului. Tăcerea nopții se așternuse peste sat și toată suflarea lui se adunase dincolo de ferestrele bisericii, prin care frînturi de muzică de dans răzbăteau odată cu lumina palidă.

Tînărul coti pe lîngă zid și coborî spre ușa subsolului. Ferindu-se de cercul de lumină trădătoare, făcu un ocol, păși prin zăpada afînată și se apropie de colțul îndepărtat al bisericii. De aici, ținîndu-se mereu la adăpost, înaintă cu prudență spre cea mai apropiată fereastră, își înălță capul pînă cînd putu să privească înăuntru, avînd grijă ca restul corpului să-i rămînă în umbră.

Văzută astfel, din întunericul pur și înghețat al nopții, încăperea părea scăldată într-o ceață fierbinte. Reflectoa-

rele metalice ale lămpilor cu gaz aruncau valuri de lumină orbitoare asupra zidurilor văruite, iar pereţii sobei de fier aflate la celălalt capăt al sălii păreau cuprinşi de flăcări vulcanice. Încăperea era ticsită de tineri şi tinere. În faţa ferestrei, de-a lungul zidului, se găseau cîteva scaune de bucătărie pe care stătuseră pînă nu de mult femeile mai în vîrstă. Muzica încetase, iar interpreţii — un scripcar şi tînăra care cînta duminica la orgă — îşi împrospătau forţele îmbucînd ceva în grabă pe colţul unei mese aşezate pe o estradă la capătul sălii. Pe toată lungimea mesei erau presărate farfurii goale de plăcintă şi îngheţată. Oaspeţii se pregăteau de plecare şi cei mai mulţi o şi porniseră spre culoarul de la intrare unde erau atîrnate hainele şi şalurile. În clipa aceea, un tînăr cu mersul vioi şi cu un smoc de păr negru sări în mijlocul sălii şi bătu din palme. Semnalul său avu un efect imediat : interpreţii îşi reluară grăbiţi instrumentele, dansatorii — pe jumătate înfofoliţi pentru plecare — se înşirară de o parte şi de cealaltă a încăperii, iar spectatorii mai vîrstnici se reîntoarseră la locurile lor. După o scurtă căutare, tînărul cel sprinten scoase la iveală din mulţime o fată care apucase să-şi pună pe cap o eşarfă vişinie şi, conducînd-o pînă la capătul salonului, porni cu ea în piruete ameţitoare, în armonia săltăreaţă a unui dans din Virginia.

Inima lui Frome bătea grăbit. Se chinuise zadarnic să distingă în mulţime chipul încadrat de păr negru, ascuns sub eşarfa vişinie, şi îl supăra faptul că altcineva avusese ochii mai ageri decît ai lui. Cel care conducea dansul şi în vinele căruia, judecînd după înfăţişare, curgea sînge irlandez era un bun dansator, iar partenera îi prinse imediat ritmul. Aşa cum trecea de-a lungul şirului de tineri, din mînă în mînă, învîrtindu-se din ce în ce mai repede, eşarfa îi zbură de pe cap şi-i căzu pe umeri. La fiecare nouă răsucire, Frome zărea gura ei cu buzele zîmbitoare, buclele întunecate ce îi împodobeau faţa şi ochii negri — singurul punct fix într-un păienjeniş de linii unduitoare.

Dansatorii se mişcau tot mai repede, iar muzicanţii, încercînd să ţină pasul cu ei, îşi chinuiau instrumentele ca

niște călăreți care își biciuiesc caii pe ultima linie dreaptă ; și totuși, tînărului de la fereastră dansul i se părea nesfîrșit. Din cînd în cînd ochii îi părăseau chipul fetei, pentru a-l cerceta pe cel al partenerului ei care, în vîltoarea dansului, căpătase o expresie de posesiune aproape indecentă. Denis Eady era fiul lui Michael Eady, băcanul irlandez a cărui abilitate ambițioasă, mergînd pînă la nerușinare, făcuse cunoscute în Starkfield pentru prima oară metodele „inteligente" de a face afaceri și al cărui magazin nou, clădit din cărămidă, stătea mărturie pentru reușita stăpînului. Fiul promitea să-și urmeze tatăl și între timp dădea dovadă de aceeași măiestrie în cucerirea fetelor din Starkfield. Pînă acum Ethan Frome se mulțumise să-l categorisească drept un individ nedemn, dar acum purtarea lui aproape că cerea palme. Era ciudat că fata părea să nu-și dea seama de asta, ba mai mult, își înălța chipul fascinat spre al lui și îi întindea mîinile aparent inconștientă de insulta din privirea și din atingerea lui.

Frome avea obiceiul să o însoțească de la Starkfield pînă acasă pe Mattie Silver, verișoara soției sale, în puținele seri cînd ea cobora în sat, atrasă de promisiunea de a petrece o seară plăcută. Cînd Mattie venise să locuiască la ei, nevasta lui fusese de părere că fata nu trebuie lipsită de astfel de prilejuri. Mattie Silver era din Stamford și venise la ferma Frome ca fată în casă, urmînd să-i fie de ajutor verișoarei sale Zeena. Întrucît lucra fără plată, aceasta se gîndise să facă în așa fel încît tînăra să nu simtă prea mult diferența între viața de la care plecase și izolarea acestei ferme din apropierea Starkfield-ului. Fără aceste împrejurări — își spunea Frome sarcastic — Zeena nu s-ar fi sinchisit niciodată să se îngrijească de distracția rudei sale.

Cînd Zenobia a propus să i se ofere lui Mattie cîte o astfel de seară, Ethan a bombănit în sinea lui la gîndul că va trebui să mai facă încă două mile în plus, de la fermă pînă în sat și înapoi, la sfîrșitul unei zile grele de muncă ; dar la scurt timp după aceea ajunsese să-și dorească din tot

sufletul ca în Starkfield să se dea cîte o petrecere în fiecare seară.

Mattie Silver stătea la ei de un an și, din zori și pînă seara cînd se întîlneau la cină, Ethan avea nenumărate prilejuri să o întîlnească, dar nici unul din ceasurile petrecute împreună nu se putea compara cu acela cînd se întorceau spre fermă pe jos, la braț, în tăcerea nopții, iar ea mergea sprinten pe lîngă el, încercînd să țină pasul cu călcătura lui mare. Fata îi plăcuse din prima zi cînd o întîmpinase în gară la Flats și ea îi făcuse semn cu mîna și îi strigase zîmbind :

— Tu ești Ethan, nu-i așa ?

Apoi a sărit din tren cu boccelele, iar el, măsurîndu-i silueta fragilă, și-a spus în gînd : „N-o fi mare lucru de capul ei la treabă, dar nici n-o să se omoare cu firea". Venirea fetei în casa lui a fost ca izbucnirea unui foc strălucitor într-o vatră înghețată. Fata s-a dovedit a fi nu numai o fire plăcută și îndatoritoare ; era înzestrată cu o neobișnuită capacitate de a auzi și vedea : lucrurile pe care i le spunea sau i le arăta stîrneau în ea vibrații profunde și Ethan gusta din plin fericirea de a ști că poate să trezească oricînd asemenea ecouri.

Armonia dintre ei nu-i părea niciodată mai plăcută și mai adîncă decît atunci cînd străbăteau în noapte drumul pînă la fermă. Fire mai sensibilă decît alți oameni, Ethan fusese întotdeauna mișcat de frumusețea naturii. Studiile rămase neterminate modelaseră această sensibilitate, astfel încît, chiar în clipele cele mai nefericite, cerul și pămîntul îi vorbeau cu glas profund și mîngîietor. Dar pînă acum asemenea emoții rămăseseră închise în el ca o durere ascunsă, învăluind în tristețe frumusețea care le născuse. Nici măcar nu-și dădea seama dacă se mai află cineva pe fața pămîntului, în stare să simtă ceea ce simțea el, sau dacă el singur se bucura de acest privilegiu chinuitor. Într-un tîrziu a descoperit că există încă un suflet capabil să vibreze de fiorul acestui miracol, a aflat că în casa lui, la masa lui, stă o ființă căreia îi poate spune :

— Uite, acolo e Orion și mai la dreapta, steaua aia mare e Aldebaran, iar ghemul ăla de stele mărunțele, ca un roi de albine, sînt Pleiadele...

Alteori o uimea desfășurînd sub ochii ei panorama uriașă a epocii glaciare și succesiunea amețitoare a erelor, în timp ce ea stătea fermecată în fața unui colț de stîncă răsărit dintre ferigi. E drept că încîntarea lui se hrănea nu numai din uimirea cu care Mattie îl asculta, ci și din admirația fetei față de cunoștințele lui. Alte bucurii, poate mai greu de definit, dar cu atît mai delicate, îi atrăgeau unul spre celălalt cu o simțire nouă și tainică : conturul dealurilor profilate în lumina rece a unui amurg de iarnă, zborul cîrdurilor de păsări plutind ca niște nori peste miriștea aurie, albastrul intens al umbrelor desenate de brazi pe zăpada însorită. Odată, cînd Mattie a spus : „Arată parc-ar fi pictat", lui Ethan i s-a părut că nici o definiție nu poate fi mai clară și că ea a găsit în sfîrșit cuvintele potrivite pentru a explica tainele sufletului lui.

Toate aceste amintiri îl năpădiră cu acuitatea bucuriilor pierdute în timp ce stătea în noapte lîngă zidul bisericii. Privind-o cum plutește de-a lungul încăperii, trecînd de la un dansator la altul, Ethan se întreba cum a putut să-și închipuie că spusele lui plicticoase i se puteau părea interesante lui Mattie. Pentru el, care nu cunoștea bucuria decît în prezența ei, veselia fetei era cea mai bună dovadă de indiferență. Își întîmpina partenerii cu zîmbetul cu care îl primea și pe el, zîmbetul pe care el îl asemuia cu strălucirea unei ferestre răsfrîngînd văpaia apusului. Ba mai mult, observă cîteva gesturi pe care, în îngîmfarea lui, își închipuise că fata le păstrează numai pentru el : un anume fel de a-și lăsa capul pe spate cînd ceva o amuza, ca și cum ar fi vrut să-și guste propriul rîs înainte de a-l elibera, un anume fel de a-și pleca ochii cînd era impresionată sau încîntată de ceva.

Ceea ce vedea acum îl întrista, iar tristețea trezi din amorțeală teama. Nevasta lui, care pînă atunci nu arătase

nici un fel de gelozie față de Mattie, începuse să se plîngă adesea în ultimul timp de greutățile casei, atrăgîndu-i atenția astfel, în mod indirect, asupra nepriceperii fetei. Zeena fusese totdeauna cam „șubredă", cum se spunea la Starkfield. Frome trebuia să admită că, dacă soția lui era într-adevăr așa de bolnavă cum credea, avea nevoie de ajutorul unui braț mai puternic decît acela care se sprijinea ușor ca fulgul de propriul lui braț cînd se întorceau noaptea spre casă. Mattie nu avea nici un fel de înclinație spre gospodărie, iar educația primită nu-i îndreptase cu nimic acest cusur. Învăța repede, dar era distrată, uitucă și nu vroia să ia nimic în serios. Ethan își închipuia că, dacă ea s-ar căsători cu un om pe care să-l iubească, instinctul amorțit ar prinde viață, iar plăcintele și pișcoturile ei ar deveni mîndria ținutului ; însă gospodăria în sine nu o pasiona. La început fusese așa de stîngace, că îl pufnea rîsul cînd o vedea la treabă, dar ea rîdea odată cu el, și așa s-au împrietenit și mai mult. Ethan făcea tot posibilul să-i acopere nepriceperea. Se scula dimineața mai devreme ca să aprindă focul în bucătărie, aducea lemne de cu seară, aproape că neglija joagărul și se ocupa mai mult de fermă ca să-i fie de ajutor pe lîngă casă. Uneori chiar cobora pe furiș sîmbăta seara, după ce femeile se culcau, și freca podeaua din bucătărie. O dată Zeena l-a surprins la putinei și s-a întors în loc tăcută, aruncîndu-i doar o privire plină de înțeles.

În ultimul timp Zeena mai dăduse și alte semne de nemulțumire, la fel de imperceptibile dar cu atît mai îngrijorătoare. Într-o dimineață rece de iarnă, Ethan se îmbrăca aproape pe întuneric, la lumina șovăitoare a unei lumînări ce sta să se stingă în curentul care venea dinspre fereastra prost închisă. Din spatele lui, dinspre pat, se auzi deodată vocea ei tînguitoare și monotonă :

— Doctorul spune că nici să nu mă gîndesc să rămîn fără cineva care să-mi dea o mînă de ajutor în gospodărie.

Ethan o crezuse adormită și tresări auzindu-i glasul, deși acum era deprins cu exploziile ei neașteptate de vorbărie ce urmau unor lungi perioade de tăcere.

Se întoarse și privi spre pat, unde ea stătea întinsă ca o formă nedefinită sub plapuma îmbrăcată în stambă, iar chipul cu pomeții ascuțiți căpătase o nuanță cenușie pe albul pernei.

— Cum adică, fără cineva care să-ți dea o mînă de ajutor ?

— Păi, dacă spui că nu-ți dă mîna să-mi iei o fată cu simbrie după ce pleacă Mattie...

Frome se întoarse din nou, apucă briciul, se aplecă înainte încercînd să-și vadă chipul în oglinda spălăcită de deasupra lavoarului.

— De ce naiba să plece Mattie ?

— O să se mărite și ea, nu ? sosi răspunsul tărăgănat al nevestei lui.

— Nu pleacă dacă știe că ai nevoie de ea, răspunse el trecîndu-și briciul apăsat peste bărbie.

— Da nici nu vreau să spună lumea că am stat în calea norocului unei fete sărmane ca Mattie și n-am lăsat-o să se mărite cu un băiat așa de bun cum e Denis Eady, replică Zeena pe un ton de acuzație ascunsă.

Ethan se privi în oglindă, își lăsă capul pe spate, pregătindu-se să coboare lama de sub ureche pînă la bărbie, dar nu-și mișcă mîna ci rămase așa, încercînd doar să amîne răspunsul.

— Și doctorul nu vrea să rămîn fără ajutor, repetă Zeena. A zis să-ți spun de o fată pe care o știe el și care ar veni...

Ethan puse jos briciul și se îndreptă rîzînd.

— Dacă-i vorba de Denis Eady, atunci nu-i nici un zor să ne căutăm altă fată.

Dar Zeena continuă cu încăpățînare :

— Eu totuși cred că trebuie să vorbim despre asta.

Ethan se îmbrăcă în grabă, încurcîndu-se în haine.

— Bine, bine, dar acum n-am timp. Am întîrziat și așa destul.

Părînd că se mulțumește cu acest ultim răspuns, Zeena continuă să-l privească în tăcere cum își ridică bretelele pe

umeri şi-şi trage haina pe mîneci ; dar cînd el se apropie de uşă, ea spuse scurt şi tăios :

— Nici nu mă mir că veşnic întîrzii de cînd ai început să te bărbiereşti în fiecare dimineaţă.

Această înţepătură îl speriase mai tare decît orice bănuială tulbure cu privire la Denis Eady. Era adevărat că de la venirea lui Mattie Silver îşi luase obiceiul de a se bărbieri în fiecare zi, dar totdeauna crezuse că nevastă-sa doarme la ceasul întunecat al dimineţilor de iarnă cînd el se dădea jos din pat şi fusese îndeajuns de naiv încît să-şi închipuie că nu va observa nici o schimbare în înfăţişarea lui. Se mai întîmplase de cîteva ori să constate, cu oarecare îngrijorare, că Zenobia lăsa anumite lucruri să-şi urmeze cursul, părînd că nici nu le bagă în seamă, pentru ca mai tîrziu, după cîteva săptămîni, să arate printr-o observaţie întîmplătoare că nu i-au scăpat amănuntele şi că a tras propriile ei concluzii. Totuşi, în ultimul timp, Ethan fusese mult prea preocupat ca să mai dea atenţie aluziilor ei confuze. Însăşi fiinţa nevestei lui se transformase dintr-o realitate apăsătoare într-o umbră lipsită de consistenţă. Întreaga lui viaţă se desfăşura în aureola de sunet şi lumină emanată de Mattie Silver şi orice schimbare i se părea de neconceput. Dar în clipa aceasta, stînd la fereastra bisericii şi privind-o pe Mattie cum dansează alături de Denis Eady, o avalanşă de aluzii şi ameninţări neluate în seamă îi năpădi mintea şi-i tulbură gîndurile.

CAPITOLUL II

Ascuns în spatele uşii exterioare deschise, Frome privea cum ies cei din sală — o întreagă adunare de dansatori înfofoliţi în haine groase, transformaţi în făpturi groteşti. Din mijlocul grupurilor care se formaseră, lumina jucăuşă a unui felinar scotea la iveală, ici şi colo, cîte un chip îmbujorat de dans şi de mîncare. Cei din sat, care veniseră pe jos, o luaseră înainte pe panta ce ducea spre strada

principală, cei veniţi din satele învecinate se aşezau pe îndelete în săniile de sub şopron.

— Nu mergi cu sania, Mattie ? întrebă o voce de femeie din mulţimea adunată lîngă şopron şi inima lui Ethan tresări.

Din locul unde se afla, nu putea să-i vadă pe cei care plecau decît după ce trecuseră dincolo de uşa exterioară, dar printre crăpături auzi o voce limpede răspunzînd :

— Ei, Doamne ! Pe o noapte ca asta ? Nici vorbă !

Era chiar în dreptul lui, fiind despărţiţi doar de o scîndură subţire. Într-o clipă va păşi afară în noapte, iar ochii lui deprinşi cu întunericul o vor distinge clar ca în lumina dimineţii. Un val de sfială îl făcu să se ascundă mai adînc în colţul întunecat al zidului, în loc să-i dea de ştire că a venit. Încă de cînd se cunoscuseră, Ethan se minuna într-una văzînd că Mattie, mai ageră, mai delicată şi mai sensibilă decît el, îi împrumutase ceva din propria ei degajare şi libertate ; dar în clipa aceea se simţea la fel de stîngaci şi de greoi ca atunci cînd, la colegiu fiind, încercase să „distreze“ fetele din Worcester la un picnic.

Rămase retras, iar fata înaintă singură şi se opri la cîţiva paşi de el. Ieşise aproape ultima şi rămase locului privind nedumerită în jur, întrebîndu-se parcă unde o fi el. Apoi un bărbat veni către ea şi se apropie atît de mult, încît contururile lor imprecise aproape că se contopeau.

— Te-a părăsit iubitul, Matt ? Urît din partea lui, zău aşa ! Da să nu crezi c-am să spun altor fete. Nu-s eu chiar aşa de rău. (Cum mai ura Frome pălăvrăgeala asta !) Ce noroc că am luat sania bătrînului ! Uite-o colo, ne aşteaptă!

Frome auzi glasul fetei, vesel şi neîncrezător :

— Ce naiba caută sania lu' taică-tu acolo ?

— Cum aşa ?! Mă aşteaptă să fac o plimbare. Am luat şi mînzul rotat, parcă ştiam c-o să am chef de-o plimbare, spuse Eady mîndru, încercînd să dea o notă sentimentală lăudăroşeniei lui.

Fata păru să şovăie şi Frome o privea răsucind capătul eşarfei pe deget. Pentru nimic în lume nu i-ar fi făcut

semn, deşi avea impresia că însăşi viaţa lui atîrna de primul ei gest.

— Stai o clipă să dezleg mînzul, strigă Denis, fugind spre şopron.

Mattie stătea neclintită privind în urma lui, într-o atitudine de aşteptare liniştită, de-a dreptul chinuitoare pentru spectatorul din umbră. Frome observă că ea nu mai caută în dreapta şi în stînga, încercînd parcă să descopere pe cineva în întunericul nopţii. Îl lăsă pe Denis să tragă sania, să se urce în ea şi să întindă blana de urs făcîndu-i loc alături de el ; apoi, cu o mişcare rapidă ca de pasăre, se întoarse în loc şi începu să urce pe drumul ce ducea spre intrarea bisericii.

— Cu bine ! Îţi doresc plimbare plăcută ! îi strigă peste umăr.

Denis izbucni în rîs, biciui calul care făcu un salt înainte, depăşind astfel silueta care se îndepărta.

— Haide, urcă repede ! E o gheaţă ca oglinda aici, la cotitură ! strigă el, aplecîndu-se şi întinzîndu-i mîna.

Ea îi răspunse rîzînd :

— Noapte bună ! Nu vin.

Ajunseseră acum la oarecare distanţă, aşa încît Frome nu-i mai auzea, ci urmărea doar jocul umbrelor lor profilat pe coama dealului. O clipă mai tîrziu, îl văzu pe Eady sărind din sanie şi venind către Mattie. Cu frîiele trecute pe sub un braţ, încercă să-l strecoare pe celălalt pe sub mîna fetei, dar ea îl evită cu agilitate şi inima lui Frome, care se prăbuşise într-un abis, începu din nou să bată tremurător, cu sentimentul regăsit al siguranţei. Curînd după aceea clinchetul clopoţeilor se stinse în depărtare şi o zări pe Mattie înaintînd singură spre spaţiul deschis, acoperit cu zăpadă, din faţa bisericii.

O ajunse din urmă în umbra molizilor lui Varnum şi ea se întoarse scoţînd un strigăt uşor de uimire.

— Credeai că te-am uitat, Matt ? întrebă el cu o veselie sfioasă.

Ea răspunse cu seriozitate :

— M-am gîndit că poate n-ai putut să vii.

— Să nu pot ? Da cine naiba era să mă oprească ?

— Știu că Zeena n-a prea fost în apele ei astăzi.

— A, s-a culcat de mult.

Făcu o pauză, luptîndu-se cu întrebarea care-l chinuía :

— Și aveai de gînd să vii singură pe jos ?

— Păi, nu mi-e frică, răspunse ea rîzînd.

Stăteau la adăpostul molizilor, înconjurați de o lume pustie și cenușie, licărind stins sub lumina stelelor. Frome se hotărî, în sfîrșit :

— Dac-ai crezut că n-am venit, de ce nu te-ai dus cu Denis Eady ?

— Cum ?! Da unde erai ? De unde știi ? Nu te-am văzut nicăieri !

Uimirea ei și rîsul lui se împleteau ca izvoarele primăverii într-un pîrîu. Ethan simțea că izbutise să facă ceva iscusit și cu totul nou. Încercînd să prelungească efectul obținut, căută zadarnic în minte o frază potrivită, dar nu reuși decît să scoată un mormăit plin de încîntare :

— Să mergem.

Își trecu brațul pe sub al ei, așa cum făcuse și Eady, și o clipă i se păru că fata l-a strîns ușor ; dar nici unul nu se mișcă din loc. Sub molizi noaptea era atît de adîncă, încît aproape că nu-i zărea chipul aflat chiar lîngă umărul lui. Ceva îl îndemna să se aplece și să-i mîngîie eșarfa cu obrazul. Ar fi stat cu ea acolo, în întuneric, pînă-n zori. Ea făcu doi pași și se opri la marginea coborîșului spre Corbury. Panta lunecoasă, lustruită de sănii, părea oglinda unui han zgîriată de nenumărați călători.

— Au fost o mulțime cu săniile mai devreme, înainte să apună luna, spuse ea.

— Ți-ar plăcea să venim într-o seară să ne dăm și noi cu sania ? întrebă el.

— Vai, Ethan, vrei să venim ? Ar fi grozav !

— Venim mîine dacă e lună.

Fata rămase locului și se strînse mai aproape de el;

— Ned Hale și Ruth Varnum aproape că s-au izbit de ulmul cel mare de la poalele dealului. Toți am crezut că s-au prăpădit, zise ea și fiorul ei i se transmise de-a lungul brațului. Ar fi fost îngrozitor. Sînt așa de fericiți !

— Ei, Ned nu-i un cîrmaci prea grozav. Eu cred că te-aș putea duce pînă-n vale întreagă și nevătămată, răspunse Ethan cu dispreț.

Își dădea seama că „face pe grozavul", întocmai ca Denis Eady, dar bucuria îl cam ameți se și felul în care ea spusese : „Sînt așa de fericiți !" îi sunase mai deosebit, de parcă ar fi vorbit despre ei doi.

— Ulmul este într-adevăr periculos, ar trebui tăiat, insistă ea.

— Ți-ar fi teamă de el dacă ai fi cu mine ?

— Ți-am mai spus că nu-s din cele fricoase, răspunse Mattie scurt, cu indiferență, apoi porni brusc, cu pas grăbit.

Asemenea toane erau izvorul fericirii și durerii lui Ethan. Meandrele gîndurilor ei erau la fel de imprevizibile ca țîșnirea unei păsări dintre ramuri. Faptul că el nu avea nici un drept să-și arate sentimentele, și astfel să ceară implicit exprimarea sentimentelor ei, îl făcea să acorde o importanță uriașă celor mai mici schimbări din privirea sau din glasul ei. Acum i se părea că îl înțelege și se temea, iar peste o clipă era convins că nu-l înțelege, și îl cuprindea mîhnirea. Toate presimțirile rele ale acestei seri îl copleșiră și îl aduseră în pragul disperării. Nepăsarea ei îi părea și mai cumplită după fericirea pe care o gustase văzîndu-l respins pe Denis Eady. Urcară în tăcere Dealul Școlii și mai departe, pînă ajunseră la poteca ce ducea spre joagăr. Atunci nevoia de a căpăta o certitudine deveni imperioasă.

— M-ai fi găsit imediat dacă nu te-ai fi întors să faci ultimul dans cu Denis Eady, îi reproșă el stîngaci.

De cîte ori rostea numele lui Denis, i se punea un nod în gît.

— Ei, Ethan, de unde era să știu că ești acolo ?!

— Probabil că totuși e adevărat ce spune lumea, continuă el aspru, fără să-i răspundă.

Fata se opri brusc și el simți, în ciuda întunericului, că și-a înălțat iute ochii spre el.

— Zău ? Și ce spune lumea ?

— Că n-ar fi de mirare să pleci curînd de la noi, răspunse el greoi, urmîndu-și firul propriilor gînduri.

— I-auzi ! Va să zică asta spune lumea ! replică ea în batjocură. Apoi continuă pe un ton mai scăzut și mai nesigur : Vrei să spui că... Zeena nu mai e mulțumită de mine?

Inconștient, brațele lor se desfăcuseră din strînsoare și acum stăteau nemișcați, la oarecare distanță, căutînd fiecare chipul celuilalt în întuneric.

— Știu că nu-s chiar așa de pricepută la treabă cum s-ar cuveni, continuă ea, în timp ce el își căuta cu disperare cuvintele. Sînt o mulțime de lucruri pe care o fată cu simbrie le-ar face mai bine ca mine... Nici n-am brațele prea puternice... Dar m-aș strădui, dacă mi-ar spune măcar o vorbă. Însă ea nu spune aproape nimic niciodată, știi doar, și uneori văd că nu-i mulțumită și nu știu de ce. Apoi se întoarse spre el, cuprinsă de un val de revoltă : Știi ce, tu ar trebui să-mi spui, Ethan Frome, chiar tu, dacă nu cumva și tu vrei să mă vezi plecată !

Dacă vrea s-o vadă plecată ! Învinuirea era ca un balsam pe rana lui dureroasă. Cerul încremenit păru că s-a deschis, ca să reverse asupra lui o ploaie binecuvîntată. Din nou își stoarse creierul în căutarea unor cuvinte pline de înțeles, și din nou, trecîndu-și brațul pe sub al ei, rosti doar :

— Să mergem.

Își reluară drumul în tăcere, la adăpostul brazilor care mărgineau poteca, într-un întuneric deplin, pătat doar de conturul joagărului lui Ethan ; mai departe, trecînd peste cîmpuri, ieșiră la loc deschis, sub un cer ceva mai luminos. Dincolo de fîșia de brazi, ținutul de cîmpie se desfășura

înaintea lor, încremenit și palid sub lumina stelelor. Uneori drumul trecea pe sub streașina unui mal, alteori traversa cenușiul transparent al unui pîlc de copaci desfrunziți. Ici și colo cîte o fermă se ivea pe întinderea cîmpiei, tăcută și rece ca o piatră de mormînt. Noaptea era atît de liniștită, încît se auzea scîrțîitul zăpezii înghețate sub picioare. Cîte o ramură se rupea sub povara de zăpadă, și scrîșnetul ei răsuna ca o împușcătură. O vulpe chemă dinspre pădure, și Mattie se strînse mai aproape de Ethan și iuți pasul.

În cele din urmă brazii care mărgineau poarta lui Ethan se iviră în zare și odată cu ei sentimentul că drumul lor luase sfîrșit. Ethan prinse din nou glas :

— Deci, nu vrei să pleci de la noi, Matt ?

Trebui să-și plece capul, ca să poată prinde răspunsul ei șoptit :

— Dacă plec, unde să mă duc ?

Întrebarea căzu ca o lovitură dureroasă pentru Ethan, dar tonul pe care fusese rostită îi umplu inima de bucurie. Uitase ce a vrut să spună, o strînse doar atît de aproape de el, încît simți căldura trupului ei strecurîndu-i-se în vine.

— Nu plîngi, Matt, nu-i așa ?

— Sigur că nu, suspină ea.

Intrară pe poartă, cotiră pe lîngă movila întunecată, înconjurată de o îngrăditură scundă, în mijlocul căreia pietrele funerare ale familiei Frome răsăreau de sub zăpadă în poziții ciudate. De-a lungul anilor ele fuseseră pentru Ethan o neîntreruptă dojană la adresa dorinței sale de schimbare și de evadare. Pe fiecare dintre ele i se părea că citește cuvintele : „Noi n-am plecat niciodată de aici. De ce-ai face-o tu ?“ De cîte ori ieșea sau intra pe poartă, îl înfiora același gînd : „Aici am să-mi duc zilele pînă o să fiu așezat lîngă ei.“ Acum însă tot dorul lui de libertate se stinsese și, cînd trecea pe lîngă acest loc, îl cuprindea un sentiment plăcut de trăinicie și statornicie.

— Cred că n-o să-ţi dăm drumul niciodată, Matt, şopti el, vrînd parcă să-i atragă în complicitate şi pe cei morţi — îndrăgostiţi şi ei cîndva — ca să-l ajute să o păstreze lîngă el. Trecînd pe lîngă morminte, îşi spuse în gînd : „O să trăim aici împreună toată viaţa, iar într-o zi ne vom odihni aici alături."

Se lăsă furat de acest gînd în timp ce urcau poteca spre casă. De cîte ori se abandona în voia unor astfel de visuri, trăia cele mai fericite clipe. La jumătatea drumului Mattie se împiedică de ceva şi-l prinse de mîneca hainei ca să nu cadă. Un val de căldură îi inundă trupul, făcînd ca visul să-i pară realitate. Pentru prima oară o cuprinse cu braţul şi ea nu-l îndepărtă. Restul drumului îl făcură plutind parcă pe creasta unui torent de primăvară.

Zeena se culca întotdeauna imediat după cină şi ferestrele fără obloane erau cufundate în întuneric. O tulpină de viţă uscată flutura la intrare, ca o eşarfă de doliu anunţînd moartea cuiva, şi gîndul prinse formă în mintea lui Ethan : „De-ar fi aici pentru Zeena..." Apoi, cu uimitoare claritate, îi apăru în faţa ochilor imaginea nevestei lui dormind în patul conjugal, cu gura uşor întredeschisă şi cu dinţii falşi aşezaţi într-un pahar pe noptieră.

Trecînd printre tufele de agrişe îngheţate, ocoliră casa ca să ajungă la uşa din spate. Cînd ştia că se întorc tîrziu din sat, Zeena avea obiceiul să lase cheia sub preş. Ethan se opri în faţa uşii, ţinînd-o pe Mattie strîns pe după umeri, cu capul încă plin de visuri şi, fără să ştie ce vrea să spună, rosti doar :

— Matt...

Ea se desfăcu din strînsoare fără un cuvînt, iar el se aplecă să caute cheia.

— Nu-i aici ! spuse, îndreptîndu-şi spatele speriat.

Îşi încordară privirile, căutîndu-se în întuneric. Aşa ceva nu se mai întîmplase niciodată.

— Poate c-a uitat, şopti Mattie tremurător, dar amîndoi ştiau la fel de bine că Zeena nu ar fi uitat niciodată.

— O fi căzut în zăpadă, urmă Mattie, după ce o vreme stătuseră ascultînd atent tăcerea nopții.

— Atunci înseamnă că a împins-o cineva, răspunse Ethan pe același ton.

Un gînd sălbatic îi răvășea mintea : Dacă au intrat niște hoți... dacă...

Ascultă din nou, căci i se păruse că aude un zgomot îndepărtat în casă ; apoi căută în buzunar un chibrit, îngenunche și lumină atent crestele aspre de zăpadă de lîngă prag.

Stătea încă în genunchi lîngă ușă cînd, prin crăpătura despărțiturii de jos, în dreptul ochilor lui, zări o licărire slabă de lumină. Cine-o mai fi încă treaz în casa cufundată în beznă ? Auzi pași pe scări și din nou gîndul îl duse la hoți. Apoi ușa se deschise și în prag apăru nevasta lui.

Silueta înaltă și colțuroasă se profila pe fundalul întunecat al bucătăriei, ținînd într-o mînă lampa și cu cealaltă strîngînd la pieptul uscat o broboadă matlasată.

Ridicată la nivelul bărbiei, lumina lămpii scotea la iveală gîtul brăzdat de zbîrcituri și încheietura groasă a mîinii care strîngea broboada, deformînd pînă la grotesc scobiturile și proeminențele chipului osos, înconjurat de o cunună de agrafe. Lui Ethan, care nu se dezmeticise încă din farmecul ceasului petrecut cu Mattie, tabloul îi apăru cu precizia ultimului vis de dinaintea deșteptării. Simți că nu mai văzuse niciodată cum arată nevasta lui cu adevărat.

Fără un cuvînt, Zeena se trase în lături, iar Ethan și Mattie pășiră în bucătăria înghețată ca o pivniță, venind din gerul uscat al nopții.

— Cred că ai uitat că trebuie să venim, Zeena, spuse Ethan pe un ton glumeț, scuturîndu-și zăpada de pe cizme.

— Nu, dar m-am simțit așa de rău că n-am putut să dorm.

Mattie se apropie desfăcîndu-și șalurile, purtînd pe buzele și în obrajii ei tineri culoarea eșarfei vișinii.

— Îmi pare rău, Zeena ! Vrei să-ți pregătesc ceva ?

— Nu, nimic, răspunse Zeena, întorcîndu-i spatele. Apoi, adresîndu-se soțului ei : Puteai să te scuturi de zăpadă afară.

Ieși din bucătărie înaintea lor, se opri pe coridor și ridică lampa deasupra capului, vrînd parcă să le lumineze drumul pe scări.

Ethan se opri și el o clipă, făcîndu-se că bîjbîie în căutarea cuierului unde își agăța haina și căciula. Pe palierul îngust de sus ușile celor două dormitoare stăteau față în față, dar în seara asta lui Ethan i se părea mai dezgustător ca oricînd să intre în cameră împreună cu nevastă-sa, chiar sub ochii lui Mattie.

— Cred că n-am să vin încă la culcare, spuse el întorcîndu-se din nou spre bucătărie.

Zeena stătu în loc și-l măsură cu privirea :

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce-ai de gînd să faci aici ?

— Vreau să mă mai uit peste niște socoteli.

Ea continua să-l privească stăruitor, în timp ce flacăra lămpii îi dezvăluia cu o cruzime microscopică fiecare zbîrcitură a chipului.

— La ora asta ? Cauți boala cu lumînarea ! Focul s-a stins de o groază de vreme.

Fără un cuvînt, el porni spre bucătărie. Ochii îi întîlniră o clipă ochii lui Mattie și avu impresia că citește în ei un semnal de alarmă strecurat printre gene. În secunda următoare ea își plecă ochii și o luă în sus pe scări, înaintea Zeenei.

— Ai dreptate, e un frig cumplit aici, încuviință Ethan.

Cu capul plecat, urcă scările sub privirea nevestei sale și păși în urma ei peste pragul dormitorului.

CAPITOLUL III

A doua zi Ethan se sculă devreme, căci avea de încărcat niște cherestea la capătul lotului de pădure.

Dimineața de iarnă era limpede ca cristalul. Lumina răsăritului înflăcăra bolta senină, umbrele cenușii întîrziau încă ici și colo la hotarul pădurii, iar pîlcuri îndepărtate de copaci pătau întinderea albă și strălucitoare a cîmpiei asemeni unor nori de fum.

În liniștea dimineții, cînd vigoarea trupului său se încorda să înfrunte treburile zilei, cînd trăgea adînc în piept aerul tare de munte, Ethan avea simțămîntul că gîndurile îi capătă cea mai mare limpezime. Nu schimbase nici o vorbă cu Zeena din clipa în care închisese în urma lor ușa odăii. Dintr-o sticlă cu medicament aflată pe un scaun lîngă pat, ea își pusese cîteva picături într-un pahar, le înghițise, își înfășurase capul într-o basma galbenă, iar apoi se culcase cu spatele la el. Ethan se dezbrăcase în grabă și suflase în lumînare, ca să nu-i vadă chipul cînd se va întinde alături de ea. Stînd așa, o auzea pe Mattie cum umblă prin cealaltă încăpere, iar pe sub ușa dormitorului o dîră slabă de lumină se zărea dinspre camera ei. Rămase cu ochii țintă la fîșia luminoasă pînă cînd aceasta dispăru. Atunci totul se cufundă într-un întuneric deplin și numai respirația greoaie a Zeenei tulbura liniștea atotcuprinzătoare. Ethan simțea că avea de limpezit o mulțime de lucruri, dar mintea obosită și trupul încordat nu puteau percepe decît o singură senzație : căldura umărului lui Mattie lîngă al lui. De ce nu a sărutat-o cînd a ținut-o atît de aproape ? Cu cîteva ceasuri mai înainte, nici nu și-ar fi pus această întrebare. Cu cîteva minute mai înainte, cînd erau singuri în fața ușii, nici n-ar fi îndrăznit să se gîndească la asta. Dar din clipa cînd i-a văzut buzele la lumina lămpii, a știut că-i aparțin.

Acum, în strălucirea dimineții, chipul ei îi stăruia încă în fața ochilor, contopit cu văpaia soarelui și cu licărirea pură a zăpezii. Ce mult se schimbase Mattie de cînd venise

la Starkfield ! Își aminti ce mică și ștearsă i se păruse în ziua cînd o întîmpinase la gară. Își aminti cum, în prima iarnă petrecută la ei, tremura de frig cînd vîntul de miazănoapte zgîlțîia obloanele subțiri și zăpada bătea cu furie în ferestrele șubrede.

Se gîndise atunci că Mattie o să ajungă să urască frigul, izolarea și viața aspră de aici, dar ea nu dăduse nici un semn de nemulțumire. Zeena era convinsă că fata va fi încîntată de traiul la Starkfield, neavînd unde să se ducă în altă parte, dar Ethan nu găsea punctul ei de vedere foarte convingător. În orice caz, Zeena însăși nu-l aplica în propria ei viață.

Îi era milă de Mattie pentru că, într-un fel, necazurile o aduseseră în slujba lor. Mattie Silver era fiica unui văr al Zenobiei Frome, și vărul acesta stîrnise admirația și invidia neamurilor sale coborînd din zona dealurilor în Connecticut și căsătorindu-se cu o fată din Stamford. Mai tîrziu, preluase drogheria prosperă a socrului său. Orin Silver era un om cu vederi largi, dar din păcate se sfîrșise din viață prea curînd ca să poată dovedi că scopul scuză mijloacele. Conturile lui au arătat numai care-i fuseseră mijloacele, căci ele erau de așa natură încît a fost un adevărat noroc pentru soția și fiica lui că registrele au fost cercetate abia după impresionanta sa înmormîntare. Soția lui a murit în urma acestei descoperiri, iar Mattie, singură la douăzeci de ani, a rămas să-și facă un rost în viață din cei cincizeci de dolari căpătați din vînzarea pianului. Pregătirea ei, deși variată, era cît se poate de nepotrivită pentru o asemenea sarcină. Se pricepea să împodobească o pălărie, să facă dulciuri din melasă, să recite „Astă seară nu va bate clopotul" și să cînte „Harpa pierdută" și un potpuriu din „Carmen". Cînd însă a încercat să se inițieze în cunoștințe de stenografie și contabilitate, sănătatea ei a cedat, iar cele șase luni petrecute într-un mare magazin, stînd în picioare la un galantar, nu au făcut decît să-i înrăutățească starea. Rudele ei cele mai apropiate se lăsaseră ademenite să-și investească economiile în afacerile tatălui ei. Totuși, după moartea acestuia, ele și-au făcut datoria creștinească de a răspunde răului cu bine, punînd la dispoziția fetei tot ba-

gajul lor de sfaturi practice, dar era greu de presupus că vor adăuga acestora și un suport material. Cînd doctorul i-a recomandat Zenobiei să-și caute pe cineva care s-o ajute în gospodărie, rubedeniile au văzut o ocazie de a obține o oarecare compensație de pe urma lui Mattie. Deși avea unele îndoieli cu privire la priceperea fetei, Zenobia a fost ispitită de gîndul că va fi liberă să o ocărască fără teama că ar putea să o piardă. Așa a ajuns Mattie la Starkfield.

Zenobia avea un fel tăcut de a-și arăta nemulțumirea, ceea ce nu înseamnă că era mai puțin pătrunzător. Pe tot parcursul primelor luni, Ethan a oscilat între dorința de a o vedea pe Mattie înfruntînd-o pe Zeena, și teama de urmările unei astfel de înfruntări. Treptat, atmosfera a devenit mai puțin apăsătoare. Zilele lungi de vară petrecute în aer curat i-au redat lui Mattie puterea și supleţea, iar Zeena, avînd mai mult timp să se ocupe de multiplele ei suferințe, a început să fie mai puțin atentă la greșelile fetei. În felul acesta Ethan, copleșit de grijile fermei sale cu pămînt sterp și ale joagărului nerentabil, putea cel puțin să-și închipuie că în casa lui domnește pacea.

Nici acum nu exista vreo dovadă clară că lucrurile ar sta altfel, dar începînd din noaptea trecută, o amenințare surdă părea că plutește deasupra orizontului. Ea izvora din tăcerea încăpățînată a Zeenei, din avertismentul citit în privirea lui Mattie, din amintirea unor semne la fel de imperceptibile ca acelea care, în unele dimineți perfect senine, îi spuneau că înainte de căderea nopții va ploua.

Teama lui era atît de puternică încît, asemeni tuturor bărbaților, încercă să amîne certitudinea. Termină încărcatul abia pe la vremea prînzului și, cum cheresteaua trebuia livrată constructorului din Starkfield, Andrew Hale, i-a fost mai ușor lui Ethan să-l trimită pe Jotham Powell, simbriașul său, înapoi la fermă pe jos și să transporte el însuși cheresteaua pînă în sat. Se cățărase pe bușteni și se așezase puțin într-o parte, foarte aproape de surii săi, cînd deodată, peste imaginea gîturilor lor asudate, se suprapuse amintirea privirii pe care i-o aruncase Mattie cu o seară înainte.

„Dacă se iveşte vreun necaz, e mai bine să fiu acolo", îşi spuse oarecum nelămurit şi îi dădu poruncă lui Jotham să deshame caii şi să-i ducă înapoi în şopron.

Drumul spre casă, peste cîmpia înzăpezită, a fost un adevărat calvar, iar cînd cei doi bărbaţi au intrat în bucătărie, Mattie tocmai lua cafeaua de pe foc şi Zeena stătea la masă. Ethan rămase surprins cînd dădu cu ochii de ea. Ţinuta ei obişnuită — rochia de stambă şi şalul tricotat — fusese înlocuită cu rochia ei cea mai bună de stofă cafenie ; o bonetă înaltă şi ţeapănă (despre care Ethan putea spune cu precizie doar că o cumpărase cu cinci dolari de la magazinul cel mare din Bettsbridge) îi acoperea şuviţele de păr rar care mai păstrau încă urmele agrafelor. Lîngă ea, pe podea, se găsea vechea lui valiză şi o cutie de pălării învelită în ziare.

— Ei, dar unde pleci, Zeena ? întrebă el.

— Junghiurile s-au înteţit aşa de rău, că mă duc la Bettsbridge să stau o noapte la mătuşa Martha Pierce, ca să merg la doctorul cel nou, răspunse ea pe un ton obişnuit, de parcă ar fi vorbit despre un drum pînă în cămară ca să vadă cum stă cu proviziile, sau pînă în pod ca să-şi arunce o privire peste scoarţe.

Deşi avea obiceiuri sedentare, asemenea plecări surprinzătoare nu erau chiar fără precedent în viaţa Zeenei. De vreo două sau trei ori îşi mai făcuse ea bagajul pe neaşteptate şi o pornise la Bettsbridge, sau chiar la Springfield, ca să consulte vreun doctor nou. Bărbatul ei ajunsese să fie de-a dreptul îngrozit de aceste expediţii, din cauza preţului lor. Zeena se întorcea întotdeauna încărcată de leacuri costisitoare, iar ultima ei vizită la Springfield fusese încununată de plata a douăzeci de dolari pentru o baterie electrică, a cărei întrebuinţare nu reuşise însă niciodată să o priceapă. Totuşi, pentru moment, sentimentul lui de uşurare a fost aşa de puternic, încît excludea orice alt sentiment. Acum nu se mai îndoia că Zeena spusese adevărul ieri seară cînd se plînsese că n-a putut dormi pentru că s-a simţit prea rău. Hotărîrea bruscă de a cere sfatul unui

doctor arăta că preocuparea ei dintîi era, ca întotdeauna, starea propriei ei sănătăţi.

Nevasta continuă pe un ton plîngăreţ, ca şi cum cineva s-ar fi opus planului ei :

— Dacă eşti prea ocupat cu încărcatul, poate-l laşi pe Jotham Powell să mă ducă cu murgul, ca s-ajung la timp să prind trenul la Flats.

Bărbatul ei nici nu o auzea. În lunile de iarnă nu circula diligenţa de la Starkfield la Bettsbridge, iar trenurile care se opreau la Corbury Flats veneau rar şi la intervale neregulate. Făcîndu-şi un calcul rapid, Ethan îşi dădu seama că Zeena nu avea cum să se întoarcă la fermă mai înainte de seara următoare.

— Dacă ştiam că nu vrei să-l laşi pe Jotham Powell să mă ducă...., urmă ea, ca şi cum tăcerea lui ar fi însemnat un refuz.

Cînd era pe picior de plecare, devenea neobişnuit de vorbăreaţă.

— Un lucru ştiu sigur, spuse, că nu mai pot s-o duc aşa. Durerile mi-au coborît pînă la glezne, şi îmi vine să pornesc pe jos pînă la Starkfield şi să-l rog pe Michael Eady să mă lase să merg pînă la Flats cu căruţa lui care încarcă marfă venită cu trenul. O să am de aşteptat două ore la gară, dar mai bine o să fac aşa, măcar că-i un frig cumplit, decît să-mi spui...

— Bineînţeles că o să te ducă Jotham, răspunse Ethan, dezmeticindu-se în sfîrşit.

Îşi dădu seama deodată că, în timp ce vorbea cu Zeena, se uita la Mattie şi făcu un efort să îşi întoarcă ochii spre nevastă-sa. Cum ea stătea cu faţa spre fereastă, lumina palidă reflectată de nămeţii de zăpadă îi arăta chipul mai supt şi mai ofilit ca oricînd, accentuînd totodată cele trei cute paralele între ureche şi pometii obrazului şi adîncind ridurile care coborau de la nasul ascuţit pînă la colţurile gurii. Deşi era numai cu şapte ani mai mare decît Ethan, care avea douăzeci şi opt de ani, Zeena era o femeie bătrînă.

Ethan încercă să spună ceva potrivit momentului, dar mintea îi era preocupată de un singur gînd : pentru prima oară de cînd Mattie venise să stea la ei, Zeena avea să fie plecată o noapte. Se întreba dacă și fata se gîndea la același lucru...

Își dădea seama că Zeena se întreabă în sinea ei de ce nu se oferă să o ducă el pînă la Flats și nu-l trimite pe Jotham Powell cu cheresteaua la Starkfield, dar în primul moment nu-i veni în minte nici un pretext, așa că spuse :

— Te-aș duce eu, dar am de luat niște bani pentru cherestea.

Regretă aceste cuvinte de îndată ce le spuse, nu numai pentru că nu erau adevărate — căci nu avea nici o șansă să primească bani de la Hale — ci și pentru că știa din experiență cît de imprudent era să-i dea de înțeles Zeenei că are bani tocmai în ajunul uneia din expedițiile ei cu scopuri terapeutice. Totuși, în clipa aceea, singura lui dorință era să scape de călătoria lungă alături de ea în ritmul lent al murgului, care nu știa să meargă decît la pas.

Zeena nu răspunse, părînd că nici nu auzise cuvintele lui. Împinse farfuria într-o parte și luă o înghițitură dintr-un borcan aflat pe masă, lîngă ea.

— N-am avut nici un folos de pe urma doctoriei ăsteia, dar măcar s-o beau toată, spuse. Apoi, împingînd borcanul gol spre Mattie, adăugă : Dacă poți să-i scoți mirosul, e bun de murături.

CAPITOLUL IV

Îndată după plecarea Zeenei, Ethan își luă din cuier haina și căciula. Mattie spăla vasele, îngînînd o melodie de dans cîntată cu o seară înainte. El îi spuse doar :

— Rămîi cu bine, Matt.

Și ea îi răspunse veselă :

— Cu bine, Ethan.

Şi asta a fost tot.

Bucătăria era caldă şi luminoasă. Soarele pătrundea pieziş prin fereastra dinspre sud, învăluind silueta fetei, pisica adormită pe un scaun, muşcatele aduse de afară, unde Ethan le plantase în timpul verii „ca să facă o grădină" pentru Mattie. Lui Ethan i-ar fi plăcut să mai întîrzie şi să o privească cum spală vasele, cum face ordine şi se aşează apoi la cusut. Dar şi mai mult îşi dorea să termine încărcatul şi să ajungă înapoi la fermă înainte de căderea nopţii.

Tot drumul pînă în sat s-a gîndit cum o să se întoarcă la Mattie. Acum bucătăria avea un aer mohorît, căci îşi pierduse înfăţişarea cochetă şi strălucitoare din vremea copilăriei lui, dar era uimitor cît de plăcută devenise dintr-o dată prin simpla absenţă a Zeenei. Îşi închipuia cum va fi diseară, cînd vor sta amîndoi acolo, după cină. Pentru prima dată vor fi singuri acasă şi vor şedea de o parte şi de cealaltă a sobei, ca doi soţi, el numai în ciorapi fumîndu-şi pipa, ea vorbind în felul ei obişnuit, care avea pentru el o permanentă noutate, de parcă o auzea pentru prima oară.

Căldura tabloului şi uşurarea că teama de o eventuală discuţie cu Zeena fusese neîntemeiată îi dădeau un sentiment de alinare şi o bună dispoziţie spontană, aşa încît, deşi tăcut de felul lui, se trezi fluierînd şi cîntînd în gura mare în timp ce străbătea cîmpia înzăpezită. Exista în el o scînteie înăbuşită de sociabilitate, pe care iernile lungi din Starkfield nu reuşiseră să o stingă cu totul. Fiind din fire grav şi închis, admira veselia şi nesocotinţa altora, iar comunicarea caldă între oameni îl bucura pînă în adîncul sufletului. În Worcester, deşi era cunoscut ca un băiat retras, pe care nu puteai conta la o petrecere, trăia clipe de adevărată fericire cînd colegii îl băteau pe spate şi îl strigau „bătrîne Ethe" sau „bătrîne urs", iar lipsa acestor familiarităţi făcuse ca întoarcerea la Starkfield să-i pară şi mai grea.

Aici tăcerea se adîncise în jurul lui de la an la an. După accidentul tatălui său, Ethan rămăsese să ducă singur

greutățile fermei și ale joagărului, așa că nu avea timp de pierdut la vorbă în sat. Cînd s-a îmbolnăvit maică-sa, singurătatea de acasă a devenit mai apăsătoare decît cea care-l învăluia în mijlocul cîmpiei. În tinerețe mama lui fusese vorbăreață, dar după ce o copleșise „necazul", rareori i se mai auzea glasul prin casă, deși nu-și pierduse cu adevărat capacitatea de a vorbi. În serile lungi de iarnă se întîmpla ca fiul ei, cuprins de disperare, să o întrebe de ce nu „spune ceva". Atunci bătrîna ridica un deget și răspundea : „Pentru că ascult." Alteori, noaptea, cînd furtuna dădea tîrcoale casei, dacă el deschidea vorba, mamă-sa se plîngea : „Cei de afară vorbesc așa de tare, că nu te aud."

Abia cînd s-a apropiat de ultima fază a bolii și cînd verișoara lui, Zenobia Pierce, a venit din valea învecinată ca să o îngrijească, a răsunat din nou glas omenesc în casă. Vorba ei era ca o muzică pentru urechile lui Ethan, deprinse cu tăcerea de moarte a unei singurătăți atît de îndelungate. Simțea că ar fi ajuns întocmai ca mamă-sa, dacă sunetul altei voci nu ar fi venit să-i redea siguranța. Zeena păru să înțeleagă dintr-o privire starea în care se afla. Rîdea de el văzînd că nu se pricepe deloc să îngrijească de un bolnav și-i spunea „să plece imediat" și să o lase în pace să-și vadă de treabă. Însuși faptul că-i asculta ordinele, că se simțea din nou liber să se ocupe de treburile lui și să vorbească cu alți oameni îl ajută să-și regăsească echilibrul și spori sentimentul a ceea ce îi datora. Îndemînarea ei îl uimea și îl făcea să se simtă stîngaci. Fata părea să cunoască din instinct toată priceperea în ale gospodăriei, pe care el nu reușise să o dobîndească în îndelungata sa ucenicie. Cînd a venit sfîrșitul, a trebuit să-i spună ea să se urnească din loc și să cheme antreprenorul, și i s-a părut de-a dreptul caraghios că Ethan nu se gîndise cui să-i lase hainele maică-si și mașina de cusut. După înmormîntare, văzînd că ea se pregătește de plecare, l-a cuprins o teamă nebună la gîndul că ar putea rămîne iarăși singur la fermă ; și, mai înainte de a-și da seama ce face, i-a cerut să rămînă acolo, cu el. De atunci se gîndise adesea că nimic din toate acestea nu s-ar fi întîmplat dacă mama lui ar fi murit primăvara, și nu iarna...

Cînd s-au căsătorit, s-au înțeles că, de îndată ce vor putea pune la punct unele greutăți rezultate de pe urma bolii prelungite a doamnei Frome, vor vinde ferma și joagărul și își vor încerca norocul într-un oraș mare. Dragostea pentru natură a lui Ethan nu cuprindea și interesul pentru munca agricolă. Totdeauna își dorise să fie inginer, să locuiască la oraș, acolo unde se puteau găsi biblioteci mari și conferințe și oameni „care se ocupă de ceva." Faptul că în perioada studiilor găsise o slujbă ușoară de tehnician îi sporea încrederea în forțele lui și totodată dorința de a vedea lumea. Era sigur că, alături de o nevastă „isteață" cum era Zeena, va reuși să-și găsească curînd un loc potrivit.

Satul natal al Zeenei era puțin mai mare decît Starkfield și așezat ceva mai aproape de calea ferată, iar ea îl făcuse să înțeleagă încă de la început că viața la o fermă izolată nu era deloc idealul către care aspira cînd se va mărita. Dar cumpărătorii nu prea se iveau și, tot așteptîndu-i, Ethan descoperi că Zeena nu se lăsa ușor transplantată. Ea găsea nimerit să-i disprețuiască pe cei din Starkfield, dar nu ar fi acceptat să trăiască printre oameni care ar fi privit-o cu dispreț. Nici chiar Bettsbridge sau Shadd's Fall nu i-ar fi acordat atenția cuvenită, iar într-un oraș mai mare, cum visa Ethan, și-ar fi pierdut cu totul identitatea. Și nu trecu decît un an de la căsătoria lor, cînd își descoperi „beteșugul" care o făcu cunoscută chiar printre membrii unei comunități umane care nu ducea lipsă de bolnavi. Cînd Zeena venise să o îngrijească pe mama lui, Ethan avusese impresia că verișoara lui este însăși personificarea robusteții, dar cu timpul înțelese că priceperea ei fusese dobîndită printr-o observare minuțioasă a propriilor ei suferințe.

Apoi a devenit și ea tăcută. Era poate efectul inevitabil al vieții la fermă, sau poate, așa cum Zeena se plîngea adeseori, schimbarea se datora faptului că Ethan „nu asculta niciodată". Învinuirea nu era întru totul neîntemeiată. Cînd vorbea, nevastă-sa nu făcea altceva decît să se plîngă, și se plîngea de lucruri care nu stăteau în pu-

terea lui să le îndrepte. Încercînd să se stăpînească și să nu-i dea un răspuns tăios, Ethan își făcuse obiceiul să nu-i răspundă deloc, iar mai tîrziu, începuse să se gîndească la alte lucruri în timp ce ea vorbea. Totuși, în ultima vreme, avînd motive mai serioase să o studieze îndeaproape, tăcerea ei începuse să-l îngrijoreze. Își amintea de tăcerea mamei lui și se întreba dacă nu cumva și Zeena începuse să „o ia razna". Știa că așa se întîmplă cu multe femei. Încă de cînd avea grijă de mama lui, Zeena, care cunoștea pe dinafară fișa medicală a întregului ținut, îi prezentase nenumărate cazuri asemănătoare. El, la rîndul lui, auzise că în unele ferme singuratice din apropiere lîncezea cîte o ființă rătăcită, sau că în alte locuri asemenea făpturi își găsiseră un sfîrșit tragic și neașteptat. Uneori, privind chipul întunecat al Zeenei, era cutremurat de presimțirea unei astfel de nenorociri. Alteori tăcerea ei părea o mască pe care și-o pusese anume pentru a ascunde intenții nedescifrate, concluzii misterioase descoperite prin bănuieli și resentimente greu de pătruns. Cea de a doua presupunere îl tulbură mai tare decît prima — era gîndul care-i venise în minte cu o seară înainte, stînd în ușa bucătăriei.

Acum plecarea ei la Bettsbridge îl liniștise din nou, și toate gîndurile i se îndreptau spre seara pe care urma să o petreacă împreună cu Mattie. Un singur lucru îl supăra : faptul că-i spusese Zeenei că avea să primească bani pe cherestea. Știa așa de bine care vor fi urmările acestei greșeli, încît se hotărî, cu o oarecare reținere, să-i ceară lui Andrew Hale un mic avans pentru marfă.

Cînd Ethan intra în curtea lui Hale, constructorul tocmai se dădea jos din sanie.

— Salut, Ethan, vii tocmai la timp, îi spuse acesta.

Andrew Hale era un bărbat roșcovan, cu o mustață mare și căruntă ; bărbia dublă și nerasă nu era stăvilită nici măcar de un guler, dar cămașa de un alb strălucitor era totdeauna încheiată cu un buton cu diamant. Era o dovadă de bunăstare înșelătoare căci, în ciuda faptului că afacerile îi mergeau destul de bine, se știa că purtarea lui ușuratică și nevoile familiei destul de numeroase îl făceau

să rămînă adesea „mai în urmă", cum se spunea la Starkfield. Era prieten vechi cu familia lui Ethan, iar casa lui era una din puţinele în care Zeena accepta să meargă uneori, atrasă de faptul că în tinereţe doamna Hale se ocupase cu „doftoriceala" mai mult decît oricare altă femeie din Starkfield, fiind încă recunoscută drept o autoritate în materie de simptome şi leacuri.

Hale se apropie de suri şi le mîngîie coapsele asudate.

— Ehei, îi ţii ca pe nişte păpuşi, spuse el.

Ethan se apucă să descarce buştenii, iar după ce termină împinse uşa lustruită a şopronului pe care constructorul îl folosea ca birou. Hale stătea jos, cu picioarele proptite de sobă şi cu spatele sprijinit de biroul ponosit, acoperit cu hîrtii : locul, ca şi omul, era cald, plăcut şi neîngrijit.

— Ia loc şi dezmorţeşte-te, îl invită Hale.

Ethan nu ştia cum să înceapă, dar în cele din urmă reuşi să-şi formuleze rugămintea de a căpăta un avans de cincizeci de dolari. Sub ascuţişul privirii pline de uimire a lui Hale, lui Ethan îi năvăli sîngele în obraji. Constructorul avea obiceiul să plătească la interval de trei luni şi nu exista între ei nici un fel de înţelegere privitoare la plata pe loc.

Ethan ştia că, dacă ar fi invocat un motiv urgent, Hale poate ar fi făcut o excepţie şi i-ar fi plătit, dar mîndria şi prudenţa instinctivă l-au împiedicat să recurgă la un asemenea argument. După moartea tatălui său, avusese nevoie de timp îndelungat ca să revină la linia de plutire şi nu vroia ca Andrew Hale, sau vreun alt locuitor din Starkfield, să-şi închipuie că e din nou la strîmtoare. Mai mult decît atît, îi era silă de minciună ; dacă vroia banii, îi vroia şi gata, şi nu era treaba nimănui să întrebe de ce. Tocmai de aceea îşi făcu cererea cu stîngăcia omului mîndru, care nu vrea să recunoască nici măcar faţă de sine însuşi că se umileşte. Răspunsul lui Hale nu-l miră prea mult.

Constructorul îl refuză cu zîmbetul pe buze, aşa cum făcea totul şi abordă chestiunea ca pe o glumă, întrebîn-

du-l pe Ethan dacă are de gînd să-şi cumpere un pian cu coadă sau să adauge o „cupolă“ casei ; pentru cea de a doua alternativă, îşi oferi serviciile gratuit.

Abilitatea lui Ethan se epuiză curînd şi, după o tăcere stînjenitoare, îşi luă rămas bun de la Hale şi deschise uşa biroului. Pe cînd ieşea, constructorul îi strigă pe neaşteptate :

— Ascultă, nu cumva eşti la strîmtoare ?

— Absolut deloc, replică prompt mîndria lui Ethan, mai înainte ca raţiunea să poată interveni.

— Mă bucur, pentru că eu sînt, într-un fel. De fapt, chiar aveam de gînd să te rog să-mi acorzi o păsuire la plată. În primul rînd, afacerile nu merg prea grozav şi, în al doilea rînd, m-am apucat să ridic o casă pentru Ned şi Ruth, cînd s-or căsători. O fac din toată inima, dar mă cam costă.

Privirea lui căuta înţelegere în ochii lui Ethan.

— Tinerilor le plac lucrurile frumoase. Ştii şi tu foarte bine, că doar nu-i prea mult timp de cînd ţi-ai dichisit casa pentru Zeena.

Ethan îşi lăsă caii în grajdul lui Hale şi îşi văzu de alte treburi prin sat. Pe drum îi răsunau încă în urechi ultimele cuvinte ale constructorului şi se gîndea cu mîhnire că cei şapte ani petrecuţi cu Zeena le păreau celor din Starkfield „nu prea mult timp“.

După-amiaza era pe sfîrşite, ici şi colo cîte o fereastră luminată smălţuia amurgul rece şi cenuşiu, intensificînd albul zăpezii. Frigul ascuţit alungase în casă toţi locuitorii, aşa încît Ethan stăpînea singur toată întinderea străzii. Deodată auzi clinchetul vesel al unor clopoţei şi o sanie trasă de un cal nestrunit trecu repede pe lîngă el. Ethan recunoscu mînzul bălţat al lui Michael Eady. Din sanie, tînărul Denis, purtînd o căciulă nouă de blană, se aplecă, îi făcu semn cu mîna, îi aruncă un salut grăbit : „Noroc, Ethe !“, şi îşi văzu de drum.

Sania se îndrepta spre ferma Frome ; inima lui Ethan se strînse, ascultînd zvonul clopoţeilor care se stingea. Ce

putea fi mai firesc decît faptul că Denis Eady auzise de plecarea Zeenei la Bettsbridge și, profitînd de ocazie, se ducea să petreacă un ceas cu Mattie ? Ethan însuși se rușină de furtuna de gelozie care îi cuprinse sufletul. Faptul că gîndurile lui erau atît de violente era de-a dreptul înjositor pentru fată.

Se îndreptă spre colțul bisericii și se opri între molizii lui Varnum, acolo unde stătuse împreună cu ea cu o seară înainte. Pășind în adăpostul lor, zări în fața lui o formă nedefinită care se rupse în două pentru o clipă, se uni din nou, și Ethan prinse un zgomot ușor urmat de o exclamație care-i arătă că fusese descoperit. Din nou cele două umbre se despărțiră, poarta lui Varnum se trînti înghițind una din ele, în timp ce cealaltă se depărtă în grabă. Ethan zîmbi văzînd panica pe care o crease căci îi surprinsese pe Ruth Varnum și Ned Hale tocmai cînd se sărutau. La urma urmei, cine se sinchisea de asta ? Toată lumea din Starkfield știa că sînt logodiți. Lui Ethan îi făcea plăcere faptul că îi găsise pe acești îndrăgostiți chiar în locul unde el și Mattie stătuseră cu sufletele pline de dor ; dar se gîndi cu mîhnire că cei doi nu erau obligați să-și ascundă fericirea.

Scoase caii din grajdul lui Hale și își începu urcușul lung către casă. Frigul se muiase, iar cerul încărcat și pufos amenința cu ninsoare pentru ziua următoare. Ici și colo cîte o stea licărea printre nori, dezvăluind în depărtare un ocean adînc și albastru. Într-un ceas sau două luna va păși peste hotarul cerului de dincolo de fermă, va tivi cu argint norii, pentru ca apoi să dispară înghițită de ei. O liniște de moarte plutea deasupra cîmpului, ca și cum, scăpat din gheara de fier a gerului, se întindea și el în somnul lung și rece de iarnă.

Ethan își încorda auzul, căutînd să prindă clinchet de clopoței, dar nici un sunet nu tulbura liniștea drumului. Cînd se apropie de fermă, zări prin perdeaua ramurilor de brad o lumină licărind sus, în casă, și-și spuse : „E în camera ei. Se pregătește pentru cină". Atunci își aminti cum, în seara sosirii ei, Mattie coborîse la cină cu părul

pieptănat proaspăt și cu o panglică legată în jurul gîtului, și cum Zeena o măsurase cu o privire plină de sarcasm.

Trecînd pe lîngă movila cu morminte, întoarse capul spre una din cele mai vechi pietre care îl tulburase încă din copilărie, pentru că pe ea sta scris chiar numele lui :

SFINȚITĂ ÎN AMINTIREA LUI
ETHAN FROME ȘI A SOȚIEI LUI ENDURANCE,
CARE AU VIEȚUIT ÎMPREUNĂ ÎN PACE TIMP
DE CINCIZECI DE ANI

Altădată credea că cincizeci de ani petrecuți împreună înseamnă o veșnicie, dar acum i se părea că ar putea trece ca o clipă. Apoi se întrebă, cu o nuanță de ironie, dacă aceleași cuvinte vor fi scrise pe piatră cînd va veni rîndul lui și al Zeenei.

Deschise ușa grajdului și-și încordă privirea încercînd să străpungă întunericul, temîndu-se totodată că va descoperi acolo, alături de murgul lui, mînzul bălțat al lui Denis Eady. Dar calul bătrîn stătea singur, ronțăindu-și hrana cu fălcile știrbe ; Ethan începu să fluiere vesel în timp ce pregătea surii pentru noapte și le așeza un braț de ovăz în jgheaburi. Ethan nu avea voce, dar pe cînd încuia ușa grajdului și se grăbea spre casă, de pe buze îi zburau frînturi de melodii aspre. Ajuns la ușa bucătăriei, apăsă pe clanță, însă ușa nu se deschise.

Surprins să găsească ușa încuiată, Ethan smuci violent de clanță. Apoi își dădu seama că Mattie e singură și că e firesc să se baricadeze la căderea nopții. Stătu nemișcat în întuneric, așteptînd să îi audă pașii. Cum nu se auzea nimic, deși asculta cu toată atenția, în cele din urmă strigă : „Hei, Matt !" și glasul lui vibra de bucurie.

Nu îi răspunse decît tăcerea, dar după cîteva clipe auzi zgomot pe scări și o rază de lumină licări prin crăpătura ușii, întocmai ca în noaptea trecută. Întîmplările serii anterioare îi reveneau în minte cu atîta precizie, încît, cînd cheia se răsuci în broască, aproape că se aștepta să apară în prag nevastă-sa. Dar ușa se deschise și îl întîmpină Mattie.

Fata se oprise în prag, întocmai ca Zeena, profilată pe fundalul întunecat al bucătăriei ; ţinea lampa în mînă la aceeaşi înălţime şi razele ei scoteau la iveală, cu aceeaşi precizie, gîtul tînăr şi zvelt şi încheietura brună şi delicată a mîinii ca de copil. Bătînd în sus, lumina aşeza sclipiri jucăuşe pe buzele ei şi îi contura ochii cu o umbră catifelată, sporind albeaţa frunţii de deasupra sprîncenelor.

Purta rochia ei obişnuită de pînză cafenie, nu avea nimic la gît, dar prin păr îşi trecuse o pangligă roşie îngustă. Această podoabă specială îi dădea o strălucire cu totul nouă. Făptura ei îi păru lui Ethan mai înaltă, mai plină, mai femeie în forme şi mişcări. Zîmbindu-i tăcut, ea păşi în lături şi îi făcu loc să intre, apoi se îndepărtă cu mersul moale şi unduitor. Puse lampa pe masă şi el observă că totul era pregătit cu grijă pentru cină : gogoşi proaspete, compot de afine şi murăturile lui preferate, într-un castronaş de un roşu aprins. Focul strălucea vesel în cămin şi pisica se întinsese în apropiere, pîndind masa cu ochi somnoroşi.

Ethan simţi că se înăbuşă de atîta bine. Ieşi pe coridor, îşi agăţă haina în cui îşi scoase cizmele ude. Cînd se întoarse găsi ceainicul pus pe masă, iar pisica se alinta mîngîietor la picioarele lui Mattie.

— Of, pisicuţo, era să te calc ! exclamă ea, şi veselia îi scînteia în ochi.

Inima lui Ethan se strînse din nou, cuprinsă de un val de gelozie. Oare venirea lui adusese această expresie de fericire pe chipul ei ?

— Ia spune, Matt, ai avut vreun oaspete ? întrebă el în timp ce se apleca nepăsător să controleze uşiţa sobei.

— Da, unul, răspunse ea rîzînd, iar el simţi că i se face negru înaintea ochilor.

— Cine ? o întrebă, îndreptîndu-se şi aruncîndu-i o privire piezişă pe sub gene.

În ochii ei se aprinse un zîmbet maliţios.

— Jotham Powell. A trecut pe-aici la întoarcere şi m-a rugat să-i dau un strop de cafea înainte de a porni spre casă.

Întunericul se risipi și lumina inundă din nou sufletul lui Ethan.

— Numai atît ? Și i-ai dat, nu-i așa ?

Apoi după o pauză, găsi de cuviință să adauge :

— Sper că Zeena a ajuns cu bine la gară la Flats.

— A, da, au avut timp berechet.

Numele căzu între ei ca o pală de vînt rece ; stătură o clipă în loc privindu-se pieziș, apoi Mattie spuse cu sfială :

— Cred că e timpul să mîncăm.

Aduseră scaunele lîngă masă, iar pisica sări nepoftită între ei, pe scaunul gol al Zeenei.

— Of, pisicuțo ! exclamă Mattie, și-i pufni rîsul pe amîndoi.

Cu cîteva clipe mai devreme Ethan simțea că are un chef de vorbă grozav, dar acum își dădu seama că numele Zeenei îl amuțise. La rîndul ei, Mattie parcă se molipsise de stingherealа lui și își sorbea ceaiul cu ochii plecați, în timp ce el se străduia să arate o poftă neobișnuită de gogoși și murături dulci. După ce căutase zadarnic cuvintele potrivite cu care să înceapă, Ethan luă o înghițitură zdravănă de ceai și rosti :

— După cum se vede, o să ningă iar.

Ea încercă să pară interesată.

— Crezi? S-ar putea ca Zeena să nu se poată întoarce?

De îndată ce rosti întrebarea, obrajii i se făcură ca focul și puse jos ceașca pe care tocmai o ridicase. Ethan întinse mîna să mai ia niște murături.

— Nu se știe niciodată. La vremea asta ninge mult spre Flats.

Numele Zeenei îl intimidă din nou, simțind de parcă ea se afla în cameră, între ei.

— Vai, pisicuțo, tare mai ești lacomă, exclamă deodată Mattie.

Nebăgată în seamă, pisica se furișase de pe locul Zeenei pe masă și acum se strecura hoțește spre cana cu lapte așezată pe masă. Cei doi se întinseră în aceeași clipă, și mîinile lor se întîlniră pe mînerul cănii ; mîna lui Ethan cuprinse

mîna ei și întîrzie o clipă prea mult. Profitînd de acest moment de ezitare, pisica vru să bată în retragere și, în drum, dădu peste castronașul cu murături care căzu jos, spărgîndu-se.

Într-o clipă Mattie sări de pe scaun și îngenunche pe podea lîngă cioburi.

— Vai, Ethan, Ethan, s-a făcut țăndări ! Ce-o să spună Zeena ?

Dar el nu-și pierdu curajul :

— Ce-o avea de zis să-i zică pisicii, răspunse el rîzînd și îngenunche alături de Mattie ca să adune murăturile.

Ea însă continuă, privindu-l cu ochii plini de spaimă :

— Zeena nu-l folosea niciodată, nici măcar cînd avea musafiri. A trebuit să mă sui pe scară ca să-l iau din dulăpiorul de porțelanuri, de pe raftul de sus, acolo unde-și ține ea lucrurile cele mai bune. Bineînțeles că o să mă-ntrebe ce-am căutat să-l dau jos.

Problema era cît se poate de serioasă și Ethan trebui să-și pună în joc toată hotărîrea de care era în stare :

— N-o să afle nimic dacă nu-i spui tu, iar eu o să cumpăr mîine altul la fel. De unde era ? Mă duc și pînă la Shadd's Falls dacă e nevoie.

— Vai, nici acolo n-ai să găsești. Era un cadou de nuntă, nu ții minte, de la mătușa Zeenei din Philadelphia, cea care s-a măritat cu un pastor. De-aia nu-l folosea. Oh, Doamne, Ethan, ce-am să mă fac ?

Începu să plîngă, iar Ethan simțea cum fiecare lacrimă era o picătură de plumb topit care cădea peste el.

— Nu plînge, Matt, te rog, *te rog !* o imploră.

Ea se ridică și puse cioburile pe dulapul de bucătărie, iar el o urmă neputincios, cu sentimentul că are în fața ochilor chiar cioburile acestei seri.

— Haide, dă-le-ncoace, rosti cu glas autoritar.

Ea se supuse instinctiv tonului lui și se dădu la o parte.

— Ce vrei să faci, Ethan ?

Fără să răspundă, el adună cioburile în palma lui mare şi ieşi cu ele pe coridor. Aprinse un capăt de lumînare, deschise dulăpiorul cu porţelanuri şi, întinzîndu-se pînă la raftul de sus, potrivi bucăţile cu atîta grijă, încît era imposibil să-ţi dai seama de jos că vasul e spart. Dacă o să le lipească mîine dimineaţă, s-ar putea ca nevastă-sa să nu bage de seamă ce s-a întîmplat nici peste cîteva luni, iar între timp poate că o să găsească totuşi un vas identic la Shadd's Falls. După ce se convinse că nu era nici o primejdie ca paguba să fie descoperită curînd, se întoarse în bucătărie cu inima ceva mai uşoară şi o găsi pe Mattie strîngînd necăjită ultimele resturi de mărături de pe podea.

— E-n regulă, Matt, vino şi termină-ţi masa, îi spuse poruncitor.

Complet liniştită, ea îi răspunse cu o privire radioasă, strecurată printre genele grele de lacrimi, iar sufletul lui se umplu de mîndrie văzînd că glasul lui avea puterea s-o aline. Nici măcar nu-l întrebase ce-a făcut. Nu mai gustase niciodată acest sentiment ameţitor al puterii — în afară doar de zilele cînd cobora pe panta abruptă a muntelui împingînd la vale un buştean uriaş.

CAPITOLUL V

Îşi terminară cina, şi pe cînd Mattie se apucă să strîngă masa, Ethan ieşi să dea un ultim ocol casei şi să arunce o privire la grajdul de vite. Pămîntul întunecat gemea sub apăsarea unui cer încărcat, iar tăcerea era atît de adîncă, încît uneori se auzea cîte o bucată de zăpadă căzînd de pe ramurile copacilor, undeva departe, la capătul lotului de pădure.

Cînd Ethan se întoarse în bucătărie, Mattie îi pregătise scaunul în apropierea sobei, iar ea îşi luase locul lîngă lampă, cu lucrul în mînă. Totul era aşa cum îşi închipuise el în cursul dimineţii. Se aşeză, îşi scoase pipa din buzunar şi îşi întinse picioarele spre căldura focului. Îl ajunse oboseala unei zile întregi de muncă în aer liber şi îl cu-

prinse o moleşeală plăcută, însoţită de sentimentul că se află într-o lume stăpînită doar de căldură şi de armonie, unde timpul nu mai are nici o putere. Singura lui nemulţumire era că, din locul unde se afla, nu putea să o vadă pe Mattie, dar îi venea greu să-şi schimbe poziţia, aşa că după un timp îi spuse :

— Vino şi şezi lîngă sobă.

Balansoarul Zeenei stătea gol în faţa lui. Mattie se ridică ascultătoare şi se aşeză în el. Chipul ei tînăr, cu părul întunecat, se contura pe perna lucrată care încadra de obicei figura ascuţită a nevestei lui ; văzîndu-l Ethan rămase surprins, de parcă imaginea fetei ar fi fost estompată de cea a femeii absente. Cîteva clipe mai tîrziu Mattie păru cuprinsă de aceeaşi stînjeneală ; îşi schimbă poziţia, se aplecă mai mult asupra lucrului, aşa încît el nu-i vedea decît vîrful nasului şi panglica roşie din păr. În cele din urmă se sculă şi îşi reluă locul pe scaunul de lîngă lampă, spunînd :

— Nu văd să cos.

Sub pretextul că vrea să pună lemne pe foc, Ethan se ridică de pe scaun şi, cînd se întoarse, îl împinse în aşa fel încît să-i poată vedea profilul şi mîinile aflate în lumina lămpii. Spectator uimit la aceste mişcări neobişnuite, pisica sări pe locul Zeenei, se făcu ghem şi continuă să îi privească cu ochii mijiţi.

O tăcere adîncă cuprinse odaia. Ceasul de deasupra dulapului ticăia molcom, cîte un bulgăre de jar se rostogolea cînd şi cînd în sobă, parfumul stins al muşcatelor se contopea cu fumul ce se înălţa din pipa lui Ethan, învăluia lampa într-o ceaţă albăstruie şi ţesea pînze cenuşii în colţurile umbrite ale încăperii.

Încordarea dispăruse dintre ei cu totul şi începură să vorbească în felul lor simplu şi obişnuit. Vorbeau despre lucrurile mărunte ale vieţii de fiecare zi, de ninsoarea care se apropia, de viitoarea întrunire organizată de biserică, de certurile şi prieteniile din Starkfield. Întîmplările despre care discutau erau atît de firești, încît Ethan gusta bucuria unei intimităţi de mult cîştigate, la care nu ar fi putut ajunge niciodată printr-o dezlănţuire furtunoasă de senti-

mente. I se părea că totdeauna își petrecuseră serile împreună și își închipui că vor continua să le petreacă în același fel.

— În seara asta trebuia să mergem la sănius, Matt, îi spuse în cele din urmă, simțind că, de fapt, vor putea merge în orice altă seară, căci de acum timpul le stătea înainte.

— Credeam că ai uitat, răspunse ea zîmbind.

— Ba n-am uitat, dar e o noapte neagră ca păcura. Putem merge mîine dacă e lună.

— Ar fi într-adevăr grozav, Ethan, zise ea rîzînd, cu capul dat pe spate, iar buzele și dinții ei reflectau strălucirea lămpii.

El nu-și putea lua ochii de la ea și se minuna întruna de expresia mereu schimbătoare a chipului ei, asemeni unui lan de grîu mîngîiat de adierea vîntului. Văzînd forța magică a vorbelor lui stîngace, aproape că-l apuca ameteala și îl cuprindea dorința de a-și încerca puterea iar și iar.

— Ți-ar fi frică să cobori cu mine pe drumul spre Corbury pe o noapte ca asta ? întrebă el.

— Nu mi-ar fi mai frică decît ție, răspunse ea, și obrajii i se aprinseră mai tare.

— Să-ți spun drept, mie mi-ar fi frică și n-aș face-o. Cotul de lîngă ulmul cel mare e tare păcătos. Dacă nu deschizi bine ochii, te oprești drept în el.

Cuvintele lui ascundeau o bucurie nouă, aceea de a stăpîni și de a ocroti, și, vrînd parcă să prelungească această încîntare, adăugă :

— Eu cred că ne simțim destul de bine aici.

Pleoapele ei coborîră încet, așa cum îi plăcea lui, și fata răspunse cu un suspin :

— Da, ne simțim destul de bine aici.

Îndemnat de glasul ei dulce, Ethan își scoase pipa din gură, își trase scaunul mai aproape de masă, se aplecă înainte și întinse mîna spre capătul fîșiei pe care o ținea Mattie.

— Ascultă, Matt, începu el cu un zîmbet, ce crezi că am văzut sub molizii lui Varnum pe cînd mă întorceam spre casă ? Una din prietenele tale stătea şi se săruta.

Toată seara cuvintele îi stătuseră pe buze, dar acum după ce le rotise i se păreau neobişnuit de grosolane şi deplasate.

Matt se îmbujoră toată şi împunse grăbită de două-trei ori cu acul, trăgînd uşurel stofa din mîinile lui.

— Probabil că i-ai văzut pe Ruth şi pe Ned, spuse cu glas scăzut, ca şi cum vorbele lui ar fi pîngărit ceva deosebit de grav.

Ethan sperase că aluzia sa va deschide calea spre o glumă inofensivă şi mai apoi spre o mîngîiere nevinovată, măcar o simplă atingere a mîinii ei. Dar acum tînăra părea ocrotită de propria ei îmbujorare ca de un zid de foc, sau poate doar stîngăcia lui firească îl făcea să simtă astfel. Ştia că, pentru mai toţi tinerii, un sărut dat unei fete frumoase nu înseamnă nimic şi îşi aminti că în seara trecută Mattie nu l-a respins cînd a cuprins-o după mijloc. Dar asta se întîmplase afară, sub ochii nepăsători ai nopţii. Acum însă, în încăperea caldă şi luminată, stăpînită de vechi principii de ordine şi respect, fata îi părea mai ireală şi mai îndepărtată ca oricînd.

Încercînd să-şi alunge încordarea, Ethan adăugă :

— Cred că vor fixa în curînd ziua nunţii.

— Da, nu m-aş mira să se cunune chiar în vara asta.

Rosti cuvintele „să se cunune" cu glas mîngîietor, ca un foşnet de frunze în mijlocul unui luminiş fermecat. Un gînd ca o durere îl săgetă pe Ethan şi spuse, îndreptîndu-se în scaun :

— Şi-apoi e rîndul tău, fără îndoială.

— De ce-mi tot spui asta ? întrebă ea rîzînd stingher.

— Probabil ca să mă obişnuiesc cu gîndul, răspunse el tot cu un zîmbet.

Se apropie din nou de masă, iar ea continuă să coasă în tăcere, cu ochii plecaţi, în timp ce el urmărea fermecat mişcările rapide ale mîinilor ei care îi aminteau de zborul a două păsărele pe care le văzuse cîndva construindu-şi un

cuib. În cele din urmă, fără să-şi mişte capul sau să-i ridice ochii, Mattie continuă cu glas scăzut :

— Nu cumva mi-o spui pentru că bănuieşti că Zeena are ceva împotriva mea ?

Teama lui ascunsă se trezi deodată, cu toate armele pregătite de atac.

— Cum, ce vrei să spui ? întrebă el şovăitor.

Ea îşi ridică ochii trişti şi lăsă lucrul pe masă, între ei.

— Nu ştiu, ieri seară mi s-a părut că-i nemulţumită.

— Aş vrea să ştiu de ce, mormăi el.

— Cu Zeena nu poţi fi niciodată sigur.

Era pentru prima dată cînd discutau deschis atitudinea Zeenei şi numele ei repetat părea că pluteşte în valuri pînă în cele mai îndepărtate colţuri, ca apoi să se întoarcă iarăşi asupra lor. Mattie rămase tăcută, aşteptînd parcă să se stingă ecoul, apoi adăugă :

— Nu ţi-a spus nimic ?

— Nu, nici măcar un cuvînt, răspunse el.

Ridicîndu-şi părul de pe frunte cu o mişcare a capului, Mattie spuse rîzînd :

— Probabil că mi se pare doar. Nici n-am să mă mai gîndesc la asta.

— Da, zău, hai să nu ne mai gîndim la asta, Matt !

Căldura glasului lui aduse iarăşi îmbujorarea pe chipul ei, acum însă nu năvalnic, ci treptat, delicat, ca şi cum lumina unui gînd ascuns în inimă i se reflecta în obraji. Cosea în tăcere, ţinînd lucru strîns în mînă şi Ethan, simţea că prin fişia de stofă desfăşurată între ei se revarsă un val de căldură. Mîna lui, cu palma desfăcută, lunecă încet de-a lungul mesei pînă cînd atinse capătul cusăturii. Conştientă de gestul lui, ea răspunse doar cu un tremur uşor al pleoapelor ; fiorul sufletului lui ajunse pînă la ea şi mîinile ei se opriră o clipă în loc, la celălalt capăt al stofei.

Un zgomot venit din spate îi făcu să se întoarcă : sărind în urmărirea unui şoarece, pisica lansase balansoarul Zeenei într-o legănare fantomatică.

„Mîine seară chiar ea o să se legene în scaun", își spuse Ethan. „Asta e poate singura seară pe care o petrecem împreună, iar eu stau și mă pierd în visuri." Întoarcerea la realitate era la fel de dureroasă ca trezirea dintr-o anestezie. O oboseală sfîșietoare îi cuprinse capul și trupul și nu-i venea în minte nici un cuvînt sau gest capabil să oprească zborul necruțător al clipelor.

Simțind schimbarea stării lui sufletești, Mattie înălță spre el ochii obosiți, cu pleoapele grele de somn, făcînd parcă un efort uriaș. Privirea ei se opri pe mîna lui, care cuprindea acum capătul fîșiei de stofă strîngînd-o ca și cum ar fi fost o parte din însăși ființa ei. Un fior îi tulbură trăsăturile, iar Ethan, inconștient de propriul lui gest, se aplecă și sărută bucata de stofă pe care o ținea în mînă. În clipa cînd o atinse cu buzele, simți cum îi alunecă dintre degete și, privind în sus, o văzu cum se ridică și începe să-și strîngă lucrul. Făcîndu-l sul, îl puse împreună cu degetarul și foarfecele în coșulețul acoperit cu hîrtie colorată, pe care i-l adusese el cîndva de la Bettsbridge.

Se ridică și își lăsă privirea să lunece prin încăpere. Ceasul de deasupra dulapului bătu ora unsprezece.

— Ai acoperit focul ? întrebă ea șoptit.

El deschise ușița sobei și scormoni jarul. Îndreptîndu-se, o văzu pe Mattie cum împinge spre sobă o cutie veche căptușită cu preșuri, care era culcușul pisicii ; apoi se îndepărtă din nou și se întoarse în brațe cu două ghivece cu mușcate, ca să le ferească de frigul din apropierea ferestrei. Aduse și el celelalte mușcate și rădăcina de zambilă adăpostită într-un castron crăpat, ca și iedera înălțată pe un cîrlig vechi de crochet.

Cînd toate aceste îndatoriri de seară au fost îndeplinite, nu le mai rămînea altceva de făcut decît să aducă sfeșnicul de metal de pe coridor, să aprindă lumînarea și să stingă lampa. Ethan puse lumînarea în mîna lui Mattie, care ieși din bucătărie înaintea lui ; părul ei negru pe fondul luminos părea un nor de ceață plutind pe fața lunii.

— Noapte bună, Matt, spuse el cînd ea puse piciorul pe prima treaptă.

Fata se întoarse, îl privi o clipă și răspunse :

— Noapte bună, Ethan, și porni în sus pe scări.

Cînd ușa camerei se închise în urma ei, el își dădu seama că nici măcar nu îi atinsese mîna.

CAPITOLUL VI

A doua zi la gustarea de dimineață Jotham Powell se afla împreună cu ei, iar Ethan se străduia să-și ascundă bucuria sub un aer de indiferență totală : se lăsa pe spate în scaun ca să arunce pisicii resturi de mîncare, ocăra vremea urîtă și nici măcar nu se oferi să o ajute pe Mattie cînd ea se ridică să strîngă masa.

El însuși nu pricepea de ce l-a cuprins fără rost o bucurie atît de mare, căci de fapt nimic nu se schimbase în viața lui sau a ei : nici măcar nu o atinsese cu vîrful degetelor, nici măcar nu o privise mai adînc în ochi. Dar își dăduse seama cum ar fi viața alături de ea, și se bucura în sinea lui că nu tulburase cu vreun gest frumusețea acestui tablou. Își închipuia totodată că Mattie înțelesese ce anume îl făcuse să se stăpînească.

Mai avea de dus în sat încă un transport de cherestea, și Jotham Powell — care iarna nu lucra în mod regulat pentru Ethan — venise să îl ajute să termine treaba. Peste noapte căzuse o ninsoare amestecată cu zloată, care făcuse drumurile alunecoase ca oglinda. Aerul era încă umed, dar vremea promitea să se „moaie" mai tîrziu, ceea ce ar fi făcut drumul mai puțin anevoios. De aceea Ethan se gîndi să procedeze întocmai ca ieri : să încarce sania de dimineață și să ducă cheresteaua la Starkfield în cursul după-amiezii. Planul acesta avea avantajul că îi dădea posibilitate lui Ethan să-l trimită pe Jotham după prînz să o întîmpine pe Zeena la Flats, în timp ce el se va duce cu cheresteaua.

Îi spuse lui Jotham să înhame surii, iar el rămase singur cu Mattie în bucătărie. Ea pusese vasele murdare în-

tr-un lighean de tinichea şi, cu mînecile suflecate pînă la coate, se aplecase deasupra apei fierbinţi şi se pregătea să le spele. Aburul înălţat din lighean îi îmbrobonise fruntea şi îi umezise părul din jurul frunţii, transformîndu-l în cîrlionţi întunecaţi ca nişte cîrcei pe arac.

Ethan se opri în loc, o privi lung, gîtuit de emoţie. Ar fi vrut să-i spună : „Niciodată nu vom mai fi singuri cum am fost aseară". Totuşi, întinzînd mîna după punga cu tutun şi punînd-o în buzunar, îi spuse doar :

— Cred că am să reuşesc să mă întorc la prînz.

— Foarte bine, Ethan, spuse ea, şi el o auzi îngînînd un cîntec în timp ce spăla vasele.

Ethan se gîndise că, de îndată ce va termina de încărcat sania, îl va trimite pe Jotham înapoi la fermă, iar el va da o fugă pînă în sat să caute ceva cu care să lipească castronaşul de murături. Cu puţin noroc ar fi reuşit să-şi ducă planul la îndeplinire, dar lucrurile au mers prost de la început. Pe drum unul dintre cai alunecă pe un ochi de gheaţă şi se răni la un genunchi, aşa că Jotham se văzu nevoit să se întoarcă la grajd şi să aducă o bucată de cîrpă cu care să-i lege rana. Cînd se apucară în sfîrşit de încărcat, se porni o ploaie amestecată cu ninsoare, trunchiurile umede se făcură lunecoase, aşa încît le-a luat de două ori mai mult timp decît de obicei ca să le pună în sanie şi să le aşeze cum trebuie. Era o vreme că-ţi era şi silă să munceşti, cum spunea Jotham, şi bieţii cai tremurau şi tropăiau sub păturile ude, la fel de descurajaţi ca şi oamenii. Trecuse de mult vremea prînzului cînd şi-au terminat treaba ; Ethan renunţă să mai meargă în sat, căci vroia să se întoarcă acasă şi să oblojească chiar el piciorul calului rănit.

Îşi puse în gînd să plece cu cheresteaua îndată după prînz, încît să se poată întoarce la fermă cu cleiul mai înainte ca Zeena să ajungă acasă de la Flats în ritmul lent al bătrînului murg. Dar îşi dădea singur seama că are puţine şanse de reuşită şi că totul depinde de starea drumului şi de întîrzierea probabilă a trenului de la Bettsbridge.

Mai tîrziu avea să-şi amintească cît de serios cîntărise toate aceste posibilităţi.

Îndată după prînz Ethan porni din nou spre lotul de pădure, fără să mai aştepte plecarea lui Jotham Powell. Acesta se mai încălzea încă în preajma focului, aşa că Ethan nu reuşi decît să-i şoptească lui Mattie :

— Mă întorc curînd.

Ieşi afară şi porni cu paşi greoi prin ploaie, alinîndu-se doar cu gîndul că Mattie răspunsese privirii şi vorbelor lui cu un gest de înţelegere.

La jumătatea distanţei spre sat, Jotham Powell îl ajunse din urmă, zorind spre Flats bătrînul murg care nu prea se îndemna la drum. Văzînd cum sania dispare în valea de dincolo de Dealul Şcolii, Ethan îşi spuse : „Dacă vreau să reuşesc, trebuie să mă grăbesc."

Munci cît zece la descărcat, sfîrşi treaba cît putu de repede şi se duse îndată la magazinul lui Michael Eady să caute clei. Atît Eady cît şi ajutorul său erau plecaţi „în tîrg", iar tînărul Denis, care rareori catadicsea să le ţină locul, se lăfăia lîngă foc înconjurat de un grup de tineri din „floarea" Starkfieldului. Îl întîmpinară pe Ethan cu saluturi ironice şi îl poftiră să ia parte la petrecere, dar nici unul nu se dovedi în stare să găsească unde era cleiul Arzînd de nerăbdare să mai prindă cîteva clipe singur cu Mattie, Ethan se frămînta neliniştit, în timp ce Denis scotocea zadarnic prin ungherele cele mai ascunse ale prăvăliei.

— Am impresia că nu mai avem, dar dacă mai aştepţi puţin pînă vine bătrînul, poate reuşeşte să dea de el.

— Mulţumesc, dar am să încerc la doamna Homan, răspunse Ethan care nu ştia cum să plece mai repede.

Instinctul de negustor al lui Denis îl îndemnă să-l lămurească pe Ethan că ceea ce magazinul lui Eady nu poate oferi, cu siguranţă că lipseşte şi din proviziile bătrînei Homan. Fără să ia în seamă această lăudăroşenie, Ethan se urcă în sanie şi porni spre prăvălia rivală. Văduva Homan căută îndelung prin rafturi, întrebînd totodată cu

mult interes pentru ce-i trebuie și dacă un simplu lipici n-ar fi bun, în caz că nu găsește ; în cele din urmă reuși să descopere unica sticlă care se afla în magazin, rătăcită printre pastile contra tusei și dantelă pentru corsete.

— Nădăjduiesc că Zeena n-a spart ceva la care ține foarte mult, strigă ea în timp ce Ethan întorcea sania spre casă.

Rafalele de zloată se transformaseră într-o ploaie îndesată și caii trăgeau anevoie sania, chiar și fără încărcătură. Auzind clinchet de clopoței, Ethan privi în urmă de cîteva ori, așteptîndu-se să-i vadă pe Zeena și pe Jotham ; dar bătrînul murg nu se zărea, așa că își văzu de drum, primind ploaia în față și îndemnînd caii care abia se mișcau.

Ajuns la fermă, găsi grajdul gol ; puse caii la adăpost. le dădu cîteva îngrijiri mai superficiale ca oricînd și se grăbi să intre în casă.

Cînd deschise ușa bucătăriei o găsi pe Mattie singură, așa cum se așteptase. Fata pregătea ceva într-o tigaie pe plită dar, auzindu-i pașii, tresări și veni grăbită spre el.

— Uite, Matt, am adus ceva să lipesc vasul. Lasă-mă să-l fac imediat ! exclamă el, ținînd sticla într-o mînă și îndepărtînd-o ușor de lîngă el cu cealaltă.

— Vai, Ethan, s-a întors Zeena, rosti în șoaptă, agățîndu-se de mîneca lui.

Se priviră cu ochii plini de spaimă, palizi ca niște acuzați.

— Dar murgul nu-i în grajd, rosti Ethan șovăitor..

— Jotham Powell a făcut niște cumpărături la Flats pentru nevastă-sa și s-a dus acasă să le ducă cu sania, îi explică ea.

El privi dezorientat împrejur. În amurgul ploios de toamnă, bucătăria părea din nou rece și neprimitoare.

— Cum se simte ? întrebă Ethan, vorbind în șoaptă ca și Mattie.

Ea îi ocoli privirea și răspunse nesigur :

— Nu știu, s-a dus direct în camera ei.

— N-a spus nimic ?

— Nu.

Ethan scoase un șuierat plin de uimire și de îndoială și, punînd din nou sticla în buzunar, spuse :

— Fii liniștită, am să-l lipesc mai tîrziu, la noapte.

Apoi își îmbrăcă din nou haina udă și plecă înapoi la grajd să dea de mîncare surilor.

Acolo îl găsi Jotham Powell cînd sosi cu sania și, după ce făcură toate pregătirile pentru noapte, Ethan îl pofti :

— Vino să iei cu noi o gustare.

Ethan se gîndise că prezența lui Jotham la cină ar putea avea un efect binefăcător, căci Zeena era totdeauna deosebit de „nervoasă" după o astfel de călătorie. Rareori se întîmpla ca argatul său să refuze o masă care nu făcea parte din simbria lui ; acum însă, în mod surprinzător, răspunse mișcîndu-și cu greu fălcile înțepenite :

— Mulțumesc frumos, da mai bine mă duc direct acasă.

Ethan îl privi uimit.

— Vino măcar să te usuci puțin și să te dezmorțești. Cred c-avem ceva cald la cină.

Jotham nu se lăsă mișcat nici de această ofertă ispititoare și, cum vocabularul său nu era prea bogat, repetă :

— Mai bine mă duc direct acasă.

Încăpățînarea cu care Jotham refuza invitația de a se bucura de hrană și căldură i se păru lui Ethan un semn rău. Se întrebă în sinea lui ce s-o fi întîmplat pe drum de-l făcuse pe simbriaș așa de reținut. Poate că Zeena nu-l găsise pe doctorul cel nou, sau poate că nu-i plăcuseră sfaturile lui. Ethan știa că, în astfel de împrejurări, Zeena era gata să își descarce nemulțumirea asupra primei persoane care îi ieșea în cale.

Cînd se reîntoarse în bucătărie, văzu la lumina lămpii aceeași scenă caldă și plăcută pe care o văzuse și cu o seară înainte : masa pregătită cu grijă, focul vesel arzînd

în sobă, pisica ghemuită lîngă foc și pe Mattie ieșindu-i înainte cu o farfurie plină cu gogoș proaspete.

Se priviră în tăcere ; apoi, întocmai ca și în seara trecută, ea spuse :

— Cred că e timpul să mîncăm.

CAPITOLUL VII

Ethan ieși pe coridor să-și atîrne hainele ude în cuier. Ascultă atent încercînd să prindă zgomotul pașilor Zeenei. De sus nu se auzea nimic ; Ethan o strigă, dar nu primi nici un răspuns. După cîteva clipe de șovăială urcă scările și deschise ușa. În semiîntunericul din odaie, Zeena ședea la fereastră într-o atitudine rigidă. După conturul care se desena pe fundalul ceva mai luminos al ferestrei, se putea ghici că era încă îmbrăcată cu hainele de călătorie.

— Bună, Zeena, rosti el din prag.

Văzînd că nevastă-sa nu răspunde, continuă :

— Masa e gata. Nu vii ?

— Nu pot să iau nici măcar o înghițitură, replică ea.

Acesta era răspunsul ei obișnuit, după care de obicei se ridica și venea la cină. Dar de data aceasta rămase nemișcată, așa că el nu găsi altceva mai bun de spus decît :

— Probabil că te-a obosit drumul.

Femeia întoarse capul și răspunse cu gravitate :

— Sînt mult mai bolnavă decît îți închipui.

Ethan rămase surprins de vorbele ei, deși nu le auzea pentru prima oară. Dar dacă de data aceasta erau adevărate ?

— Nădăjduiesc că nu-i chiar așa, rosti el, înaintînd cîțiva pași.

Nevastă-sa continua să îl privească în lumina tulbure a amurgului, cu aerul sumbru al celui predestinat să împlinească un destin măreț.

— S-au ivit complicații, adăugă ea.

Ethan cunoștea greutatea cu totul deosebită a acestui cuvînt. Cei mai mulți bolnavi aveau un „beteșug" bine cunoscut și localizat cu precizie, dar numai cei aleși aveau „complicații". Acestea reprezentau un veritabil semn de noblețe, fiind în același timp o condamnare la moarte. Cei care aveau doar „beteșuguri" reușeau să o ducă ani de zile, dar cei cu „complicații" erau categoric sortiți morții.

Inima lui Ethan era cuprinsă de sentimente contradictorii, dar în clipa aceea mila deveni precumpănitoare : soția lui părea de-a dreptul împietrită, așa cum stătea acolo, singură în întuneric, copleșită de gînduri.

— Așa ți-a spus doctorul cel nou ? întrebă el, coborînd glasul fără să vrea.

— Da. A spus că orice doctor obișnuit m-ar sfătui să fac operație.

Ethan știa că, în ceea ce privește problema intervenției chirurgicale, părerile femeilor din ținut erau împărțite : unele se mîndreau cu aureola căpătată în urma unei operații, altele o respingeau ca pe o necuviință. Din motive financiare, Ethan se bucura că Zeena aparține celei de a doua categorii.

În panica produsă de cuvintele ei, el caută o cale de scăpare :

— La urma urmei, ce știi tu despre doctorul ăsta ? Nimeni nu ți-a mai spus așa ceva pînă acum.

Dar își dădu seama că făcuse o gafă, încă înainte de a-i auzi răspunsul : nu de consolare avea ea nevoie acum, ci de înțelegere.

— Nici nu trebuia să-mi spună cineva că mă topesc pe zi ce trece. Toată lumea vedea asta, numai tu nu. Doctorul Buck e cunoscut de toți cei din Bettsbridge. Are un cabinet în Worcester și vine la Shadd's Falls și la Bettsbridge o dată la două săptămîni pentru consultații. Eliza Spears suferea de rinichi și se stingea văzînd cu ochii înainte de a merge la el și acum e din nou pe picioare și cîntă în cor.

— Mă bucur să aud asta. Trebuie să faci întocmai cum spune el, consimți Ethan îngăduitor.

— Chiar așa am să fac, replică ea, privindu-l drept în ochi.

Ethan simți o nuanță nouă în glasul ei : nu era tînguire, nici reproș, ci hotărîre neclintită.

— Și ce ți-a spus să faci ? întrebă el, presimțind în răspunsul ei amenințarea unor cheltuieli suplimentare.

— Spune să-mi angajez o fată care să muncească în locul meu, iar eu să nu mai mișc nici măcar un deget.

— Să-ți angajezi o fată ! exclamă Ethan încremenit de uimire.

— Da, și mătușa Martha mi-a și găsit una. Toată lumea spune că am avut un noroc nemaipomenit să găsesc o fată care să vină tocmai pînă aici, și m-am învoit să-i dau un dolar în plus ca să fiu sigură că vine. Sosește mîine după-amiază.

Spaima și furia se învălmășeau în inima lui Ethan. Se așteptase să fie confruntat cu o cheltuială urgentă, dar în nici un caz cu una care să împovăreze permanent veniturile sale și așa destul de reduse. Acum nu mai credea o iotă din ceea ce-i spusese nevastă-sa despre starea sănătății ei, nu mai vedea în plecarea la Bettsbridge decît un plan urzit de Zeena și de rudele ei ca să-i stoarcă bani pentru angajarea unei servitoare. În lupta care se dădea în sufletul lui, mînia învinse :

— Dacă aveai de gînd să angajezi o fată, trebuia să-mi spui cînd ai plecat, izbucni el.

— Cum era să-ți spun cînd am plecat ? De unde era să știu ce-o să spună doctorul Buck ?

— Ah, doctorul Buck ! pufni el, trădîndu-și lipsa de încredere în spusele ei. Ți-a spus doctorul Buck cu ce bani o să plătesc leafa fetei ?

Vocea ei se înălță la fel de mînioasă ca a lui :

— Nu, pentru că mi-a fost rușine să-i spun că nu te-nduri să-mi dai bani ca să-mi recapăt sănătatea pe care mi-am pierdut-o îngrijind-o pe maică-ta.

— Ți-ai pierdut sănătatea îngrijind-o pe mama ? !

— Sigur că da, și toate neamurile mele spuneau că nu puteai să scapi mai ieftin decît însurîndu-te cu mine după ce...

— Zeena !

Întunericul care le ascundea chipurile părea sfîșiat de gîndurile lor nerostite ca de niște șerpi care se împroașcă cu venin. Ethan era copleșit de grozăvia scenei și de rușinea de a fi participat le ea. Simțea că totul e inutil și înjositor, la fel ca lupta fizică între doi dușmani în noapte.

Bîjbîind în întuneric, căută chibriturile pe polița căminului și aprinse o lumînare. La început flacăra firavă nu reuși să împrăștie umbrele din odaie, dar curînd chipul aspru al Zeenei se contură clar pe fundalul întunecat al ferestrei fără perdele.

Era prima oară în cei șapte ani de viață tristă, petrecuți împreună, cînd cei doi soți se dezlănțuiau fățiș într-o înfruntare mînioasă, și Ethan avea sentimentul că a pierdut un avantaj irecuperabil în momentul în care s-a înjosit răspunzîndu-i la reproșuri. Dar problema financiară trebuia rezolvată.

— Știi că n-am bani să țin o fată, Zeena. E peste puterile mele. Va trebui să o trimiți înapoi.

— Doctorul mi-a spus că dacă mă mai spetesc muncind ca o roabă, nu mă așteaptă decît moartea. S-a și mirat că am dus-o pînă acum.

— Ca o roabă ? ! exclamă el.

Apoi, luîndu-și seama, continuă :

— Nu trebuie să miști nici măcar un deget, dacă așa spune doctorul. Fac eu tot ce trebuie pe lîngă casă.

— Ai neglijat și așa ferma destul, replică ea prompt, ceea ce era adevărat într-o oarecare măsură, așa că el nu răspunse imediat. Profitînd de această clipă de tăcere, nevastă-sa adăugă sarcastic : Mai bine m-ai trimite la un azil și ai scăpa de grija mea... că doar n-oi fi prima din neamul Frome care sfîrșește acolo...

Cuvintele ei îl ardeau ca fierul înroșit, dar nu replică.

— Nu am bani, și cu asta am încheiat.

Lupta încetă o clipă, ca și cum cei doi adversari își cercetau armele. Apoi Zeena rosti cu glas monoton :

— Parcă era vorba să iei cincizeci de dolari de la Andrew Hale pentru cherestea.

— Andrew Hale nu plătește niciodată mai curînd de trei luni.

De-abia o spusese, cînd își aminti de motivul invocat ieri pentru a nu o însoți la gară și, dîndu-și seama de greșeală, se încruntă mînios și roși.

— Păi, ieri mi-ai spus că ai aranjat să-ți dea niște bani. Ziceai că de-aia nu mă poți duce pînă la Flats.

Ethan nu era în stare să se prefacă, nu știuse niciodată să mintă convingător, iar acum toată arta lui de a se eschiva se istovise.

— Probabil că a fost o neînțelegere, îngăimă el.

— N-ai primit bani ?

— Nu.

— Și nici n-ai să primești ?

— Nu.

— Eu n-aveam de unde să știu asta cînd am angajat fata, nu-i așa ?

— Nu, răspunse el din nou, încercînd să-și controleze glasul, dar acum știi. Îmi pare rău, Zeena. Ești nevasta unui om sărac. N-am încotro. Am să fac tot ce pot pentru tine.

Femeia rămase neclintită o vreme, dusă pe gînduri, cu privirea pierdută în gol, cu coatele sprijinite pe brațele fotoliului.

— O să ne descurcăm noi, spuse ea blînd.

Schimbarea ce se simțea în glasul ei îl liniști pe Ethan.

— Sigur că o să ne descurcăm, Zeena. Sînt încă o mulțime de lucruri pe care pot să le fac pentru tine, și Mattie...

Zeena părea că încearcă să rezolve în minte niște socoteli complicate și, smulgîndu-se cu greu din ele, spuse :

— Oricum, n-o să ne mai coste și mîncarea pentru Mattie...

Considerînd discuţia încheiată, Ethan o şi pornise spre uşă ca să coboare la cină. Nefiind în stare să pătrundă imediat sensul vorbelor ei, repetă nedumerit :

— Mîncarea pentru Mattie ?

Zeena izbucni în rîs — un sunet ciudat şi necunoscut ; Ethan nu-şi amintea să o fi auzit vreodată rîzînd.

— Doar n-ai crezut c-am să ţin două fete ? Nici nu mă mir că te-ai speriat de o cheltuială aşa de mare.

El tot nu reuşise să priceapă clar ce spune nevastă-sa. Încă de la începutul discuţiei se ferise să rostească numele lui Mattie, temîndu-se să nu audă iarăşi reproşuri, nemulţumiri sau aluzii în legătură cu posibilitatea căsătoriei inevitabile a fetei. Dar nu se gîndise nici o clipă la o despărţire definitivă şi nici acum această idee nu-şi găsea loc în mintea lui.

— Nu înţeleg ce vrei să spui. Mattie Silver nu e o servitoare plătită, e verişoara ta.

— E o sărăntoacă, asta e, care n-a făcut altceva decît să stea pe capul nostru după ce taică-su s-a străduit din răsputeri să ne ruineze. Am ţinut-o un an, ajunge, acum e rîndul altora s-o ţină !

Rostise aceste cuvinte cu glas ascuţit şi tăios. Cînd se opri, Ethan auzi o bătaie uşoară în uşa pe care o închisese cînd se întorsese din prag, şi glasul vesel al lui Mattie le strigă de afară :

— Ethan ! Zeena ! Ştiţi cît e ceasul ? Cina e gata de o jumătate de oră.

Nici unul nu răspunse imediat ; apoi Zeena rosti fără să se ridice de pe scaun :

— Nu cobor la cină.

— Vai, ce păcat ! Nu te simţi bine ? Să-ţi aduc să guşti măcar ceva ?

Cu un efort, Ethan se urni din loc şi deschise uşa :

— Du-te, Matt ! Zeena e puţin obosită. Vin şi eu îndată.

— Foarte bine, răspunse ea, și zgomotul pașilor ei răsună în jos pe scări.

Ethan închise ușa și se întoarse în cameră. Nevastă-sa stătea pe scaun în aceeași poziție, cu chipul împietrit, și el avu sentimentul chinuitor al propriei lui neputințe.

— N-ai să faci asta, Zeena, nu-i așa ?

— N-am să fac ce ? întrebă ea printre fălcile încleștate.

— N-ai s-o izgonești pe Mattie ?

— Doar nu m-am legat s-o țin toată viața !

Furat de propria lui mînie, Ethan spuse :

— Nu poți s-o dai afară ca pe o hoață. E un copil sărman, fără bani și fără prieteni. A făcut tot ce-a putut pentru tine și n-are unde să se ducă. Chiar dacă uiți că ți-e rudă de sînge, ceilalți or să-și amintească. Ce-o să spună lumea dacă ai să faci așa ceva ?

Zeena nu răspunse imediat, vrînd parcă să-l facă să simtă din plin contrastul dintre frămîntarea lui și calmul ei. Apoi rosti cu aceeași liniște netulburată :

— Știu eu foarte bine ce spune lumea văzînd că am ținut-o pînă acum.

De cînd închisese ușa în urma lui Mattie, Ethan strîngea cu disperare clanța. Acum mîna lui căzu fără vlagă. Cuvintele nevestei lui fuseseră ca o lovitură de cuțit, și se simți cuprins de un val de slăbiciune. Avusese de gînd să-i vorbească blînd, să-i arate că hrana pentru Mattie nici măcar nu costă mult, că va face un efort să cumpere o sobă și să o instaleze în pod pentru fata cea nouă... dar spusele Zeenei îi dezvăluiră primejdia de a recurge la astfel de rugăminți.

— Ai de gînd să-i spui să plece... chiar acum ? întrebă el șovăitor, îngrozit să audă cum va completa ea fraza.

Zeena răspunse cu răceală, încercînd parcă să-i demonstreze o realitate evidentă :

— Fata sosește mîine de la Bettsbridge. Cred că trebuie să-i pregătim un loc de dormit.

Ethan o privi cu ură. Acum nu mai era făptura neajutorată și ursuză care trăise alături de el, concentrîndu-se tot timpul numai asupra propriei ei persoane ; se transformase într-o ființă necunoscută, stăpînită de o forță distrugătoare, acumulată în ani lungi de căutare tăcută. Senzația de neputință îi întărea sentimentul de antipatie. Firea ei nu fusese niciodată înzestrată cu sensibilitate, dar atîta timp cît el nu făcuse altceva decît să comande și să o ignore, faptul îl lăsase indiferent. Acum însă ea îl domina, și simți că o urăște. Mattie era ruda ei, nu a lui, și nu exista nici o cale de a o convinge pe Zeena să-i acorde în continuare găzduire sub acoperișul ei. Toată amărăciunea trecutului lui, toată tinerețea-i ratată, toată lupta zadarnică cu greutățile se răzvrătiră în inima sa, acuzînd-o pe femeia care-i stătuse în cale la fiecare nouă cotitură a vieții. Ea îi luase totul, și acum era gata să-i ia și singurul lucru care-l răsplătea pentru cele pierdute. Valul de ură ce se aprinsese în el îi încordă brațul și îl făcu să-și încleștеze pumnul. Se repezi spre femeia din fața lui... dar se opri imediat.

— Nu cobori ? o întrebă cu un glas nesigur.

— Nu. Cred că am să mă întind puțin în pat, răspunse ea blînd, iar el se răsuci și ieși din odaie.

Cînd intră în bucătărie, o găsi pe Mattie stînd lîngă sobă, cu pisica ghemuită în poală. Fata sări în picioare și aduse la masă o farfurie cu plăcintă cu carne, acoperită cu un capac.

— Sper că Zeena nu se simte rău.

— Nu.

— Stai jos și mănîncă, cred că ești mort de foame, îl îndemnă ea, descoperind farfuria și împingînd-o spre el.

Privirea ei strălucea de fericire și părea că-i spune : „Vezi că și seara asta e a noastră ? !“

Cu un gest mecanic, Ethan își umplu farfuria și începu să mănînce ; apoi, cuprins de silă, puse furculița pe masă.

Ochii plini de tandrețe ai fetei erau îndreptați asupra lui și, văzîndu-i gestul, îl întrebă :

— Ce-i, Ethan ? Nu-i bună ?

— E minunată, numai că...

Împinse farfuria într-o parte, se ridică şi veni spre ea. Mattie îşi înălţă ochii plini de spaimă :

— Ethan ! S-a întîmplat ceva, nu-i aşa ? Ştiam eu.

Cuprinsă de teamă se strînse lîngă el, iar el o prinse în braţe, şi-i simţi bătaia pleoapelor pe obraz ca zbaterea unor fluturi prinşi în plasă.

— Ce este ? Ce s-a întîmplat ? întrebă fata, dar el îi găsise în sfîrşit buzele şi sorbea din ele uitarea a tot ceea ce exista, în afară de bucuria sărutului.

Purtată de acelaşi elan, ea zăbovi o clipă, apoi se smulse de lîngă el şi făcu doi paşi înapoi. Chipul ei palid şi răvăşit, privirea speriată, îl făcură să se simtă vinovat. I se părea că visează, că o vede înecîndu-se într-un torent. Strigă atunci, cuprins de disperare :

— Nu poţi să pleci, Mattie ! N-am să te las niciodată !

— Să... plec ! Trebuie să plec ? îngăimă ea.

Cuvintele continuau să vibreze între ei, ca o făclie purtată din mînă în mînă de-a lungul unei cîmpii întunecate.

Ethan era copleşit de propria lui lipsă de tact, de stîngăcia şi brutalitatea cu care îi anunţase vestea. Îl cuprinse ameţeala şi se sprijini de marginea mesei. Avea impresia că încă o mai sărută şi că e mereu însetat de buzele ei.

— Ethan, ce s-a întîmplat ? Zeena e supărată pe mine?

Vorbele ei îl treziră la realitate, adîncindu-i în acelaşi timp sentimentul de milă şi mînie.

— Nu. nu, nici vorbă, dar doctorul cel nou a speriat-o rău de tot. Ştii cum e ea, crede tot ce-i spun doctorii de cum deschid gura. Ăsta de acum i-a spus că n-o să se facă bine dacă nu se aşază în pat fără să facă nimic timp de cîteva luni...

Se opri, ocolindu-i privirea copleşit de amărăciune. Fata nu răspunse. Aşa cum sta în faţa lui, mărunţă şi ira-

gilă, părea o ramură frîntă care se apleacă neputincioasă. Ridică deodată capul şi îl privi drept în ochi :

— Şi vrea să aducă pe altcineva mai priceput în locul meu, nu-i aşa ?

— Aşa spune acum.

— Dacă aşa spune acum, aşa va spune şi mîine.

În faţa adevărului inexorabil, amîndoi îşi plecară capetele. Ştiau că Zeena nu se răzgîndeşte niciodată şi că pentru ea o hotărîre luată este ca şi un fapt împlinit.

O tăcere grea se aşternu între ei ; în cele din urmă Mattie rosti încet :

— Nu te necăji prea tare, Ethan !

— O Doamne ! exclamă el cu un geamăt.

Văpaia pasiunii ce se aprinse în el se transformase într-un val de duioşie dureroasă. Fata clipea iute încercînd să-şi stăpînească lacrimile, iar el tînjea să o cuprindă iar în braţe şi să-i aline tristeţea

— Ţi se răceşte mîncarea, îl dojeni ea blînd, încercînd să pară veselă.

— Spune-mi, Matt, ce-ai să faci ?

Chipul ei se înfioră şi pleoapele plecate îi ascunseră privirea. Ethan înţelese că abia acum îşi pune problema viitorului în mod clar.

— Poate găsesc ceva de lucru la Stamford, îngăimă ea, ştiind la fel de bine ca şi el că nu exista nici o speranţă.

Ethan se prăbuşi în scaun şi îşi ascunse faţa în mîini. Îl cuprinse disperarea la gîndul că Mattie va trebui s-o ia de la început cu căutarea istovitoare a unui loc de muncă. Nu avea cunoştinţe decît într-un singur orăşel, iar acolo numele ei era primit fie cu indiferenţă, fie cu nemulţumire. Dacă se îndrepta spre un oraş mai mare, cu mii de locuitori, ce şanse putea să aibă ea, nepricepută şi lipsită de experienţă cum era, în lupta pentru existenţă ? Îşi aminti de chipurile triste ale unor fete din Worcester, de zvonurile în legătură cu viaţa lor, care începuse cu aceeaşi

lipsă de speranțe ca și a lui Mattie... Amintirea unor astfel de lucruri trezi în el un val de revoltă ; sări drept în picioare :

— Nu poți să pleci, Matt ! N-am să te las ! Totdeauna a făcut ce-a vrut, dar acum o să facă cum spun eu...

Mattie îi făcu un semn grăbit cu mîna ; dinspre coridor se auzeau pași.

Zeena intră cu mersul ei șleampăt și tîrșîit și se așeză tăcută pe locul ei obișnuit, între cei doi.

— Mi-am venit puțin în fire și doctorul Buck mi-a spus să mănînc cît pot de mult, chiar dacă n-am poftă, ca să-mi păstrez puterile, rosti ea cu glas tînguitor și monoton, întinzînd prin fața lui Mattie mîna spre ceainic.

Rochia ei „bună" fusese schimbată cu cea de stambă neagră care, împreună cu șalul cafeniu, era ținuta ei de toate zilele ; odată cu veșmintele, își reluase înfățișarea și comportarea firească. Își turnă ceai, adăugă lapte din plin, își luă o porție mare de plăcintă și murături și repetă gestul bine cunoscut de a-și potrivi dinții falși înainte de a începe să mănînce. Pisica se cuibări la picioarele ei cu mișcări molcome ; Zeena se aplecă să o mîngîie, îi aruncă o bucățică de carne din farfuria ei, spunînd :

— Hai, pisicuțo !

Ethan amuțise cu totul, nici măcar nu se prefăcea că mănîncă ; Mattie ciugulea cu eroism din mîncare și-i adresă Zeenei cîteva întrebări cu privire la vizita la Bettsbridge. Aceasta răspunse pe tonul ei familiar și, furată de farmecul subiectului, îi delectă cu amănunte încîntătoare despre bolile intestinale de care sufereau diverși prieteni sau rude ale ei. În timp ce vorbea, o privea pe Mattie drept în ochi, iar zîmbetul șters cu care își însoțea cuvintele îi accentua ridurile verticale ce coborau de la nas pînă la bărbie.

Cînd sfîrși cina se ridică și, trecîndu-și mîna peste pieptul uscat, apăsă ușor în regiunea inimii și rosti fără nici o urmă de răutate :

— Nu știu cum se face, Matt, că plăcinta ta îmi cade totdeauna cam greu la stomac.

Rareori se întîmpla ca Zeena să prescurteze numele fetei și, cînd o făcea, era un semn clar de bunăvoință.

— Ar trebui să mă duc să caut prafurile alea pentru stomac pe care le-am cumpărat anul trecut la Springfield. Nu le-am mai luat de mult și poate-mi ajută să scap de arsuri.

Mattie ridică ochii și se încumetă să întrebe :

— N-aș putea să ți le aduc eu ?

— Nu, nu știi unde le-am pus, răspunse ea cu o privire misterioasă și ieși din bucătărie.

Mattie se ridică și începu să strîngă masa. Trecînd pe lîngă scaunul lui Ethan, ochii li se întîlniră într-o privire plină de mîhnire. Bucătăria caldă și liniștită arăta la fel de primitoare ca în seara trecută. Pisica se ghemuise în balansoarul Zeenei, iar căldura focului începuse să trezească mirosul ușor înțepător al mușcatelor. Cu un efort Ethan se ridică de pe scaun.

— Mă duc să mai arunc o privire pe-afară, rosti el, îndreptîndu-se spre coridor să-și ia felinarul.

În prag se întîlni cu Zeena care se întorcea în cameră; chipul ei ofilit se înroșise, buzele îi tremurau de mînie, iar șalul îi alunecase de pe umeri și se tîra pe podea în urma ei. Intră purtînd în mîini cioburile castronașului de murături.

— Aș vrea să știu cine a făcut asta, spuse ea, privind țintă cînd la Ethan, cînd la Mattie.

Nici unul nu răspunse și ea continuă cu glas tremurat :

— M-am dus să caut prafurile pe care le pusesem în cutia de ochelari a tatei, tocmai sus în dulăpiorul cu porțelanuri, ca să nu-și bage oricine nasul în ele...

Vocea i se frînse, două lacrimi mari se iviră la marginea pleoapelor ei fără gene și o porniră încet pe obraji.

— Nu se poate ajunge la raftul de sus decît punînd scara. Anume am pus acolo castronașul de la mătușa Philura Maple și nu-l dădeam jos niciodată, doar la curățenia

de primăvară, şi atunci îl luam cu mîinile mele, tocmai ca să nu se spargă.

Aşează cioburile pe masă cu un gest plin de respect şi spuse din nou cu glas nesigur :

— Aş vrea să ştiu cine a făcut asta.

Primind provocarea, Ethan reveni în bucătărie şi o privi drept în faţă.

— Am să-ţi spun eu : pisica a făcut-o !

— Pisica ? !

— Întocmai cum ţi-am spus.

Zeena îl ţintui cu o privire tăioasă, apoi se întoarse spre Mattie care aducea ligheanul cu vase pe masă.

— Aş vrea să ştiu cum a ajuns pisica în dulăpiorul cu porţelanuri.

— Umblînd după şoareci probabil, răspunse Ethan. Ieri seară s-a tot auzit un şoarece prin bucătărie.

Nevastă-sa continua să se uite cînd la unul, cînd la celălalt, apoi izbucni într-un hohot scurt şi ciudat.

— Ştiam eu că am o pisică isteaţă, rosti ea cu glas ascuţit, dar nu-mi închipuiam că-i chiar aşa de deşteaptă ca să adune cioburile castronaşului şi să le potrivească unul într-altul tocmai pe raftul de unde a căzut.

Mattie scoase mîinile din apa fierbinte.

— Nu-i vina lui Ethan, Zeena ! Într-adevăr, pisica a spart castronaşul, dar eu l-am dat jos din dulăpior şi eu sînt de vină că s-a spart.

Zeena stătea lîngă rămăşiţele comorii sale cu chipul împietrit într-o expresie aspră de nemulţumire.

— *Tu* ai dat jos castronaşul ? Şi de ce, mă rog ?

— Am vrut să împodobesc masa pentru cină, răspunse Mattie cu obrajii aprinşi de un val de îmbujorare.

— Ai vrut să împodobeşti masa pentru cină ? ! Ai pîndit momentul cînd nu eram acasă şi ai luat lucrul care-mi era mai drag decît tot ce am şi pe care nu-l foloseam niciodată, nici chiar cînd venea preotul la cină şi nici cînd ne vizita mătuşa Martha de la Bettsbridge...

Zeena se opri cu răsuflarea tăiată, îngrozită parcă de propria-i relatare a sacrilegiului comis.

— Eşti o fată rea, Mattie Silver. Am ştiut asta dintotdeauna. Aşa a început şi taică-tu, şi oamenii m-au prevenit de cînd te-am luat. Am căutat să feresc din calea ta lucrurile de preţ, să nu dai de ele, şi acum mi-ai prăpădit tot ce aveam mai scump...

Se opri gîtuită de un val de suspine, iar cînd se linişti, figura ei amintea mai mult ca oricînd de o mască de piatră.

— Dacă ascultam ce-mi spunea lumea, te trimiteam de-aici de mult şi nu se mai întîmpla aşa ceva.

Adună în palme cioburile şi ieşi cu ele, purtînd parcă un trup fără de viaţă.

CAPITOLUL VIII

Cînd se întorsese la fermă, din cauza bolii tatălui său, Ethan primise de la maică-sa, pentru propria lui folosinţă, o cămăruţă situată în spatele sufrageriei „bune". Aici îşi instalase rafturi pentru cărţi, înjghebase o laviţă de scînduri acoperită cu saltea, îşi întinsese notiţele pe o masă de bucătărie, atîrnase pe peretele zgrunţuros un portret al lui Abraham Lincoln şi un calendar cu „Gîndurile Poeţilor" ; cu aceste bunuri sărăcăcioase încercase să-şi alcătuiască o încăpere asemănătoare „biroului" unui profesor care fusese amabil cu el şi îi împrumutase cărţi în zilele petrecute la Worcester. Şi acum se mai refugia aici uneori, în timpul verii, dar cînd Mattie venise să locuiască la fermă îi dăduse ei soba, aşa încît cîteva luni pe an odaia era practic de nelocuit.

În acest colţ de linişte se retrase Ethan de îndată ce întreaga casă se cufundă în tăcere şi respiraţia regulată a Zeenei îl convinse că nu exista primejdia ca discuţia din bucătărie să fie continuată. După plecarea Zeenei, el şi Mattie rămăseseră tăcuţi, fără ca vreunul din ei să încerce

să-l aline pe celălalt. Apoi fata se apucase din nou să deretice prin bucătărie, iar el plecase să dea un ultim ocol casei, ca de obicei. La întoarcere găsi bucătăria goală, dar pe masă erau pregătite punga lui cu tutun și pipa ; sub ele se afla un colț de hîrtie rupt din coperta unui catalog de semințe, și pe el cuvintele : „Nu te necăji, Ethan !"

Intrînd în „biroul" său rece și întunecat, puse felinarul pe masă, se aplecă și reciti la lumina lui mesajul de la Mattie. Era prima oară cînd îi scria, iar prezența biletului în mîna lui crease parcă o legătură nouă între ei. În același timp își aminti, cu un sentiment de adîncă neliniște, că de acum înainte aceasta va fi singura cale de a comunica unul cu altul. În schimbul zîmbetului ei cald și al glasului mîngîietor, doar vorbe așternute pe hîrtia fără viață !

Valuri de revoltă se răzvrăteau în el în chip confuz. Se simțea prea tînăr, prea puternic, prea plin de seva vieții ca să accepte cu ușurință renunțarea la speranțele lui.

Va trebui oare să-și irosească restul vieții alături de o femeie ursuză și certăreață ? Existaseră în el posibilități mari, înăbușite rînd pe rînd din pricina mărginirii și ignoranței Zeenei. Și cu ce se alesese ? Treptat, ea devenise mai ursuză și mai nemulțumită decît atunci cînd se căsătoriseră. Acum singura ei plăcere era să-l jignească. Întreaga lui capacitate de a se apăra protesta împotriva unei astfel de distrugeri...

Se înfășură în blana veche de raton și se întinse pe laviță, încercînd să-și limpezească gîndurile. Simți sub obraz prezența unui obiect tare și aspru : era o pernă pe care o făcuse Zeena pentru el în vremea cînd erau logodiți, dealtfel singura lucrată vreodată de mîna ei. O zvîrli la celălalt capăt al odăii și-și sprijini capul de perete.

Își aminti de povestea unui tînăr cam de vîrsta lui, care scăpase de jugul unei vieți la fel de chinuitoare plecînd de acasă spre vest împreună cu fata pe care o iubea. Nevastă-sa divorțase, iar el se căsătorise cu fata și reușise să facă avere. Ethan se întîlnise cu ei în vara trecută la Shadd's Falls, unde veniseră să-și vadă niște neamuri.

Aveau o fetiţă cu bucle blonde, îmbrăcată ca o prinţesă şi cu un lănţişor de aur la gît. Nici nevasta părăsită nu ajunsese rău. Bărbatul îi lăsase ferma, iar ea reuşise să o vîndă ; cu ceea ce luase din vînzare şi cu pensia primită de la el deschisese o pensiune la Bettsbridge, iar bunăstarea şi renumele ei sporeau de la o zi la alta. Un gînd nou îl ispitea pe Ethan : ce-ar fi să plece şi el cu Mattie a doua zi, în loc să o lase să plece singură ? O să-şi ascundă valiza sub capra saniei şi Zeena nu o să bănuiască nimic pînă cînd va urca în dormitor să-şi facă somnul de după-amiază şi atunci va găsi o scrisoare pe pat...

Acţionînd sub îndemnul primului gînd, sări în picioare, aprinse din nou felinarul şi se aşeză la masă. Cotrobăi în sertar în căutarea unei foi de hîrtie, o găsi şi începu să scrie :

„Zeena, am făcut pentru tine tot ce-am putut, dar după cum văd n-a folosit la nimic. Nu te învinuiesc de nimic, dar nici pe mine nu mă pot învinui. Cred că amîndoi am fi mai fericiţi departe unul de celălalt. Am de gînd să-mi încerc norocul plecînd în vest. Tu poţi să vinzi ferma şi joagărul şi să păstrezi banii..."

La acest cuvînt se opri, căci îi dezvăluia în întregime cruzimea neînduplecată a soartei sale. Dacă-i dădea Zeenei ferma şi joagărul, cum avea să-şi înceapă el o viaţă nouă ? Odată ajuns în vest, era sigur că va găsi o slujbă şi nu s-ar fi temut să-şi caute norocul de unul singur. Dar avînd-o pe Mattie alături, lucrurile stăteau altfel. Şi ce avea să se întîmple cu Zeena ? Ferma şi joagărul erau ipotecate pînă la valoarea lor maximă. Chiar dacă ar fi reuşit să găsească un cumpărător, ceea ce era greu de crezut, nu i-ar fi rămas după vînzare mai mult de o mie de dolari. Şi pînă atunci, cum se va descurca cu treburile fermei ? Ethan însuşi abia reuşea să scoată din exploatarea fermei veniturile necesare unei vieţi sărăcăcioase, şi asta numai trudind neîncetat şi supraveghind totul cu ochii lui. Nevasta lui n-ar izbuti niciodată să poarte singură această povară, chiar dacă sănătatea ei n-ar fi aşa de şubredă pe cît îşi închipuia ea.

Atunci n-avea decît să se întoarcă la neamurile ei și să aștepte ajutorul lor. Era exact ceea ce o obliga ea pe Mattie să facă. De ce să nu împărtășească aceeași soartă ? Pînă cînd o să-i afle adresa și o să pornească divorțul, el va reuși probabil să cîștige destui bani — oriunde s-ar afla — ca să-i plătească o pensie convenabilă. Cealaltă cale era să o lase pe Mattie să plece singură, avînd șanse mult mai mici de a se descurca într-un fel.

Căutînd hîrtie, răspîndise pe masă tot conținutul sertarului, și cînd să se apuce din nou de scris, dădu cu ochii de un exemplar din „Bettsbridge Eagle", împăturit în așa fel încît pagina cu reclame era la vedere. Găsi acolo un anunț ispititor : „Călătorii spre vest la prețuri reduse."

Trase felinarul mai aproape și citi cu nesaț prețurile. Ziarul îi căzu din mînă și împinse în lături scrisoarea neterminată. Cu o clipă mai înainte își pusese întrebarea din ce vor trăi, el și Mattie, odată ajunși în vest ; acum își dădea seama că nici măcar nu avea destui bani ca să ajungă acolo împreună cu ea. Posibilitatea unui împrumut era complet exclusă. Cu șase luni în urmă dăduse singura garanție de care dispunea ca să facă rost de fondurile pentru repararea joagărului și era convins că fără o garanție nimeni nu i-ar împrumuta nici măcar zece dolari. Adevărurile de necontestat se ridicau în fața lui ca zidurile unei închisori în jurul unui prizonier. Nu exista nici o scăpare, absolut nici una. Era condamnat pe viață, și acum singura lui rază de soare avea să dispară.

Mișcîndu-și anevoie picioarele grele ca de plumb, se întinse pe laviță, avînd sentimentul că nu se va mai putea ridica niciodată. Lacrimi fierbinți îi ardeau pleoapele și o gheară de fier îi tăia răsuflarea.

Stînd așa, lungit pe laviță, observă cum fereastra din fața lui devine mai luminoasă, pătînd întunericul camerei cu o frîntură de cer poleit de lună. Secera unei ramuri de măr tăia pătratul argintiu ; era chiar mărul sub care uneori, cînd se întorcea seara de la joagăr, o găsea șezînd pe Mattie. Treptat, vălul norilor străvezii se aprinse mai tare și se topi în depărtare, iar luna se ivi descătușată pe întinderea albastră a cerului.

Ethan se ridică într-un cot și privi cum peisajul alb se conturează sub vraja lunii : asta era seara cînd ar fi vrut să o ducă pe Mattie cu sania. Felinarul cerului se aprinsese anume pentru ei ! Privea fermecat văile scăldate în lumină, pădurile întunecate tivite cu pulbere de argint, violetul ireal al dealurilor profilate pe cer. Noaptea își revărsase toate splendorile vrînd parcă să-și rîdă de durerea lui...

Adormi și se trezi pătruns de răceala dimineții de iarnă. Îi era frig și îi era foame și i se făcu rușine de faptul că-i era foame. Se frecă la ochi și se apropie de fereastră : roșu, soarele se înălța deasupra cîmpurilor cenușii, deasupra copacilor întunecați și zvelți. Își spuse în gînd : „E ultima zi a lui Matt", și încercă să își închipuie cum va fi casa fără ea.

Auzind pași în spate, se întoarse și o văzu intrînd.

— Vai, Ethan, ai stat aici toată noaptea ?

Era îmbrăcată în rochia ei sărăcăcioasă, înfășurată în eșarfa vișinie ; lumina rece a soarelui de dimineață îi accentua paloarea și o făcea să pară atît de mică și de firavă, încît Ethan nu se simțea în stare să rostească nici un cuvînt.

— Cred că ești înghețat tun, continuă ea, privindu-l cu ochi lipsiți de strălucire.

El înaintă un pas.

— De unde ai știut că sînt aici ?

— Te-am auzit coborînd după ce m-am dus la culcare și am așteptat toată noaptea să te aud întorcîndu-te.

Cuvinte calde, mîngîietoare îi stăteau pe buze, gata să izbucnească, dar o privi și spuse doar :

— Vin îndată să fac focul în bucătărie.

Se întoarseră în bucătărie ; el aduse surcele și cărbuni, și curăță soba, iar ea puse pe masă resturile reci ale plăcintei cu carne din seara trecută. Cînd căldura sobei începu să dezmorțească atmosfera și cînd prima rază de soare se opri veselă pe podeaua bucătăriei, gîndurile negre care îl împovăraseră pe Ethan începură să se risipească treptat. Văzînd-o pe Mattie la treabă, așa cum o văzuse în atîtea

dimineți la rînd, i se părea cu neputință ca ea să dispară deodată din acest tablou familiar. Își spuse că probabil a dat prea multă importanță amenințărilor Zeenei și că ea însăși își va reveni la o stare de spirit mai rațională odată cu ivirea zorilor.

Se apropie de Mattie care își vedea de treabă în preajma sobei și, punîndu-i o mînă pe braț, o privi drept în ochi cu un zîmbet și spuse :

— Aș vrea să nu te frămînți nici tu.

Ea se îmbujoră toată și șopti :

— Bine, Ethan, n-avea grijă.

— Cred că lucrurile or să se îndrepte de la sine, adăugă el.

Fata nu răspunse decît cu o tresărire ușoară a pleoapelor, iar el continuă :

— Nu ți-a spus nimic acum, de dimineață ?

— N-am văzut-o încă.

— Cînd o s-o vezi, nici să n-o bagi în seamă.

Cu acest îndemn ieși din bucătărie și se îndreptă spre grajdul de vite. Prin ceața dimineții îl zări pe Jotham Powell urcînd dealul, și această imagine bine cunoscută întări în el sentimentul de siguranță.

Cei doi bărbați se apucară să curețe prin staule ; la un moment dat Jotham se opri, se sprijini în furcă și spuse :

— Daniel Byrne se duce la Flats spre prînz și-ar putea să-i ducă el cufărul lui Mattie, ca să mergem mai ușor cînd om pleca cu sania.

Ethan îl privi cu ochi inexpresivi și Jotham continuă :

— Doamna Frome a spus că fata cea nouă sosește la Flats pe la cinci, așa că eu am să caut să ajung cu Mattie cam tot atunci, ca să ia trenul de șase spre Stamford.

Ethan simți bătaia sîngelui în tîmple ; rămase tăcut cîteva clipe, incapabil să răspundă.

— Ei, nu sînt prea sigur că Mattie o să plece...

— Așa ? spuse Jotham cu indiferență și își văzu de treabă mai departe.

Cînd bărbaţii se întoarseră în bucătărie, cele două femei se şi aşezaseră la masă. Zeena părea neobişnuit de vioaie. Bău două ceşti de cafea, zvîrli pisicii nişte resturi din tava de plăcintă, se ridică şi se apropie de fereastră ca să rupă cîteva frunze uscate de pe ramurile muşcatelor.

— Muşcatele mătuşii Martha n-au nici o frunză pălită, dar dacă nu sînt îngrijite se ofilesc, rosti ea gînditoare. Apoi se întoarse spre Jotham şi îl întrebă : Cînd ziceai că trece pe-aici Daniel Byrne ?

Jotham îi aruncă lui Ethan o privire şi răspunse şovăitor :

— Pe la prînz.

Zeena se întoarse spre Mattie :

— Cufărul tău e prea greu, Mattie, nu poate fi dus cu sania, aşa că o să ţi-l ducă Daniel Byrne pînă la Flats.

— Îţi mulţumesc mult, Zeena.

— Mai întîi însă aş vrea să-mi arunc o privire prin lucrurile tale, continuă Zeena netulburată. Îmi lipseşte un ştergar de pînză şi, să-ţi spun drept, nu pot să pricep ce-ai făcut cu suportul de chibrituri care era în sufragerie, în spatele bufniţei împăiate.

Ieşi din bucătărie urmată de Mattie, iar cînd cei doi bărbaţi rămaseră singuri, Jotham spuse :

— Cred că e mai bine să-i spun lui Daniel să treacă pe-aici.

Ethan îşi sfîrşi treburile obişnuite în jurul casei şi la grajd, apoi îi spuse lui Jotham :

— Mă duc pînă la Starkfield. Spune-le să nu mă aştepte cu masa.

Era din nou cuprins de furia răzvrătirii. Ceea ce i se păruse de-a dreptul imposibil de realizat în lumina clară a dimineţii se petrecuse cu adevărat, iar el urma să asiste, ca un spectator neputincios, la izgonirea lui Mattie. Se simţea adînc rănit în mîndria lui bărbătească de rolul pe care trebuia să-l joace şi de felul în care, probabil, îl judeca

fata. Porniri nelămurite se luptau în el, în timp ce se îndrepta cu paşi mari spre sat. Se hotărîse să facă ceva, dar nu ştia bine ce.

Ceaţa dimineţii se risipise, şi cîmpia se întindea ca o tipsie de argint în bătaia soarelui. Era una din acele dimineţi cînd strălucirea iernii se contopeşte cu o uşoară atmosferă primăvăratică. Prezenţa fetei îl însoţea pretutindeni, fiecare ramură şi fiecare tufă de mure era încărcată de amintirea clipelor petrecute împreună. Deodată, în tăcerea desăvîrşită, răsună chemarea unei păsări, şi glasul ei vibră întocmai ca rîsul lui Mattie. Inima i se strînse de durere şi îşi dădu seama că trebuie să facă ceva cît mai curînd.

Se gîndi atunci că Andrew Hale, care era un om cumsecade, ar putea să-şi schimbe hotărîrea şi să-i dea totuşi un avans de bani, dacă ar şti că boala Zeenei îl sileşte pe Ethan să angajeze o slujnică. De fapt, Hale cunoştea destul de bine situaţia familiei lui, aşa că putea să-şi reînnoiască cererea fără ca mîndria lui să aibă prea mult de suferit. La urma urmei, ce importanţă mai avea mîndria în vîltoarea pasiunilor care i se învolburau în suflet ?

Cu cît se gîndea mai mult la planul lui, cu atît i se părea că are sorţi de izbîndă. Dacă va putea să cîştige şi sprijinul doamnei Hale, atunci cu siguranţă că va reuşi şi, avînd cincizeci de dolari în buzunar, nimic nu-l va mai opri din drum...

Intenţia sa era să ajungă la Starkfield mai înainte ca Hale să plece la treabă ; ştia că acesta avea o lucrare undeva, pe drumul spre Corbury, aşa că probabil va pleca de acasă devreme. Ethan mergea tot mai repede pe măsură ce gîndurile i se limpezeau şi cînd ajunse la poalele Dealului Şcolii, zări în depărtare sania lui Hale. Se grăbi să-i iasă înainte dar, cînd era aproape de ea, îşi dădu seama că omul de pe capră era fiul lui cel mic şi că persoana de lîngă el (înfofolită şi voluminoasă ca o gogoaşă enormă cu ochelari) era doamna Hale. Ethan le făcu semn să oprească ; doamna Hale se aplecă înainte, zîmbindu-i

plină de bunăvoință, cu chipul trandafiriu brăzdat de zbîrcituri.

— Domnul Hale ? Da, desigur, îl găsești acasă. Astăzi nu se duce la lucru. S-a sculat cam înțepenit de lumbago, tocmai i-am pus o cataplasmă de-a doctorului Kidder și l-am lăsat la gura sobei.

Adăugă apoi, cuprinsă de un val de dragoste maternă pentru Ethan :

— Am auzit de la domnul Hale că Zeena s-a dus la Bettsbridge ca să o vadă doctorul cel nou. Îmi pare tare rău că iar nu se simte bine. Nădăjduiesc că i-a dat ceva să-i ajute. Nu știu pe nimeni prin împrejurimi care să fi avut parte de atîta suferință ca Zeena. Așa cum îi spuneam adesea bărbatului meu, nu știu ce se făcea Zeena dacă nu erai tu să-i porți de grijă. La fel a fost și cu maică-ta. Amară soartă ai mai avut, Ethan Frome !

Doamna Hale îi adresă un ultim salut plin de milă în timp ce fiul ei îndemna calul la drum, iar Ethan rămase în mijlocul străzii privind în urma saniei care se îndepărta.

De mult timp nu îi mai arătase cineva atîta înțelegere. Cei mai mulți oameni erau indiferenți la necazurile lui, sau găseau că e firesc ca un tînăr de vîrsta lui să ducă povara a trei vieți schilodite. Dar doamna Hale spusese : „Amară soartă ai mai avut, Ethan Frome !“ — și parcă nu se mai simțea așa de singur în durerea lui. Dacă cei din familia Hale îi înțelegeau suferința, cu siguranță că vor răspunde la apelul lui...

Porni din nou de-a lungul drumului, dar după cîțiva pași se opri brusc, și sîngele îi năvăli în obraji. În lumina cuvintelor blînde ale doamnei Hale, își dădu seama pentru prima oară de ceea ce avea de gînd să facă : își pusese în gînd să profite de mila acestor oameni și să capete de la ei bani sub un pretext fals. Aceasta era explicația clară a dorinței nelămurite care îl mînase la Starkfield.

În clipa în care își dădu seama unde l-a adus propria lui nebunie, aceasta dispăru fără urmă, iar el putu să-și vadă cu ochi limpezi propria viață : era un om sărac, legat

de o femeie bolnăvicioasă pe care era gata să o abandoneze singurătăţii şi sărăciei ; chiar dacă l-ar fi lăsat inima să facă aşa ceva, ar fi făcut-o înşelînd doi oameni cărora le fusese milă de soarta lui.

Se întoarse în loc şi porni încet înapoi spre fermă.

CAPITOLUL IX

Daniel Byrne oprise sania în faţa bucătăriei. Murgul ciolănos înhămat la sanie, bătea nerăbdător din picior, mişcîndu-şi capul lunguieţ cînd într-o parte cînd în alta.

Ethan intră în bucătărie şi o găsi pe nevastă-sa aşezată lîngă sobă. Cu capul înfăşurat în broboadă, citea o carte intitulată : „Bolile de rinichi şi leacurile lor" pentru care cu cîteva zile în urmă el trebuise să plătească la poştă o taxă suplimentară.

Zeena nu se mişcă şi nu ridică ochii cînd intră Ethan, aşa că după cîteva clipe el întrebă :

— Unde-i Mattie ?

Fără să-şi întrerupă cititul, nevastă-sa răspunse :

— Bănuiesc că-şi aduce jos cufărul.

— Îşi aduce jos cufărul singură ? întrebă el cu obrajii aprinşi de mînie.

— Jotham Powell s-a dus la depozitul de cherestea, iar Daniel Byrne spune că nu poate să lase calul singur...

Fără să mai aştepte sfîrşitul frazei, Ethan se repezise în sus pe scări. Uşa camerei lui Mattie era închisă şi el se opri pe palier, o clipă dezorientat. Apoi o strigă încet şi, neprimind nici un răspuns, puse mîna pe clanţă.

Nu mai intrase în camera ei decît o singură dată, în timpul verii, cînd venise să astupe o spărtură în acoperiş, dar îşi amintea totul pînă la cele mai mici amănunte : cuvertura înflorată de pe patul îngust, pernuţa de ace de pe scrin, fotografia mărită a mamei ei, prinsă într-o ramă

veche împodobită cu un mănunchi de flori uscate. Acum toate aceste mărunţişuri amintind de prezenţa ei dispăruseră, iar camera arăta golaşă şi neprimitoare, ca în ziua sosirii ei, cînd Zeena o însoţise aici pentru prima oară. În mijloc se afla acuma cufărul, pe care stătea Mattie, îmbrăcată în rochia ei de duminică, cu spatele spre uşă şi cu faţa ascunsă în mîini. Nu auzise chemarea lui Ethan pentru că plîngea înfundat şi nu-şi dădu seama de prezenţa lui în cameră decît în clipa cînd el veni lîngă ea şi-i puse mîinile pe umeri.

— Nu plînge, Matt, te rog, nu plînge !

Fata tresări şi ridică spre el ochii plini de lacrimi :

— Ethan, credeam că n-am să te mai văd niciodată !

O cuprinse în braţe, o strînse la piept şi îi netezi părul răvăşit cu o mînă tremurătoare.

— Să nu mă mai vezi ?! Cum aşa ?

— Jotham spunea că ai zis să nu te aşteptăm cu masa şi credeam... vorbi ea printre suspine.

— Credeai că am de gînd să dau bir cu fugiţii ? continuă el în locul ei.

Mattie se strînse lîngă el fără să răspundă, iar el îi sărută părul mătăsos şi totuşi aspru, care-i amintea de muşchiul ce creşte în unele văi adăpostite şi care avea aroma rumeguşului proaspăt, bătut de soare.

De jos se auzi vocea Zeenei :

— Daniel Byrne spune că, dacă vrei să-ţi ia cufărul, să faci bine să te grăbeşti.

Se despărţiră cu chipurile dintr-o dată cuprinse de spaimă. Ethan era gata să protesteze, dar se opri la timp. Mattie scoase batista şi-şi şterse ochii, apoi se aplecă şi apucă unul din mînerele cufărului.

Ethan o dădu la o parte.

— Lasă-l ! porunci el.

— E nevoie de doi ca să-l treacă de cotul scării, răspunse ea.

Cedînd acestui argument, el prinse celălalt mîner şi amîndoi aduseră cufărul greu pe palier.

— Acum lasă-l ! repetă el.

Apoi săltă cufărul pe umăr, coborî pe scări şi îl duse prin coridor şi bucătărie. Zeena îşi reluase locul lîngă sobă şi nici nu ridică ochii cînd el trecu. Mattie ieşi în urma lui Ethan şi îi ajută să aşeze cufărul la spatele saniei. Apoi rămaseră amîndoi alături în prag, privind cum Daniel Byrne se depărtează, mînînd calul cel nărăvaş.

Ethan simţea că inima lui e prinsă în legături nevăzute, care se strîng tot mai tare cu fiecare bătaie a ceasului. De două ori deschise gura să vorbească şi de fiecare dată se împotmoli gîtuit. Cînd fata se întoarse să intre în bucătărie, el o opri în loc.

— Am să te conduc eu, Matt, şopti el.

— Cred că Zeena vrea ca să merg cu Jotham, spuse ea la fel de încet.

— Am să te conduc eu, repetă el, şi fata porni spre bucătărie fără să răspundă.

La masă Ethan nu putu să înghită nimic. Cînd îşi ridica ochii întîlnea chipul ascuţit al Zeenei, iar în colţurile buzelor ei subţiri i se părea că zăreşte un zîmbet imperceptibil. Nevastă-sa mîncă cu poftă, spunînd că vremea blîndă o face să se simtă mai bine, şi-l pofti stăruitor pe Jotham, pe care de obicei nu-l băga în seamă, să mai ia o porţie de fasole.

Cînd se sfîrşi prînzul, Mattie se apucă să strîngă masa şi să spele vasele, ca de obicei. Zeena dădu de mîncare pisicii şi se instală din nou în balansoarul ei de lîngă sobă. Jotham Powell rămînea în general ultimul, dar în cele din urmă se ridică şi el fără tragere de inimă şi se îndreptă spre uşă.

Din prag se întoarse şi-l întrebă pe Ethan :

— Pe la ce oră să trec s-o iau pe Mattie ?

Ethan era la fereastră şi îşi umplea absent pipa, urmărind-o pe Mattie cum se mişcă prin bucătărie.

— Nu-i nevoie să vii, am s-o duc eu pe Mattie, răspunse el.

Observă în aceeași clipă cum obrajii fetei se îmbujorau, iar Zeena își ridică ochii.

— Aș vrea să stai acasă azi după-masă, Ethan, spuse nevastă-sa. Pe Mattie poate s-o ducă Jotham.

Mattie îi adresă o rugăminte din priviri, dar el repetă tăios :

— Am s-o duc eu pe Mattie.

Zeena continuă pe același ton tărăgănat :

— Aș vrea să stai și să repari soba din camera lui Mattie pînă o sosi fata. Nu trage cum trebuie de mai bine de o lună.

— Dacă a fost destul de bună pentru Mattie, bănuiesc că e destul de bună și pentru o fată cu simbrie, răspunse Ethan mînios.

— Fata mi-a spus că acolo de unde vine aveau calorifer, stărui Zeena cu aceeași blîndețe monotonă.

— Atunci trebuia să rămînă acolo, ripostă el.

Apoi, întorcîndu-se spre Mattie, adăugă cu glas hotărît:

— Să fii gata pe la trei, Matt. Am o treabă la Corbury.

Jotham Powell o și luase spre grajd, și Ethan porni după el fierbînd de mînie. Își simțea în tîmple bătăile inimii și ochii i se împăienjeniseră. Își făcea treaba, inconștient de propriile-i mișcări, de parcă mîinile și picioarele îndeplineau poruncile unei puteri necunoscute. Abia cînd scoase murgul din grajd și îl așeză între hulubele saniei, începu să-și dea seama de ceea ce face. În timp ce trecea căpăstrul peste capul calului și lega chingile în jurul hulubelor, își aminti de ziua cînd făcuse aceleași pregătiri ca să meargă să o întîmpine la Flats pe verișoara neveste-si. Era cu mai bine de un an în urmă, într-o după-amiază ca aceasta, mîngîiată de un suflu primăvăratic. Întocmai ca atunci, murgul își întoarse spre el ochii mari și-i adulmecă palma ; treptat, zilele ce trecuseră de

atunci şi pînă acum prindeau viaţă şi i se perindau prin faţa ochilor...

Aruncă în sanie blana de urs, se aşeză pe locul său obişnuit şi mînă spre casă. Găsi bucătăria goală, însă lîngă uşă erau pregătite geanta şi şalul lui Mattie. Se opri la picioarele scării şi ascultă. De sus nu se auzea nimic, dar prinse un zgomot uşor venind dinspre biroul său părăsit. Împinse uşa şi o văzu pe Mattie stînd în picioare lîngă masă : era îmbrăcată cu haina şi îşi pusese pălăria pe cap.

Cînd îi auzi paşii, ea se întoarse repede şi spuse :

— E timpul ?

— Ce faci aici, Matt ?

— Nimic... mă uitam, răspunse ea, privindu-l cu un zîmbet timid.

Se întoarseră în bucătărie, şi Ethan îi luă şalul şi geanta.

— Unde e Zeena ? întrebă el.

— S-a dus sus îndată după prînz. Spunea că au apucat-o iar junghiurile şi că nu vrea s-o deranjeze nimeni.

— Nu şi-a luat rămas bun de la tine ?

— Nu, asta-i tot ce a spus.

Ethan privi în preajmă şi-şi spuse, cutremurat de un fior, că peste cîteva ceasuri se va întoarce aici singur. Totul i se părea atît de ireal încît nu-i venea să creadă că o vede pe Mattie acolo, în faţa lui, pentru cea din urmă oară.

— Să mergem, rosti el aproape voios, deschizînd uşa.

Puse geanta în sanie, se sui la locul lui, fata se cuibări alături şi el aşeză blana strîns în jurul ei.

— Ei, să-i dăm drumul ! strigă el, trăgînd de hăţuri şi murgul porni la vale în trap mărunt.

— Avem timp să facem şi o plimbare, Matt, spuse el, căutîndu-i mîna şi prinzînd-o într-a lui.

Îi ardeau obrajii, şi era puţin ameţit, de parcă s-ar fi oprit să bea ceva la bodega din Starkfield pe o zi geroasă.

Ieşi pe poartă şi, în loc să se îndrepte spre Starkfield, coti la dreapta, pe drumul spre Bettsbridge. Mattie rămase tăcută, fără să se arate mirată. După cîteva clipe întrebă :

— O iei pe la Iazul Umbrei ?

— Știam eu c-ai să-ți dai seama, răspunse el rîzînd.

Ea se strînse mai aproape de el sub blana de urs, astfel încît, privind într-o parte, Ethan îi zărea doar vîrful nasului și o șuviță de păr castaniu ondulat. Își urmau drumul în tăcere, trecînd printre cîmpii bătute de soarele palid, apoi cotiră la dreapta de-a lungul unei pajiști mărginite de molizi și zadă. În fața lor, la hotarul cerului, se întindea un șir de dealuri cu spinările albe și domoale, pătate de pîlcuri negre de copaci. Mai departe, drumul străbătea o pădure de pini, ale căror trunchiuri împrumutau nuanțe roșietice de la soarele după-amiezii și își proiectau umbrele albăstrii pe albul zăpezii. În pădure vîntul căzuse și cei doi pătrunseră într-un tărîm de basm, unde liniștea părea să se desprindă de pe ramurile copacilor, odată cu acele delicate care cădeau la pămînt. Aici zăpada era atît de curată, încît urmele minuscule lăsate de animalele pădurii aveau o gingășie de dantelă, iar conurile presărate pe suprafața ei arătau ca niște ornamente de bronz.

Ethan mîna în tăcere, iar cînd ajunseră într-un loc unde pădurea se rărea, opri sania și o ajută pe Mattie să coboare. Pășind printre trunchiurile înmiresmate, prin zăpada care scîrțîia sub picioarele lor, înaintau spre un ochi de apă cu maluri abrupte, împrejmuite cu gard de lemn. La capătul celălalt se înălța un deal singuratic care, așezat în calea soarelui la apus, arunca un con de umbră pe suprafața înghețată — de unde se și trăgea numele iazului. Acest loc ferit părea încărcat de aceeași tristețe tăcută care umplea la ceasul acela inima lui Ethan.

Privind de-a lungul malului prunduit, Ethan dădu cu ochii de un trunchi răsturnat, pe jumătate ascuns sub zăpadă.

— Aici am stat la picnic, îi aminti el.

Se referea la una dintre puținele petreceri la care luaseră parte împreună : un „picnic al bisericii" în timpul căruia locul acesta singuratic răsunase de veselie într-o

după-amiază din vara trecută. Mattie îl rugase stăruitor să meargă cu ea, dar o refuzase. Mai tîrziu, coborînd de pe munte unde doborîse copaci, fusese atras de cîţiva petrecăreţi şi adus în grupul ce se formase pe malul lacului ; în mijlocul grupului, înconjurată de tineri veseli, strălucitoare sub pălăria cu boruri largi, Mattie pregătea cafeaua deasupra unui foc de vreascuri. Îşi aminti cît de stingher se simţise atunci, în hainele lui grosolane şi cum, în clipa cînd l-a zărit, ea s-a îmbujorat la faţă şi a sărit de la locul ei, a trecut printre ceilalţi şi i-a ieşit în întîmpinare cu o ceaşcă în mînă. După ce stătuseră cîteva minute pe trunchiul căzut, Mattie îşi dăduse seama că îşi pierduse un medalion de aur ; toţi tinerii se apucaseră să-l caute, dar el fusese acela care-l descoperise, ascuns în covorul de muşchi.

Asta a fost tot ; de fapt, tot ce-i lega erau numai asemenea sclipiri fugare, clipe de fericire trăite împreună, care le dădeau o bucurie atît de neaşteptată, de parcă ar fi descoperit un fluture multicolor în mijlocul pădurii îngheţate.

— Chiar aici ţi-am găsit medalionul, rosti el, scormonind cu piciorul într-un desiş format din tufe de afine.

— Nimeni n-are ochi aşa de ageri ca ai tăi, replică fata.

Se aşezară alături pe trunchiul răsturnat, în bătaia soarelui.

— Tare mai erai frumoasă cu pălăria aia trandafirie, spuse el.

— Ei, pălăria era de vină, răspunse ea, rîzînd bucuroasă.

Niciodată nu-şi arătaseră atît de făţiş afecţiunea ce o simţeau unul pentru celălalt şi, o clipă, Ethan se simţi ca un bărbat liber făcînd ochi dulci fetei cu care vrea să se însoare. Privindu-i părul, îl cuprinse dorinţa să-l mîngîie din nou şi să-i spună că poartă în el mireasma pădurii ; dar nu învăţase să rostească astfel de lucruri.

Mattie se ridică brusc şi spuse :

— Nu trebuie să mai stăm aici.

El rămase cu ochii aţintiţi pe chipul ei, trezit numai pe jumătate din visul său, şi răspunse :

— Avem destul timp.

Continuau să se privească, fiecare încercînd să-şi întipărească în minte chipul celuilalt ca să-l poată purta mereu. Erau atîtea lucruri pe care Ethan ar fi vrut să i le spună, dar pe care nu le putea rosti în locul acesta încărcat de amintiri din vremea verii, aşa că se ridică şi porni în urma ei spre sanie. În timp ce se îndepărtau, soarele dispărea în spatele dealului, iar trunchiurile roşcate de pin căpătau nuanţe cenuşii.

Apucară pe o potecă ocolită care şerpuia peste cîmpuri şi ieşiră din nou în drumul spre Starkfield. Pîlcurile de copaci presărate pe întinderea de zăpadă păreau că se adună în cete zgribulite, ca păsările care îşi ascund capetele sub aripă, iar cerul ce pălea treptat devenea din ce în ce mai înalt, lăsînd pămîntul tot mai însingurat.

Cînd intrară pe drumul spre Starkfield, Ethan întrebă :

— Ce-ai de gînd să faci, Matt ?

Ea răspunse cu o oarecare întîrziere :

— Am să caut să-mi iau o slujbă într-un magazin.

— Ştii bine că nu poţi să faci asta. Statul în picioare şi aerul închis aproape că te-au doborît data trecută.

— Acum sînt mult mai în putere decît eram cînd am venit la Starkfield.

— Şi ai de gînd să prăpădeşti tot ce-ai cîştigat între timp ?

Întrebarea rămase fără răspuns şi-şi continuară drumul în tăcere. La fiecare pas întîlneau locuri pe unde trecuseră împreună, locuri unde trăiseră clipe vesele sau triste, şi fiecare din ele îl îndemna pe Ethan să se întoarcă din drum.

— Din neamurile lui taică-tău, nu e nici unul care te-ar putea ajuta ?

— Nici unul căruia aş vrea să-i cer ajutor.

El continuă cu glas mai scăzut :

— Ştii bine că aş face orice pentru tine dacă aş putea.

— Ştiu.

— Dar nu pot...

Ea rămase din nou tăcută, dar umărul ei sprijinit de al lui se cutremură înfiorat.

— Oh, Matt, dacă aş fi putut să plec cu tine acum, cum aş fi făcut-o...

Mattie se întoarse spre el, smulse de la piept o bucată de hîrtie şi spuse cu glas nesigur :

— Ethan... uite ce-am găsit...

În lumina tulbure a amurgului, Ethan îşi dădu seama că era scrisoarea pe care începuse să o scrie neveste-si şi pe care uitase s-o rupă. Uimirea i se amestecă cu un torent de bucurie sălbatică şi o întrebă nerăbdător :

— Matt, dacă aş fi putut s-o fac, ai fi venit ?

— Vai, Ethan, Ethan, ce rost mai are ?

Şi cu o mişcare nestăpînită, ea rupse hîrtia şi azvîrli bucăţelele pe întinderea de zăpadă.

— Spune-mi, Matt, spune-mi ! o imploră el.

Fata nu răspunse imediat ; apoi şopti atît de încet, încît fu nevoit să se aplece puţin ca să-i audă glasul :

— M-am gîndit şi eu la asta uneori, în serile de vară cînd luna era atît de strălucitoare încît nu mă prindea somnul.

Inima lui dansa într-un vîrtej de bucurie.

— Tocmai de atunci ? !

Mattie îi răspunse, ca şi cum momentul era de mult stabilit pentru ea :

— Prima oară a fost la Iazul Umbrei.

— De-aia mi-ai adus mie cafeaua înaintea celorlalţi ?

— Nu ştiu. Aşa am făcut ? Am fost tare mîhnită că n-ai vrut să mergi cu mine şi cînd te-am văzut venind,

m-am gîndit că anume ai apucat-o pe drumul ăla, şi tare m-am mai bucurat.

Tăcerea se aşternu din nou între ei. Ajunseseră în punctul unde drumul începea să coboare, trecînd pe lîngă joagărul lui Ethan. Pe măsură ce înaintau, întunericul cădea asupra lor ca o perdea neagră atîrnată de ramurile de brad.

— Sînt legat de mîini şi de picioare, Matt. Nu pot să fac absolut nimic, îşi continuă el gîndul.

— Trebuie să-mi scrii din cînd în cînd, Ethan.

— Şi la ce-mi foloseşte să-ţi scriu ? Vreau să te am tot timpul lîngă mine, vreau să muncesc pentru tine şi să-ţi port de grijă, vreau să fiu alături de tine cînd eşti bolnavă sau necăjită.

— Nu trebuie să te gîndeşti decît la un singur lucru — că-mi merge bine.

— Vrei să spui că n-ai să ai nevoie de mine ? Ai să te măriţi, fără îndoială.

— Vai, Ethan ! strigă ea.

— Ştii, Matt, uneori mă faci să gîndesc într-un fel foarte ciudat. Parc-aş fi mai bucuros să te ştiu moartă decît plecată !

— Oh, Doamne, ce n-aş da să fiu moartă ! răspunse ea.

Auzind-o cum plînge, toată mînia se stinse în sufletul lui Ethan şi îl cuprinse un sentiment de ruşine.

— Să nu mai vorbim de asta, şopti el.

— De ce să nu vorbim, dacă ăsta-i adevărul ! ? Toată ziua numai la asta m-am gîndit, clipă de clipă şi ceas de ceas.

— Linişteşte-te, Matt, nu trebuie să vorbeşti aşa.

— Tu eşti singurul om care a fost vreodată bun cu mine.

— Nici asta nu trebuie s-o spui, cînd ştii bine că nu pot să fac nimic pentru tine.

— Știu, dar asta nu înseamnă că nu-i adevărat.

Se aflau pe coama dealului ; la poalele lui, Starkfield-ul sclipea în lumina amurgului. O sanie care urca dinspre sat trecu pe lîngă ei în zvon vesel de clopoței, iar cei doi se îndreptară, luîndu-și o atitudine rece, bățoasă. Intrară pe strada principală la ceasul cînd la ferestrele caselor se aprindeau luminile și cînd ultimii locuitori răzleți dispăreau grăbiți în spatele porților. Ethan îndemnă calul atingîndu-l ușor cu biciușca, și animalul iuți pasul în trap leneș.

Aproape de capătul satului, în fața bisericii, îi întîmpinară glasuri vesele de copii și văzură o ceată de băieți cu săniuțe împrăștiindu-se pe la casele lor.

— Cred că n-o să mai fie vreo două-trei zile vreme de săniuș, spuse Ethan privind în sus și văzînd că vremea se muiase.

Apoi, cum ea nu-i răspundea, continuă :

— Trebuia să ne fi dus ieri seară.

Fata continua să tacă și, din dorința de a-i ușura ceasul despărțirii, el spuse cu glas nesigur :

— E ciudat că în iarna asta n-am mai coborît împreună în sat.

— Nici eu nu m-am dus prea des, răspunse ea.

— Ai dreptate.

Ajunseseră pe culmea drumului spre Corbury : cuprinsă între silueta albă și imprecisă a bisericii și perdeaua neagră a molizilor lui Varnum, pîrtia imaculată se așternea la picioarele lor. Mînat de un îndemn ciudat, Ethan întrebă :

— Ce-ar fi să coborîm acum pînă-n vale ?

— Ei, n-avem timp, răspunse ea, încercînd să zîmbească.

— Avem tot timpul. Hai, vino !

De fapt, nu dorea altceva decît să mai amîne clipa cînd vor trebui să se îndrepte spre Flats.

— Dar fata aia... fata o să aştepte la gară...

— Ei şi, n-are decît să aştepte ! Dacă n-aşteaptă ea, aştepţi tu. Haide !

Glasul lui autoritar suna convingător. Sări din sanie şi o ajută să coboare. Cu o uşoară împotrivire, Mattie spuse :

— Nu văd nici o săniuţă prin preajmă.

— Ba da, e una chiar acolo, sub molizi.

Ethan înveli murgul cu blana de urs şi îl lăsă la marginea drumului, singur şi gînditor. Apoi o prinse pe Mattie de mînă şi o trase spre săniuţă.

Fata se aşeză ascultătoare în faţă, iar el îşi luă locul în spate, atît de aproape încît părul ei îi mîngîia faţa.

— Stai bine, Matt? strigă el, de parcă s-ar fi aflat la distanţă mare unul de celălalt.

Ea răspunse, întorcînd capul :

— S-a făcut tare întuneric. Eşti sigur că vezi destul de bine ?

— Aş putea să cobor şi cu ochii legaţi, răspunse el dispreţuitor, iar ea se molipsi de aceeaşi veselie, vrăjită parcă de îndrăzneala lui. Totuşi Ethan rămase o clipă pe loc, scrutînd panta coborîşului, căci era tocmai ceasul acela tulbure de seară, cînd ultimele sclipiri ale zilei însorite se amestecau cu începutul nopţii, într-o negură care estompează contururile şi amăgeşte ochiul.

— Acum ! strigă el.

Săniuţa se urni din loc cu un salt şi porni în zbor prin lumina tulbure, spintecînd aerul cu vibraţii de orgă, lunecînd tot mai repede şi mai lin spre întunericul ce se deschidea înaintea lor. Mattie stătea perfect nemişcată, dar cînd ajunseră la cotul de la poalele dealului şi ulmul cel mare scoase în calea lor un ciot uscat, Ethan avu impresia că ea s-a strîns mai aproape de el.

— Nu te speria, Matt ! strigă el în clipa cînd trecură cu bine pe lîngă trunchiul bătrîn şi se avîntară în josul

pantei următoare ; cînd săniuța își încetini zborul și se opri la poalele dealului, Ethan o auzi rîzînd fericită.

Se ridicară și începură să urce dealul înapoi. Ethan trăgea săniuța cu o mînă, iar pe cealaltă o trecu pe sub brațul lui Mattie.

— Ți-a fost teamă că ne izbim de ulm ? întrebă el cu o veselie copilăroasă.

— Ți-am mai spus că nu mi-e niciodată teamă cînd sînt cu tine, răspunse ea.

Cuprins de încîntare, el avu un moment de îngîmfare :

— Totuși, e un loc tare păcătos. O șovăire cît de mică, și acolo am fi rămas. Dar sînt în stare să apreciez distanțele la milimetru — așa am fost mereu.

— Niciodată n-am văzut ochi așa de ageri ca ai tăi, am spus-o întotdeauna, murmură ea.

O tăcere adîncă se lăsase odată cu înserarea ; cei doi înaintau sprijinindu-se unul de celălalt, fără să-și vorbească. La fiecare pas Ethan își repeta în gînd : „E ultima oară cînd sîntem împreună".

Urcară încet pînă în vîrful dealului, iar cînd ajunseră în fața bisericii, el se aplecă și o întrebă :

— Ești obosită ?

— A fost minunat, răspunse ea răsuflînd grăbit.

Strîngînd-o ușor de braț, Ethan o călăuzi spre molizii norvegieni.

— Cred că e săniuța lui Ned Hale. Oricum, am s-o las unde am găsit-o.

Trase săniuța pînă la poarta lui Varnum și o propti de gard. Cînd se întoarse, simți cum Mattie se apropie de el în întuneric.

— Aici se sărutau Ned și cu Ruth ? șopti ea și-l cuprinse cu brațele pe după gît.

Buzele ei îi acopereau chipul cu sărutări, căutîndu-i buzele. Uimit și fericit, el o prinse strîns în brațe.

— Rămîi cu bine, repeta ea cu glas întretăiat, sărutîndu-l iar și iar.

— Ah, Matt, n-am să te las să pleci ! izbucni vechiul lui strigăt de durere.

Fata se desprinse din îmbrățișare și începu să plîngă cu sughițuri.

— Oh, nici nu vreau să plec !

— Ce ne facem, Matt, ce ne facem ?

Se țineau de mînă ca niște copii, iar trupul ei era scuturat de un plîns amarnic.

În tăcerea care-i înconjura se auzi ceasul din turla bisericii bătînd ora cinci.

— Vai, Ethan, a venit timpul !

— Pentru ce ? Doar nu-ți închipui că am să te las să pleci tocmai acum ? răspunse el, strîngînd-o din nou la piept.

— Ce mă fac dacă pierd trenul ?

— Și dacă-l prinzi, ce faci ?

Ea rămase tăcută, lăsîndu-și mîinile reci și fără vlagă într-ale lui.

— Ce rost mai are ca unul din noi să plece fără celălalt ? întrebă el.

Mattie stătea nemișcată, de parcă nici nu-l auzea. Apoi își smulse mîinile dintr-ale lui, îl înlănțui din nou cu brațele și își lipi obrazul ud de al lui.

— Ethan, du-mă încă o dată pînă jos.

— Unde jos ?

— Jos în vale, și să nu ne mai întoarcem niciodată, răspunse ea gîfîind.

— Ce naiba vrei să spui, Matt ?

Ea își apropie buzele de urechea lui și spuse :

— Drept în ulmul cel mare. Ai spus că ești în stare. Așa n-o să mai trebuiască să ne despărțim.

— Ce tot spui, Matt ? Ți-ai pierdut mințile ?

— Nu, dar am să mi le pierd dacă ne despărțim.

— Oh, Matt, Matt,...

Ea își lipi obrazul de al lui și îl strînse și mai tare la piept într-o îmbrățișare sălbatică.

— Ethan, ce-am să mă fac dacă plec de lîngă tine ? Nu știu să mă descurc singură, mi-ai spus-o chiar tu. Nimeni în afară de tine nu s-a purtat frumos cu mine. Și fata aia necunoscută care o să vină și o să doarmă în patul unde stăteam nopți în șir așteptînd să-ți aud pașii pe scări...

Cuvintele ei îi sfîșiau inima și-i trezeau în minte imaginea casei unde avea să se întoarcă, a scărilor pe care avea să le urce în fiecare seară, a femeii care îl va aștepta acolo. Gingășia mărturisirii pe care o auzise, bucuria copleșitoare de a ști că și ea trăise același miracol care se petrecuse în sufletul lui, făceau ca viața și casa la care trebuia să se întoarcă să-i pară de-a dreptul de nesuportat...

Frînturi de cuvinte rugătoare se amestecau cu suspinele ei, dar el aproape că nu le mai auzea. Pălăria fetei căzuse la pămînt, și el îi mîngîia părul, vrînd să-i prindă în palmă toată gingășia și s-o păstreze acolo, ca pe o sămînță ferită de frigul iernii. Îi sorbi încă o dată buzele, și într-o clipă erau iarăși pe malul iazului, în bătaia soarelui fierbinte de august. Apoi îi atinse obrazul rece, scăldat în lacrimi, și văzu din nou în fața ochilor drumul spre Flats pierdut în noapte și auzi șuieratul trenului în depărtare.

Umbra molizilor îi învăluia într-o tăcere adîncă, de parcă s-ar fi aflat într-un mormînt în adîncul pămîntului. Ethan își spuse : „Probabil că așa am să mă simt..." și apoi : „De acum înainte n-am să mai simt nimic..."

Dinspre drum se auzi nechezatul bătrînului murg. Ethan își spuse : „Mă cheamă să-i dau de mîncare"...

— Vino ! șopti Mattie, trăgîndu-l de mînecă.

Violența ei sumbră îl constrîngea : părea întruchiparea însăși a destinului. Ethan trase din nou sănîuța și ieși din umbra molizilor lui Varnum în lumina tulbure a amurgului, clipind repede ca o pasăre de noapte. Panta ce se întindea la picioarele lor era complet liberă. Toți locuitorii satului se aflau la cină, nici o siluetă nu trecea prin spațiul gol din fața bisericii. Cerul împovărat de nori prevestitori de moină

devenise apăsător, ca înaintea unei ploi de vară. Ethan își încordă privirea, încercînd să pătrundă întunericul, dar ochii parcă-și pierduseră limpezimea și precizia.

Își luă locul în săniuță, iar Mattie se așeză în fața lui. Pălăria ei rămăsese undeva în zăpadă și buzele lui îi mîngîiau părul. Ethan întinse picioarele, își înfipse călciiele în zăpadă ca să țină săniuța în loc, cuprinse în mîini capul fetei și îl aplecă spre spate. În clipa următoare sări în picioare.

— Ridică-te ! îi porunci pe un ton care nu admitea împotrivire, dar ea se făcu mică, repetînd întruna :

— Nu, nu, nu !

— Ridică-te !

— De ce ?

— Vreau să stau în față.

— Nu, nu, cum o să conduci dacă stai în față ?

— Nu-i nevoie. O să mergem pe urmele celorlalți.

Vorbeau cu glas înăbușit, de parcă noaptea însăși ar fi stat la pîndă să prindă șoaptele lor.

— Ridică-te ! Ridică-te ! stărui el, iar ea întreba întruna :

— De ce vrei să stai în față ?

— Pentru că... pentru că vreau să simt cum mă strîngi în brațe, îngăima el și o trase cu forța de pe săniuță.

Împăcată cu acest răspuns, sau supusă de puterea glasului lui, fata se ridică. Ethan se aplecă, căută cu mîna urma lunecoasă lăsată de alte sănii, și așeză cu grijă tălpicile exact între muchiile ei. Mattie așteptă ca el să se așeze în față, cu picioarele strînse, apoi se cuibări repede în spatele lui și îl înlănțui cu brațele. Răsuflarea ei fierbinte îl ardea în ceafă, înfiorîndu-i tot trupul, încît aproape că-i venea să sară din săniuță. Apoi, într-o fracțiune de secundă, își aminti alternativa. Mattie avea dreptate : moartea era mai ușoară decît despărțirea. Se întoarse și își apropie buzele de ale ei...

În clipa cînd porneau, auzi din nou nechezatul murgului ; chemarea atît de cunoscută, imaginile tulburi pe care i le trezea în minte îl însoţiră de-a lungul coborîşului. La jumătatea drumului dădură de un hop, urmat de un dîmb, apoi panta se desfăşură din nou prelungă şi lină. Înaintau din ce în ce mai repede ; Ethan avea sentimentul că plutesc aievea într-un zbor fantastic, străbătînd înaltul cerului, lăsînd Starkfield-ul în urmă, avîntîndu-se în depărtări ca o fărîmă în neant... Apoi bătrînul ulm răsări din noapte, aşteptîndu-i parcă la cotitura drumului, şi Ethan şopti printre dinţi :

— Putem s-o facem, sînt sigur că putem...

În timp ce înaintau vertiginos spre copac, Mattie se strînse mai aproape de el, făcîndu-l să simtă văpaia sîngelui ei în propriile lui vine. De vreo două ori săniuţa devie, dar el se aplecă s-o îndrepte iarăşi spre ulm, repetînd întruna : „Sînt sigur că putem s-o facem". Cuvintele ei îi răsunau şi acum în urechi, umplînd aerul cu muzica lor. Cu cît se apropiau, copacul se profila tot mai mare şi mai ameninţător în faţa lor iar el îşi spuse : „Ne aşteaptă. Parcă ştie ceva". În clipa următoare, chipul nevestei lui, cu trăsăturile monstruos contorsionate, îi răsări în faţă, iar el făcu un gest instinctiv să-l îndepărteze. Săniuţa se abătu puţin din drum, dar el o îndreptă din nou, mînînd drept spre obstacolul uriaş. Apoi veni o clipă cînd aerul şuieră pe lîngă urechile lui, ca zeci de fire înroşite, şi în cele din urmă ulmul...

Deasupra cerul era tot înnorat, dar privind în sus Ethan zări o stea singuratică şi încercă să-şi dea seama dacă era Sirius, sau... sau... Efortul era prea mare şi îl obosi peste măsură ; închise ochii cu pleoapele grele, sperînd să adoarmă. Liniştea profundă a nopţii era tulburată doar de glasul unui animal care scîncea undeva în apropiere, ascuns sub zăpadă ; un ţipăt scurt şi plin de spaimă, ca al unui şoarece de cîmp rupse tăcerea, iar Ethan se întrebă într-o doară dacă nu cumva micuţa vietate era rănită. Într-un tîrziu îşi dădu seama că era un geamăt de durere — o durere atît de sfîşietoare, încît aproape că-i săgetă propriul

trup. Încercă zadarnic să se rostogolească spre locul de unde venea sunetul şi întinse braţul stîng căutînd în zăpadă. Acum nu mai percepea scîncetul cu urechea, ci cu mîna — căci părea să vină chiar de sub mîna lui, care se oprise pe ceva delicat şi moale. Suferinţa făpturii de alături deveni insuportabilă ; făcu un efort să se ridice dar nu izbuti, căci un bolovan sau un alt obiect uriaş îl strivea în chip nemilos. Continuă să pipăie prin zăpadă, încercînd să găsească micuţa făptură şi să-i aline durerea ; în clipa următoare înţelese că ceea ce atinsese era părul lui Mattie, şi că mîna lui se oprise acum pe chipul ei.

Se ridică cu greu în genunchi urnind povara necruţătoare care îl apăsa, îi mîngîie obrajii şi îşi dădu seama că scîncitul ţîşnea de pe buzele ei.

Se aplecă asupra ei şi văzu în întuneric că fata deschisese ochii ; îşi apropie urechea de buzele ei şi o auzi rostindu-i numele.

— Vai, Matt, am crezut că putem s-o facem, spuse el cu un geamăt.

Sus, pe coama dealului, bătrînul murg necheză din nou, şi Ethan îşi spuse : „Ar trebui să-i dau de mîncare..."

. . . . . .

. . . . . .

Cînd am păşit în bucătăria lui Frome, murmurul certăreţ a încetat şi n-am putut să-mi dau seama care dintre cele două femei vorbise.

Una din ele s-a ridicat de pe scaun, dar nu ca să mă întîmpine (căci nu m-a învrednicit decît cu o privire fugară, plină de uimire), ci ca să pregătească cina care se amînase din pricina întîrzierii lui Frome. O broboadă slinoasă atîrna de pe umerii ei osoşi, şuviţele rare ale părului cărunt erau adunate la spate şi prinse cu un pieptene ştirb ; ochii decoloraţi şi tulburi nu dezvăluiau nimic şi nu oglindeau nimic, iar buzele subţiri împrumutaseră culoarea gălbejită a obrajilor.

Cealaltă femeie, mult mai măruntă şi mai slabă, stătea ghemuită într-un fotoliu lîngă sobă. Cînd am intrat, a întors repede capul, fără ca trupul ei să facă nici cea mai mică mişcare. Părul îi era cărunt, întocmai ca al celeilalte, chipul la fel de palid şi de uscat, dar pielea măslinie avea ici şi colo pete mai întunecate, care-i scoteau în relief nasul şi-i adînceau tîmplele. Trupul ascuns într-o rochie fără formă era perfect imobil, iar ochii întunecaţi aveau o strălucire neobişnuită, cum au în general ochii celor care suferă de o afecţiune a coloanei vertebrale.

Bucătăria în care mă aflam părea neobişnuit de sărăcăcioasă, chiar şi în acel ţinut de oameni sărmani. În afara fotoliului în care stătea femeia cu ochii negri (şi care trebuie să fi fost o piesă veche, relicvă a unei bogăţii apuse, cumpărată probabil la vreo licitaţie de ţară), restul mobilierului era cît se poate de rudimentar : vreo două scaune de

răchită şi un dulap de bucătărie ce se înşirau lîngă perete. Trei farfurii de porţelan de proastă calitate şi o cană de lapte cu ciocul rupt erau aşezate pe masa soioasă, brăzdată de urme de cuţit.

— Doamne, ce frig e aici ! Focul s-o fi stins de tot ! exclamă Frome cînd intră în bucătărie, privind jenat în jur.

Femeia cea înaltă, care se apropiase de dulap, nu dădu nici o atenţie vorbelor lui ; cealaltă însă răspunse din colţul ei adăpostit, cu un glas ascuţit, plin de nemulţumire :

— Abia a fost aprins. Zeena a dormit şi-a tot dormit, de credeam c-am să înţepenesc de frig pînă am să reuşesc s-o trezesc ca să vadă de foc.

Atunci mi-am dat seama că acesta fusese glasul pe care-l auzisem cînd am intrat.

Tovarăşa ei, care acum se apropia de masă aducînd resturile unei plăcinte cu carne pe o farfurie ciobită, puse pe masă cina deloc îmbietoare, dînd impresia că nici nu aude cuvintele celeilalte.

Frome se opri în calea ei, se întoarse spre mine şi-mi spuse :

— Aceasta este nevasta mea, doamna Frome.

După o pauză adăugă, arătînd spre silueta din fotoliu :

— Iar aceasta este domnişoara Mattie Silver.

. . . . . .

Doamna Hale, suflet milostiv, care îşi închipuise că mă rătăcisem la Flats şi fusesem înghiţit de vreun troian, s-a bucurat nespus văzîndu-mă din nou, teafăr şi nevătămat, în casa ei şi mi-am dat seama că primejdia prin care trecusem mă făcuse să cresc simţitor în ochii ei.

Atît ea cît şi bătrîna doamnă Varnum s-au minunat grozav cînd le-am spus că murgul lui Frome mă dusese pînă la Corbury Junction şi înapoi prin cea mai grozavă ninsoare a acelei ierni. Dar şi mai mare le-a fost uimirea auzind că stăpînul calului îmi oferise găzduire în propria lui casă.

Dincolo de exclamaţiile lor pline de încîntare, se simţea o curiozitate ascunsă de a afla cu ce impresii venisem după o noapte petrecută la ferma Frome. Mi-am dat seama că cea

mai bună cale de a pătrunde dincolo de tăcerea lor era să le fac să caute un mijloc de a mă scoate din propria mea tăcere.

De aceea le-am spus doar că am fost primit cu multă bunăvoinţă şi că Frome mi-a pregătit un pat într-o cameră de la parter care părea să fi fost cîndva, în vremuri mai fericite, un fel de birou sau cameră de lucru.

— Ei, pe un asemenea viscol şi-a dat seama că n-are altceva de făcut decît să te poftească la el acasă, rosti doamna Hale dusă pe gînduri, dar cred că i-a fost tare greu. Eşti poate singurul străin care a păşit pragul casei lui în ultimii douăzeci de ani. I-a rămas cel puţin atîta mîndrie. Nu-i place să-i intre în casă nici cei mai vechi prieteni şi nu ştiu să-i viziteze cineva, în afară de mine şi de doctor...

— Dumneavoastră vă mai duceţi pe la ei, doamnă Hale ? am îndrăznit să întreb.

— După accident mă duceam des, chiar după ce m-am măritat. Apoi am înţeles că le făcea rău să ne vadă pe-acolo. Mai tîrziu s-a întîmplat ba una, ba alta, au început necazurile mele... De obicei reuşesc să trec pe la ei o dată în preajma Anului Nou, şi încă o dată în vremea verii. Însă totdeauna caut să aleg o zi cînd Ethan e dus de-acasă după treburi. E îngrozitor să le vezi pe cele două femei închise acolo, dar şi mai cumplit este să vezi expresia de pe chipul lui Ethan cînd priveşte în jur... E un adevărat chin... Ştiţi, eu încă îmi mai amintesc cum arăta casa cînd trăia mamă-sa înainte de a-i copleşi necazurile.

Bătrîna doamnă Varnum se dusese la culcare şi rămăsesem după cină doar cu fiica ei, în izolarea severă a salonului. Doamna Hale mă privea cercetător, încercînd să-şi dea seama în ce măsură se putea încrede în părerile mele. Atunci am înţeles că păstrase tăcerea ani de-a rîndul, sperînd să găsească pe cineva capabil să vadă ceea ce numai ea văzuse.

Am aşteptat ca încrederea ei în mine să prindă rădăcini şi am spus :

— E destul de trist să-i vezi pe toţi trei adunaţi acolo.

Gazda mea se încruntă uşor, şi chipul îi exprimă durere :

— La început a fost de-a dreptul înspăimîntător. Eram acasă cînd au fost aduși... am așezat-o pe Mattie Silver în camera unde locuiești dumneata acum. Eram bune prietene și trebuia să-mi fie domnișoară de onoare în primăvara următoare... Cînd și-a revenit, am urcat și am stat cu ea toată noaptea. Îi dăduseră medicamente să o calmeze și n-a știut ce s-a întîmplat pînă dimineață. Apoi s-a trezit deodată, m-a privit tristă cu ochii ei mari și a spus... Oh, Doamne, de ce-oi sta eu să-ți spun dumitale lucrurile astea ?

Doamna Hale se opri și izbucni în plîns. Apoi își scoase ochelarii, îi șterse de lacrimi, îi puse din nou cu un gest nesigur și continuă :

— A doua zi s-a auzit că Zeena Frome o expediase pe Mattie în grabă pentru că aștepta o altă fată, și oamenii de prin partea locului n-au înțeles niciodată ce căutau cei doi pe pîrtia de săniuș la ora cînd trebuiau să fie în drum spre Flats. N-am știut și nu știu nici pînă în ziua de azi ce-a gîndit Zeena. Gîndurile Zeenei nu le poate pătrunde nimeni. În orice caz, cînd a auzit de accident, a venit imediat și a stat cu Ethan peste drum, în casa pastorului, unde-l duseseră. Cînd doctorii au spus că Mattie poate fi transportată, Zeena a trimis imediat după ea și a luat-o înapoi la fermă.

— Și de-atunci e tot acolo ?

Doamna Hale îmi răspunse simplu :

— N-avea unde să se ducă în altă parte.

Și am avut o strîngere de inimă, gîndindu-mă la suferințele grele pe care trebuie să le îndure oamenii săraci.

— De atunci stă tot acolo, urmă doamna Hale, și Zeena i-a îngrijit, și pe ea și pe el, cît a putut de bine. A fost o adevărată minune, dacă te gîndești cît era de bolnavă, dar parcă s-a înzdrăvenit deodată cînd a venit ceasul cel greu. Nici acum n-a renunțat la doctori, mai are cîte o criză cînd și cînd, dar a găsit puterea să-i îngrijească pe amîndoi timp de douăzeci de ani, iar înainte de accident credea că nu e în stare să vadă nici măcar de ea însăși.

Doamna Hale se opri, iar eu am rămas tăcut, furat de tabloul pe care mi-l înfățișau cuvintele ei.

— Trebuie să fie îngrozitor pentru toți, am murmurat.

— E cît se poate de greu şi nici unul din ei nu are o fire uşor de suportat. Înainte de accident Mattie era într-adevăr cea mai plăcută fiinţă din cîte am cunoscut. Dar a suferit prea mult. Asta le-o spun tuturor celor care îmi povestesc cît s-a schimbat Mattie. Zeena cel puţin a fost totdeauna cam ciudată. Dar se poartă minunat cu Mattie — am văzut cu ochii mei. Totuşi, uneori, cele două femei se iau la harţă, şi atunci chipul lui Ethan îţi frînge inima... Cînd îl văd îmi dau seama că *el* suferă cel mai mult... în nici un caz Zeena, pentru că acum n-are timp. Ce păcat, oftă doamna Hale, că stau toţi trei închişi acolo, în bucătărie. Vara, cînd e cald, o duc pe Mattie în salon, sau în curtea din faţă, şi atunci parcă e mai bine... dar iarna e nevoie de foc, şi în casa Frome nu le dă mîna să risipească nici o centimă.

Doamna Hale răsuflă adînc, ca şi cum s-ar fi descărcat de o povară veche şi nu mai avea nimic de spus ; dar deodată fu cuprinsă parcă de dorinţa unei mărturisiri complete.

Îşi scoase din nou ochelarii, se aplecă spre mine pe deasupra mesei şi continuă cu glas scăzut :

— Cam la o săptămînă după accident, a venit o zi cînd am crezut cu toţii că Mattie n-o să scape. Şi totuşi, cred că era mai bine dacă murea. I-am spus-o într-un rînd şi pastorului, şi a rămas tare uimit. Numai că el nu era acolo, cu mine, în dimineaţa cînd şi-a revenit biata fată. Sînt convinsă că dacă Mattie murea, Ethan ar fi reuşit să supravieţuiască. Dar aşa cum trăiesc, nu prea văd mare diferenţă între cei care locuiesc la fermă şi cei care se odihnesc în mormintele familiei. Atîta doar, că aceştia din urmă sînt liniştiţi, iar femeile trebuie să-şi ţină gura.

www.ecarti.org

Lector: MARIA VONGHIZAS
Tehnoredactor: NICOLAE ŞERBĂNESCU

Bun de tipar: 08.02.1982.
Coli tipar: 7.

Comanda nr. 10 633
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii",
Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2026